

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 16.7.2012
COM(2012) 362 final

2012/0195 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

**ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta
(ÜMTde assotsieerimise otsus)**

{SWD(2012) 193 final}
{SWD(2012) 194 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Üldine taust

Ülemeremaad ja -territooriumid (edaspidi „ÜMTd”) on olnud Euroopa Liiduga assotsieeritud alates Rooma lepingu jõustumisest 1958. aastal. Tegemist on Atlandi, Antarktika, Arktika, Kariibi mere, India ookeani ning Vaikse ookeani piirkonnas asuvate saartega. Kõnealused saared ei ole suveräänsed riigid, vaid sõltuvad neljast ELi liikmesriigist, milleks on: Taani, Prantsusmaa, Madalmaad ja Ühendkuningriik. ÜMTde liiduga assotsieerimine tuleneb põhiseaduslikest suhetest, mida kõnealused piirkonnad nelja liikmesriigiga omavad.

ÜMTdel on üldiselt laiaulatuslik autonoomia, mis hõlmab selliseid valdkondi nagu majandusküsimused, tööturg, rahvatervis ning sise- ja tolliküsimused. Kaitse- ja välispoliitika jääb tavaliselt liikmesriikide pädevusse. ÜMTd ei ole liidu tolliterritooriumi osa ning jäävad väljapoole siseturu piire. Seetõttu ei kohaldata liidu õigusakte.

Kuna ÜMTde elanikud on põhiseadusliku seose alusel ELi liikmesriigi kodanikud, on neil sellest tulenevalt ELi kodakondsus. ÜMTde kogurahvastik moodustab ainult 0,02 % (1,2 miljonit) kogu maailma rahvastikust. Nende maismaapindala on kokku ainult 80 000 ruutkilomeetrit¹.

Alates praeguse ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse vastuvõtmisest 2001. aastal, on piirkondlik ja rahvusvaheline keskkond, milles ÜMTd tegutsevad, märkimisväärselt muutunud. Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil on esile kerkinud uued poliitilised prioriteedid (nt keskkond, kliimamuutused, loodusvarade jätkusuutlik majandamine) ning muutunud on ka maailmakaubanduse struktuur. Euroopa Komisjon esitas Euroopa 2020. aasta strateegiaga ettepaneku strateegia² kohta, mis hõlmas kolme prioriteeti: arukas, jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv kui lahendus majandus- ja finantskriisile.

ÜMTsid kimbutavad jätkuvalt majanduslikud ja sotsiaalsed probleemid ja/või neil on raskusi majanduse jätkusuutlikule tasemele viimisel. ÜMTde ees seisavad mitmed probleemid, mis on seotud nende haavatava keskkonnaga ning vajadusega tagada jätkusuutliku arengu keskkonnavalaste nõuete järgimine.

Peamine ÜMTde ees seisev probleem kujutab endast majanduse ja ühiskonna seadmist jätkusuutliku arengu tee, tugevdades selleks konkurentsivõimet, vähendades haavatavust, suurendades keskkonnavalast kohanemisvõimet ning tehes koostööd naabritega ja integreerudes võimalusel piirkondlikku ja/või maailmamajandusse. Liidu jaoks peitub väljakutse ÜMTde aitamises nimetatud eesmärkide saavutamisel ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 198 sätestatud assotsieerimises, milleks kasutatakse ÜMTde vajaduste, hetkeolukorra, eripärade ja mitmekesisuse alusel kohandatud raamistikku.

¹ Välja arvatud Gröönimaa (maailma suurim saar) ja Briti Antarktise ala, mille pindala on vastavalt 2,2 miljonit ja 1,7 miljonit ruutkilomeetrit.

² Teatis KOM(2010) 2020, 3. märts 2010: Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia.

1.2. Kehtivad sätted

ELi-ÜMTde assotsieerimist käsitlevad kehtivad eeskirjad ja menetlused on sätestatud nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsuses 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (EÜT L 314/1, 30.11.2001), mida on muudetud otsusega 2007/249/EÜ (ELT L 109/33, 26.4.2007) ning XXXXXXX (Saint-Barthélemy'd käsitlev otsus).

1.3. Kooskõla muude ELi tegevuspõhimõtetega

Euroopa 2020. aasta strateegias sätestatakse võrdlusalus, mille alusel tuleb kontrollida ELi poliitika sidusust ja ELi väärtuste, normide ja huvide edendamist³. Sidusust Euroopa 2020. aasta strateegiaga tuleb otsida aruka majanduskasvu ja jätkusuutlike prioriteetide raames, edendades toetust teadusuuringutele, innovatsioonile, samuti info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ning jätkusuutliku majanduskasvu suutlikkusele kui sotsiaalmajandusliku arengu katalüsaatorile.

Aastaid 2014–2020 hõlmav ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimist käsitlev otsus täidab selles suhtes olulist rolli. Idee luua kogemuste ja teadmiste jagamise keskused võiks tõepoolest siduda kõrgemate normide rakendamise ja edendamisega, hõlmates seejuures ka rahvusvahelisi norme näiteks keskkonna, toiduohutuse ja tarbija tervishoiu valdkonnas. ÜMTsid iseloomustab rikkalik bioloogiline mitmekesisus. Kõnealuse bioloogilise mitmekesisuse jätkusuutlikule kasutamisele ning kaitsesele aitaks kaasa parem teaduslik dokumentatsioon ja juurdepääs teadustegevuse ja innovatsiooni tulemustele. ÜMTde ja nende kaubanduspartnerite, sealhulgas ELi liikmesriikide, vahelist kaubandust võivad lihtsustada ka toiduohutust ning loomade ja taimede tervist käsitlevate rahvusvaheliste normide rakendamine. Liidu pühendumus keskkonnavalaste normide täitmisele ning tema roll üleilmse partnerina kliimamuutuste vastases võitluses võib nii liidu kui ka ÜMTde jaoks olla suure tähtsusega. Komisjon on arvamisel, et bioloogiline mitmekesisus ja ÜMTde muud loodusvarad võiksid olla aluseks teadus-, looduskaitse- ning innovatsioonialasele tõhustatud koostööle. Keskkonnavalane partnerlus võib vastastikust huvi pakkuda mõlemale osapoolle.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA TOIMUNUD KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse läbivaatamise raames toimus ajavahemikus 2008–2011 erinevate sidusrühmadega mitmeid konsultatsioone. Need hõlmasid üldsusega konsulteerimisi, kuid ka korrapäraseid ÜMTde, nendega põhiseaduslikult seotud liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni vahelisi *ad hoc* kohtumisi ning ka kehtiva ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse artiklis 7 ettenähtud organite raames peetud dialooge: keskkonna- ja kaubandusküsimustele, ÜMTde piirkondlikule integratsioonile, ÜMTde finantsteenustele ning tulevastele ELi-ÜMTde suhetele pühendatud iga-aastased foorumid, korrapärased kolmepoolsed kohtumised ning partnerlustöörühmad.

2.1. Konsultatsioonid

Sidusrühmadega peetud konsultatsioonide tulemuste raames tõsteti esile järgmised küsimused:

³ KOM(2010) 2020, 3. märts 2010.

Vastustes 2008. aasta rohelisele raamatule⁴ soovisid sidusrühmad suunata assotsieerimise fookust praeguselt vaesuse vähendamisele ja arengukoostöölt rohkem vastastikusele partnerlussuhtele, mis keskenduks ÜMTde jätkusuutlikule arengule (st arengumudelile, milles on ühendatud majandustegevus ja pikaajaline sotsiaalne heaolu ning mille raames on tagatud loodusvarade ja ökosüsteemide säilimine tulevaste põlvkondade jaoks), mis toetaks samal ajal liidu väärtuste ja normide edendamist maailmas.

Kõnealust mõtet rõhutati 2008. aasta oktoobris toimunud sidusrühmade konverentsil, kus osales üle 100 osapoole, kes esindasid ÜMTde ametiasutusi, seotud liikmesriike, ELi institutsioone ja asutusi ning kodanikuühiskonda laiemalt.

Ka Euroopa Liidu Nõukogu⁵ pooldas paradigma muutust ning avaldas sellele toetust.

2011. aasta veebruaris vastu võetud ühist seisukohta käsitlevas dokumendis⁶ kutsusid ÜMTd ja nendega seotud liikmesriigid üles senisest enam tunnustama ÜMTsid Euroopa osana. Sellise assotsieerimise aluseks oleksid liidu ja ÜMTde ühised huvid ning see keskenduks potentsiaalile ja ÜMTde haavatavusele. Dokumendis pööratakse tähelepanu ka vajadusele tunnustada ja võtta arvesse ÜMTde huve järgmistes valdkondades: soodustuste vähendamine ja kaubandusega seotud küsimused ning suutlikkuse suurendamine.

Samuti toonitati, et järgmised keskkonna, kliimamuutuste ja katastroofiohu vähendamisega seotud küsimused peaksid kuuluma tulevase ELi-ÜMTde suhete prioriteetide hulka: ÜMTde bioloogilise mitmekesisuse ja loodusvarade jätkusuutlik kasutamine ja kaitse, keskkonnoaohutus, energia ja taastuvenergia, ökosüsteemide säilitamine, kliimamuutuste mõjude vastane võitlus ja nende leevendamine, õnnetustele reageerimiseks valmisolek, invasiivsed võõrliigid, jätkusuutlik kalandus. Sidusrühmad⁷ kutsusid üles edendama liidu ja ÜMTde ning äärepoolseimate piirkondade vahelist koostööd bioloogilise mitmekesisuse säilitamise ja ökosüsteemi teenuste valdkonnas.

Liidu ja ÜMTde vahelise solidaarsuse aluseks peaks olema asjaolu, et ÜMTde elanikud on seotud liikmesriikide kodanikena ka ELi kodanikud. Rõhutati, et aidates ÜMTdel tugevdada oma konkurentsivõimet ja vastupidavust, vähendada haavatavust ning osaledes piirkondlikus keskkonnas, investeeriks liit tegelikult strateegilistesse tugipunktidesse, mille abil edendada maailmas liidu väärtusi.

2.2. Ekspertarvamuste kogumine ja kasutamine

ELi ja ÜMTde vahelist assotsieerimist on analüüsitud mitmetes komisjoni või ÜMTde tellitud uuringutes. Kõnealused uuringud hõlmasid teemasid nagu ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimist käsitlevas otsuses sisalduv kauplemiskord, ÜMTde keskkonnaprofiilid, ÜMTde statistilised süsteemid ja suutlikkus, ÜMTde katastroofideks valmisolek ning liidu

⁴ KOM(2008) 383, 25. juuni 2008.

⁵ 22. detsembri 2009. aasta järeldused nr 17801/09.

⁶ Vt: [http://www.octassociation.org/Visual %20Identity %20and %20Publications/Reports/joint %20position %20280211.pdf](http://www.octassociation.org/Visual%20Identity%20and%20Publications/Reports/joint%20position%20280211.pdf)

⁷ 2008. aasta juulis La Réunioni saarel toimunud konverentsil *The European Union and its Overseas Entities: Strategies to counter Climate Change and Biodiversity Loss* kohtusid Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi, ÜMTde ametiasutuste ja kodanikuühiskonna sidusrühmade, ELi äärepoolseimate piirkondade ja ELi liikmesriikide esindajad.

koostöö ÜMTdega ajavahemikus 1999–2009⁸. Viimati nimetatud uuring esitati ja seda arutati sidusrühmadega 2011. aasta märtsis toimunud iga-aastasel ÜMTde-ELi foorumil. Liidu finantsabi ÜMTdele käsitletud erinevate uuringute peamised soovitusel olid järgmised:

- (1) inkorporeerida ELi ja ÜMTde vahelise koostöö kavandamisse viimase kümnendi jooksul esile kerkinud poliitilised prioriteedid;
- (2) kohandada finantsabi kavandamise eeskirju ja menetlusi selliselt, et reageerimise aeg oleks võimalikult lühike;
- (3) edendada ÜMTde ja nende naaberriikide vahelist koostööd, muu hulgas ÜMTde, AKV riikide ja äärepoolseimate piirkondade jaoks kättesaadavate finantsinstrumentide parema koordineerimise kaudu;
- (4) lihtsustada juurdepääsu liidu horisontaalsetele programmidele, millest ÜMTd abi võiksid saada.

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse kaubandusaspekte ja sellega seonduvat käsitletud erinevate uuringute peamised soovitusel olid järgmised:

- (1) kohandada kaupadega kauplemist käsitlevat korda selliselt, et see arvestaks paremini struktuuriliste raskustega, muu hulgas liitu suunduvale ÜMTde ekspordile paindlikumate päritolureeglite kehtestamise kaudu;
- (2) võimaldada ÜMTdel saada osa soodsamatest kaubandussuhetest teiste ÜMTde ja arenguriikidega, et peegeldada teenuskaubanduse üha kasvavat tähtsust maailma- ja piirkondlikus majanduses viimase kümnendi jooksul ning lihtsustada piirkondlikku integratsiooni kõnealuses valdkonnas;
- (3) näha ette toetust ja suutlikkuse suurendamist ÜMTde kaubandusega seotud poliitika arendamisele ning toetada ÜMTde õigusliku reguleerimise reformi;
- (4) toetada ELi turule juurdepääsu käsitlevate tingimustega seotud teabe levitamist;
- (5) säilitada Euroopa Komisjoni ja ÜMTde vahel nt kaubandust ja kaubandusega seotud küsimusi hõlmav otsene dialoog ning tagada, et ELi kaubanduslääbirääkimistel võetaks arvesse ÜMTde huvisid.

Keskkonnavalaste küsimustega seoses soovitati erinevates uuringutes, et liit ja ÜMTd teeksid rohkem koostööd järgmistes valdkondades:

- (1) kliimamuutused;
- (2) loodusõnnetused;
- (3) ohud elusloodusele ja bioloogilisele mitmekesisusele, elupaikade hävimine;
- (4) ebaseaduslik, teatamata ja reguleerimata kalapüük;

⁸ ECO Consult et al., Region Level Evaluation: Overseas Countries and Territories (OCT), contract N° EVA 2004/geo-acp, Final Report, juuli 2011 (edaspidi „ECO consult et al. (2011“).

- (5) jäätmekäitlus;
- (6) veevarustus ja kanalisatsioon.

2.3. Mõjuhindang

Mõju hindamise käigus uuriti üksikasjalikumalt kolme valikuvõimalust.

1. valikuvõimalus: kehtiva ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse status quo muutusteta uuendamine

1. valikuvõimaluse alusel säilitatakse praegu kehtiva assotsieerimise otsuse struktuur ja sisu ka ajavahemikuks 2014–2020.

Status quo säilitamist võiks tulevase ELi ja ÜMTde vahelise assotsieerimise otsuse puhul õiguspäraselt kaaluda ühe võimaliku lahendusena, kuna praegune kehtiv kord on osutunud ÜMTde sotsiaalset ja majanduslikku arengut soosivaks, võimaldades muu hulgas vaba juurdepääsu suurele ELi turule ning toetust sellest tulenevate ekspordivõimaluste ärakasutamisele. Ajavahemikus 1999–2009 toimunud ELi ja ÜMTde vahelist koostööd peetakse välisuuringute põhjal sidusaks nii assotsieerimise eesmärkide kui ka ÜMTde poliitiliste prioriteetide osas ning ELi ja ÜMTde ja liidu muude strateegiate vahel ei täheldatud märgatavaid vastuolusid ega puudusi. Kuigi 1. valikuvõimalus on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu neljanda osa ja selle preambuliga, ei võimalda see saavutada ÜMTde, liikmesriikide ja komisjoni jagatud eesmärki ümber kujundada ning ajakohastada ELi ja ÜMTde vahelisi suhteid vastastikkuse alusel. Selle asemel, et ajakohastada suhteid ning võtta kasutusele senisest vastastikusel partnerlusvorm, milles ühiseid huvisid paremini arvesse võetakse, säilitatakse abiandja/abisaja vahelisel suhtel põhinev lähenemisviis, mis on traditsiooniliselt ELi ja ÜMTde vahelisi suhteid iseloomustanud.

ÜMTde kaupade ja teenuste juurdepääs liitu jääks jätkuvalt sõltuma kehtivatest eeskirjadest ning selle tulemusena kaotaksid ÜMTd juurdepääsu turule (soodustuste vähenemine). See mõjutaks negatiivselt ÜMTde sotsiaalset ja majanduslikku olukorda.

2. valikuvõimalus: ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse ajakohastamine ja ELi poliitilise raamistikuga vastavusseviimine

2. valikuvõimaluse abil ajakohastataks ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsust ning viidaks see liidu poliitilise raamistikuga vastavusse. Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse eesmärgid ja põhimõtted vaadatakse läbi, võttes arvesse ELi nõukogu poliitilisi suundumusi, ÜMTde ja nendega seotud liikmesriikide erinevaid taotlusi ning välisuuringute tulemusi.

2. valikuvõimalus tõhustaks kogu konsultatsiooniprotsessi vältel sidusrühmade kindlaks tehtud ühistel huvidel põhinevat ELi ja ÜMTde vahelist koostööd. Sellega edendatakse ka tõhusamat koostööd, võttes liidu, ÜMTde ja nendega seotud liikmesriikide vahel keskendunumaid ja koordineeritumaid meetmeid. ÜMTde poolt prioriteetseteks koostööaladeks peetavad valdkonnad saaksid liidu poolt suuremat toetust (nt: bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamine, teadusuuringud ja innovatsioon).

2. valikuvõimaluse raames toetaks liit ÜMTsid lahenduse leidmisel tundlikele küsimustele, mis kahjustavad nende jätkusuutlikku arengut (nt kliimamuutuste küsimus, mille lahendamiseks ÜMTde pingutustest üksi ei piisa). Selliste probleemide lahendamiseks ei

suuda saarepiirkonnad üksi edukaid lahendusi välja töötada, vaid nad peavad leidma partnerid ning integreeruma üleilmsetesse meetmetesse.

2. valikuvõimalus võimaldaks ÜMTdel ajakohastada kauplemisskorda liiduga, mis 1) tooks kaasa tõhustatud päritolureeglid ning 2) tagaks teenuskaubanduse ja asutamisõiguse raames kohtlemise, mille tingimused oleksid sama soodsad, kui kohtlemise puhul, mida liit kohaldab muude kolmandatest osapooltest partnerite suhtes. Praegu kehtiva raamistiku alusel on ÜMTd ebasoodsamas olukorras.

2. valikuvõimalus oleks kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu neljanda osa ja selle preambuliga. 2. valikuvõimalus hõlmaks ka ELi nõukogu poliitilisi suundumusi kolme eesmärgi osas, mis käsitlevad konkurentsivõimet, kohanemisvõimet ja koostööd. 2. valikuvõimaluse raames võetaks assotsieerimisraamistikus arvesse hiljutisi poliitilisi arenguid ning samuti viimase kümnendi jooksul esile kerkinud arutelusid. Kõnealuse valikuvõimaluse puhul oleks tagatud poliitika sidusus ning seda tõhustatakse. Sotsiaalsed, majanduslikud ja keskkonnaalased mõjud oleksid positiivsemad kui 1. valikuvõimaluse puhul.

2. valikuvõimaluse puhul oleks praegusest paremini arvestatud ühiste huvidega. 2. valikuvõimalus võimaldaks integreerida liidu poliitika raamistiku prioriteetidid liidu ja ÜMTde vahelistesse suhetesse ning samal ajal edendataks ELi lisaväärtust üleilmse partnerina uute üleilmsete probleemide lahendamisel. Selliselt edendaksid ÜMTd laiemas maailmas paremini liidu väärtusi ja norme.

3. valikuvõimalus: mitmete partnerluslepingute sõlmimine

3. valikuvõimalusega soovitakse mitmekesistada ELi ja ÜMTde vahelisi suhteid. Kaubandus- ja majanduskoostöö valdkonnas kohaldatakse kahte lähenemisviisi. Teatavad ÜMTd võivad vajadusel ja võimalusel ühineda ELi muude kahepoolsete kaubanduslepingutega (majanduspartnerluslepingud või vabakaubandusleping). Ülejäänud ÜMTde jaoks nähakse assotsieerimisraamistiku raames ette 1. ja 2. valikuvõimalusega võrdne ÜMT kaubanduskord. See ei hõlmaks kaubandus- ja majanduskoostööd nende ÜMTdega, mis oleksid ühinenud teiste kaubanduslepingutega, kuid see sisaldaks koostööd kõigi ÜMTdega kõigis teistes valdkondades. Alternatiivne valikuvõimalus oleks selline, kus kogu ÜMTsid hõlmav koostöö, mis toimuks majanduspartnerluslepingute või vabakaubanduslepingute raames, leiaks aset nende lepingute kontekstis. Selle kohaselt toimuks finantsabi andmine ka väljaspool assotsieerimisraamistikku.

Mõned ELi-ÜMT assotsieerimisega seotud eesmärgid on võimalik täita ÜMTsid muudesse kaubanduslepingutesse integreerides või assotsieerides. See toimuks siiski väljaspool assotsieerimist. Lisaks sellele ei ole 3. valikuvõimalust võimalik kohaldada enamiku või isegi kõigi ÜMTde vajaduste ja olukorra suhtes. Negatiivset mõju võib tekkida ka liidule, kui ÜMTde kehtivatesse lepingutesse inkorporeerimisega kaasneb märkimisväärses koguses hüvitisi. ÜMTde teistesse kaubanduslepingutesse integreerimise kaudu ei ole liikmesriikidega põhiseaduslikke seoseid omavad assotsieeritud riigid ja territooriumid seaduslikult enam ÜMTd. Kuna 3. valikuvõimaluse rakendamise tulemuseks võib olla see, et liit peab leidma lahendused iga ÜMTga erinevat tüüpi suhete loomiseks, oleks õiguskas menetlus väga keeruline ning seda tuleks iga ÜMT puhul korrata. Suure tõenäosusega suurendaks see segadust nende staatuse kohta ja samuti nende elanike jaoks. Erinevates lepingutes praegu kehtivaid või tulevikus kavandatavaid teatavaid eeskirju ei saa ÜMTde elanike suhtes kohaldada, kuna nad on ELi kodanikud. Seega võib 3. valikuvõimaluse rakendamine suurendada Euroopa Liidu toimimise lepingu territoriaalse ja isikulise kohaldamisala vahel

eksisteerivat pinget. Segadust võib veelgi suurendada erinevat liiki koostöö tegemine erinevate raamistike raames.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

3.1. Õiguslik alus

ELi-ÜMT assotsieerimise aluseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu neljas osa. ÜMT-ELi assotsieerimise üksikasjalikud eeskirjad ja menetlused on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 203 alusel nõukogu otsuses, millega nähakse ette, et sellised õigusaktid võetakse vastu spetsiaalse seadusandliku menetluse kaudu.

3.2. Subsidiaarsus

Euroopa Liidu toimimise lepingu neljanda osa sätetes esitatud üksikasjalikud tingimused tuleb tingimata täita liidu tasandil, kuna ÜMTde ja liidu vahelise assotsieerimise, sotsiaalse ja majandusliku arengu ning tihedate majandussidemete eesmärki ei ole võimalik saavutada liikmesriigi tasandi meetmete abil. Lisaks sellele ei oleks ÜMT kaubanduskorraga seotud liikmesriikide meetmed teostatavad, kuna ühine kaubanduspoliitika kuulub liidu ainupädevusse (Euroopa Liidu toimimise lepingu viies osa, II jaotis).

Euroopa Komisjoni õigusakti ettepanekus sisalduv ÜMTdega tehtava koostöö suhtes võetav lähenemisviis järgib partnerluse, vastastikuse täiendavuse ja subsidiaarsuse põhimõtteid. Selle kohaselt peaks ÜMTdele antava liidu finantsabi aluseks olema programmidokumendid, mille eest vastutavad ühiselt ÜMTde pädevad ametiasutused ja komisjon ning milles määratletakse liidu ja ÜMTde vahelised koostööstrateegiad. Kõnealuste koostööstrateegiate aluseks on ÜMTde pädevate asutuste vastu võetud arengueesmärgid, strateegiad ja prioriteedid. Meetmed määratakse kindlaks komisjoni, ÜMTde ja nendega seotud liikmesriikide vahelise tiheda konsulteerimise käigus, järgides täielikult iga partneri vastavaid institutsionaalseid, õiguslikke ja finantspädevusi.

Ilma et see piiraks komisjoni pädevust, vastutavad koostööstrateegia raames kokku lepitud meetmete rakendamise eest esmaselt ÜMTde ametiasutused. Komisjon vastutab kõnealuste programmide ja projektide üldeeskirjade ja tingimuste kehtestamise eest.

3.3. Proportsionaalsuse põhimõte

Assotsieerimise eesmärk eeldab vastavalt artiklitele 198 ja 199 kõikehõlmavat partnerlust, mis hõlmab institutsioonilist raamistikku ja kaubanduslepinguid ning sisaldab mitmeid koostöövaldkondi ning aluspõhimõtteid, mis käsitlevad ÜMTdele antavat liidu finantsabi. Selleks on vaja ulatusliku kohaldamisalaga õigusakti.

Lepingus esitatud eesmärgid vaatavad tulevikku. Seetõttu on vaja piisavalt pika kestusega otsust. Kuna aastaid 2014–2020 käsitleva mitmeaastase finantsraamistiku vältel saavad ÜMTd abi nii 11. Euroopa Arengufondist kui ka liidu üldeelarvest, on sobilik viia otsuse kestus vastavusse mitmeaastase finantsraamistiku kestusega.

Komisjoni ettepanekus esitatakse lähenemisviis, mis on paindlik ning milles arvestatakse iga ÜMT olukorda. Tehakse ettepanek jälgida ELi-ÜMT koostöö tõhusust auditite ning eel-, vahe- ja järelhindamiste kaudu.

4. MÕJU EELARVELE

Komisjoni teatises⁹ „Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide ning ülemeremaade ja -territooriumidega ajavahemikus 2014–2020 tehtava liidu koostöö rahastamist (11. Euroopa Arengufond) käsitleva mitmeaastase finantsraamistiku ettevalmistamine” nähakse ÜMTdega koostööks ette 343,4 miljonit eurot.

343,4 miljonit eurot eraldatakse enne 31. detsembrit 2013 vastu võetud nõukogu otsuse alusel ÜMTde assotsieerimise rakendamiseks; nimetatud summast eraldatakse 338,4 miljonit eurot territoriaalsete ja piirkondlike programmide rahastamiseks ning 5 miljonit eurot EIPlle intressitoetuste ja tehnilise abi rahastamiseks vastavalt ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsusele.

⁹ KOM(2011) 837, 7. detsember 2011.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 203,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus 2001/822/EMÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega¹⁰ kehtib 31. detsembrini 2013. Vastavalt otsuse artikli 62 lõikele 4 kehtestab nõukogu Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 198–202 esitatud põhimõtete hilisemaks kohaldamiseks vajalikud sätted.
- (2) 22. detsembri 2009. aasta järel dustes ELi suhete kohta ülemeremaade ja -territooriumidega (ÜMTdega)¹¹ esitas nõukogu komisjonile üleskutse teha 2012. aasta juuliks seadusandlik ettepanek ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse läbivaatamiseks. Nõukogu kiitis heaks komisjoni ettepaneku rajada ELi ja ÜMTde tulevane partnerlus kolmele sambale – konkurentsivõime edendamine, vastupanuvõime parandamine ja haavatavuse vähendamine, samuti ÜMTde ja teiste partnerite ning naaberpiirkondade vahelise koostöö ja integratsiooni süvendamine.
- (3) Komisjon viis läbi avaliku konsultatsiooni, mis kestis 2008. aasta juunist oktoobrini, ja esitas ettepaneku uue assotsieerimise otsuse põhisuundade kohta. Konsulteerimise tulemuste kokkuvõtte esitati komisjoni teatises „ELi ning ülemeremaade ja -territooriumide vahelise uue partnerluse põhijooned”¹².

¹⁰ EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1.

¹¹ Nõukogu dokument nr 17801/09.

¹² KOM(2009) 623 (lõplik).

- (4) Aluslepingu ja teiseste õigusaktide üldsätteid ei kohaldata ÜMTde suhtes automaatselt, välja arvatud mõned sätted, mille puhul see on selgesõnaliselt sätestatud. Kuigi ÜMTd ei kuulu kolmandate riikide hulka, ei moodusta need ka osa ühtest turust ning peavad kaubanduse valdkonnas täitma kolmandatele riikidele pandud kohustusi, eelkõige päritolureegleid, tervishoiu- ja taimetervisenorme ning kaitsemeetmeid.
- (5) ÜMTde jätkusuutliku arengu toetamiseks tuleks ELi ja ÜMTde vahelist erisuhet edasi arendada ning asendada tavapärane arengukoostööalane lähenemisviis vastastikuse partnerlusega. ELi ja ÜMTde vaheline solidaarsus peaks põhinema ka nende ainulaadsel suhtel ja tõsiasjal, et kuulutakse samasse Euroopa perre.
- (6) Kodanikuühiskonna panust ÜMTde arengusse saab suurendada kodanikuühiskonna organisatsioonide tugevdamise kaudu kõikides koostöövaldkondades.
- (7) Kuigi igas geograafilises piirkonnas on osalejate ja liidu õiguse suhe erinev, lähtub ÜMTde ja nende naabrite vaheline koostöö kõigi osapoolte huvidest, võttes arvesse ÜMTde geograafilist asukohta ning keskendudes eelkõige ühist huvi pakkuvatele valdkondadele ning liidu väärtuste ja standardite edendamisele.
- (8) Euroopa Liit toetab ÜMT poliitikat ja strateegiaid vastastikust huvi pakkuvates valdkondades ÜMT vajaduste, võimaluste ning valikute alusel.
- (9) Assotsieerimise eesmärk peaks olema bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamine, taastamine ja jätkusuutlik kasutamine, kuna need on jätkusuutliku arengu oluline eeltingimus.
- (10) ÜMTde maismaa ja mere bioloogiline mitmekesisus on suur. Kliimamuutused võivad mõjutada ÜMTde looduskeskkonda ja ohustavad nende jätkusuutlikku arengut. Meetmete võtmine bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamise, suurõnnetuste ohu vähendamise, loodusvarade jätkusuutliku kasutamise ja jätkusuutliku energia valdkonnas võimaldab ÜMTdel kohaneda kliimamuutuste mõjuga ja seda leevendada.
- (11) Liidu ja ÜMTde vahelistes suhetes tuleks arvesse võtta, et ÜMTd võivad mängida olulist rolli mitmepoolsete keskkonnakokkulepete raames võetud liidu kohustuste täitmisel.
- (12) Selleks et suurendada ÜMTde majanduse vastupanuvõimet välistele vapustustele, tuleb ÜMTdel aidata vähendada sõltuvust fossiilkütustest, et vähendada nende mõjutatavust kütusele juurdepääsust ja hindade kõikumisest.
- (13) Liit võib aidata vähendada ÜMTde vastupidavust suurõnnetuste suhtes ning toetada nende meetmeid selles valdkonnas.
- (14) ÜMTde geograafiline kaugus kahjustab nende konkurentsivõimet, mistõttu tuleb parandada juurdepääsuvõimalusi.
- (15) EL ja ÜMTd tunnustavad hariduse tähtsust ÜMTde jätkusuutliku arengut võimendava tegurina.
- (16) ÜMTde majanduslik ja sotsiaalne areng peaksid teineteist toetama, et tugevdada ÜMTde konkurentsivõimet ning täita eelkõige kaitsetute elanikkonnarühmade ja

puuetega isikute sotsiaalse heaolu ja kaasatuse eesmärgid. Seepärast peaks ELi ja ÜMTde vaheline koostöö hõlmama ka teabe ja hea tava vahetamist muu hulgas oskuste arendamise ja sotsiaalkaitse valdkonnas, samuti puuetega inimeste õiguste edendamist, lähtudes ÜRO puuetega isikute õiguste konventsioonist. Lisaks peaks liidu ja ÜMTde assotsieerimine aitama edendada inimväärsel tööd ja sotsiaalse dialoogi häid tavasid, aga ka tööõiguse põhireeglite järgimist, võrdseid võimalusi, mittediskrimineerimist ja juurdepääsu nii ÜMTdes kui ka piirkondades, kus nad asuvad.

- (17) ÜMTde majandust ja elanike tervist võivad kahjustada nakkushaigused, näiteks denguepalavik Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikides ning Chikungunya viirus India ookeani piirkonna riikides. Epideemiad vähendavad ÜMTde rahvastiku tootlikkust ja tõenäoliselt mõjuvad kahjulikult ka turismile, mis on paljude ÜMTde majanduse alustala. ÜMTdesse reisib palju turiste ja mujalt pärit töötajaid, seetõttu võivad neid ohustada sissetoodud haigused, ning vastupidi, kuna ÜMTdest reisib tagasi suur hulk inimesi, võib see põhjustada nakkushaiguste levikut Euroopas. Kuna ÜMTde majanduse jätkusuutlikkus sõltub suurel määral turismist, on eriti oluline tagada turismi ohutus.
- (18) Liidu ja ÜMTde assotsieerimise puhul tuleks võtta arvesse ja säilitada ÜMTde kultuurilist mitmekesisust ja identiteeti.
- (19) Euroopa Liit tunnistab, et partnerlust ÜMTdega tuleb elavdada hea valitsemistava ning organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, terrorismi ja korruptsiooni vastase võitluse valdkonnas.
- (20) Liidu ja ÜMTde koostöö peaks aitama saavutada jätkusuutliku arengu eesmäärke majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaarengu raames.
- (21) Üleilmsed muutused, mis kajastuvad jätkuvas kaubanduse liberaliseerimise protsessis, mõjutavad suurel määral liitu, mis on ÜMTde peamine kaubanduspartner, ÜMTde AKV riikidest naabreid ja teisi majanduspartnereid.
- (22) ÜMTd on saarepiirkonnad, mille keskkond on kergesti mõjutatav ja vajab piisavat kaitset muu hulgas jäätmekäitluse valdkonnas. Seoses radioaktiivsete jäätmetega pakuvad sellist kaitset Euratomi asutamislepingu artikkel 198 ja sellest tulenevad teisesed õigusaktid, välja arvatud Gröönimaa puhul, mille suhtes Euratomi asutamisleping ei kehti. Muid jäätmeid silmas pidades tuleks täpsustada, millised liidu eeskirjad ÜMTdes kehtima hakkavad.
- (23) Käesoleva otsusega tuleks suurendada päritolureeglite paindlikkust, muu hulgas nähes ette uusi päritolu kumulatsiooni võimalusi. Kumulatsioon peaks hõlmama mitte ainult ÜMTsid ja majanduspartnerluse lepingutes osalevaid riike, vaid teatud tingimustel ka tooteid, mis pärinevad riikidest, kelle suhtes liit kohaldab vabakaubanduslepingut, ning teatavatel tingimustel ka selliseid tooteid, mis pääsevad liitu tollimaksu ja kvoodivabalt liidu üldise soodustuste süsteemi¹³ raames. Need tingimused on

¹³ Nõukogu määrus (EÜ) nr 732/2008, 22. juuli 2008, millega kohaldatakse üldiste tariifsete soodustuste kava ajavahemikus 1. jaanuar 2009 kuni 31. detsember 2011 ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 552/97, (EÜ) nr 1933/2006 ja komisjoni määrusi (EÜ) nr 1100/2006 ja (EÜ) nr 964/2007 (ELT L 211, 6.8.2008, lk 1).

vajalikkud, et vältida kaubandussätete eiramist ja tagada kumulatsioonireeglite nõuetekohane täitmine.

- (24) ÜMTde asjaomaste ettevõtjate ja ametkondade huvides tuleks ajakohastada menetlusi, mille alusel tõendatakse pärinemist ÜMTdest. Seetõttu tuleks ajakohastada ka liidu ja ÜMTde vahelist halduskoostööd käsitlevaid sätteid.
- (25) Ette tuleb näha halduskoostöö meetodid ning sätestada võimalus pettuse, eeskirjade eiramise, toodete päritolu käsitlevate reeglite süstemaatilise täitmatajätmise ja halduskoostöö puudumise puhul ajutiselt peatada kõigi või teatavate ÜMTst pärit toodete suhtes kehtestatud sooduskord. Ette tuleks näha ka piisavalt üksikasjalikud kaitse- ja järelevalvemeetmed. See annaks ÜMTdele, liidu pädevatele asutustele ning ettevõtjatele selged ja läbipaistvad eeskirjad ja menetlused. Lisaks on ühistes huvides nõuetekohaselt rakendada menetlusi ja korda, mille alusel ÜMTde kaupu saab eksportida ELi tollimaksu- ja kvoodivabalt. Seepärast on asjakohane lisada säte, millega selgitatakse selliste meenetluste ja korra kohaldamisel tehtavate haldusvigade tagajärgi, millega kahjustatakse imporditollimaksu laekumist liidu eelarvesse. Selles sättes tuleks selgesõnaliselt kinnitada, et sellisest kahjust põhjustatud finantskoormust ei kaeta liidu eelarvest, vaid selle katab liikmesriik, kellel on erisuhted ÜMTga, ja kelle ametiasutused vea tegid. Sättes ei tohiks eristada ÜMTdest pärit kaupu ja kolmandatest riikidest pärit kaupu ning see peaks hõlmama mõlemat olukorda.
- (26) Võttes arvesse üleilmse teenuskaubanduse ja asutamisõiguse arengut ning vajadust ÜMTd sellesse integreerida, tuleb toetada teenusteturu arengut ja investeerimisvõimalusi, parandades ÜMTde teenuste ja neist lähtuvate investeringute pääsu liidu turule. Sellega seoses peaks liit kõiki enamsoodustusrežiimi klausleid kasutades ÜMTdele võimaldama sama soodsat kohtlemist, kui on soodsaim mis tahes teisele kaubanduspartnerile võimaldatud kohtlemine, jättes ÜMTdele siiski võimaluse paindlikult kujundada oma kaubandussuhteid, nähes ette, et ÜMTd võimaldavad liidule sellist kohtlemist, mis vastab kohtlemisele, mida ÜMTd võimaldavad muudele suurtele kaubanduspartneritele.
- (27) Intellektuaalomandiõigused on tähtis innovatsiooni ergutamise tegur ning majandusliku ja sotsiaalse arengu edendamise vahend. Nende abil kaitstakse intellektuaalset loomingut ja see on kasulik ka riikidele. Intellektuaalomandiõiguste kaitse ja jõustamine aitab edendada kaubandust, majanduskasvu ja välisinvesteeringuid ning võidelda võltsitud toodete põhjustatud tervise- ja turvalisuseohtudega. ÜMTdele on kasulik intellektuaalomandiõiguste poliitika välja töötada eelkõige bioloogilise mitmekesisuse säilitamise ja tehnoloogia arengu valdkonnas.
- (28) Sanitaar- ja fütosanitaarmedid ning kaubanduse ees seisvad tehnilised takistused võivad avaldada mõju kaubandusele ja nõuavad koostöö tegemist. Kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöö peaks hõlmama ka konkurentsipoliitikat ja intellektuaalomandiõigusi, mis on olulised kaubandusest saadava tulu õiglaseks jaotamiseks.
- (29) Selleks et ÜMTd saaksid parimatel tingimustel osaleda liidu siseturul ning piirkondlikul, allpiirkondlikul ja rahvusvahelisel turul, tuleb arendada ÜMTde suutlikkust asjakohastes valdkondades. Nii näiteks tuleb arendada inimressursse ja

nende oskusi ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtteid, mitmekesistada majandussektoreid ja rakendada investeerimiskliimat parandavat õigusraamistikku.

- (30) Euroopa Liit ja ÜMTd peaksid tegema koostööd finantsteenuste valdkonnas, et muuta finantssüsteem turvalisemaks, usaldusväärsemaks ja läbipaistvamaks ning seega toetada ülemaailmset finantsstabiilsust ja jätkusuutlikku majanduskasvu. Jõupingutused selles valdkonnas tuleks suunata rahvusvaheliselt kokkulepitud standardite kasutuselevõtmisele ja ÜMTde õigusaktide ühtlustamisele liidu finantsteenuste õigustikuga. Piisavat tähelepanu tuleks pöörata ÜMTde ametiasutuste (sealhulgas järelevalveasutuste) haldussuutlikkuse tugevdamisele.
- (31) ÜMTdele antav finantsabi peaks põhinema ühtsetel, läbipaistvatel ja tõhusatel kriteeriumidel ning arvesse tuleks võtta ka ÜMTde vajadusi ja saavutusi. Kriteeriumid peaksid sisaldama elanike arvu, sisemajanduse koguprodukti taset, eelmistest Euroopa Arengufondidest eraldatud summasid ja ÜMTde geograafilisest eraldatusest tulenevaid probleeme.
- (32) ÜMTde ametiasutuste juhtimissuutlikkuse tõhususe, lihtsustamise ja tunnustamise huvides tuleks ÜMTdele eraldatud rahalisi vahendeid hallata vastastikuse partnerluse alusel. Lisaks peaksid ÜMTde ametiasutused võtma eesmärgiks välja töötada ja rakendada sellist poliitikat, mis vastab poolte vahel kokkulepitud koostööstrateegiatele.
- (33) Artiklites 9 ja 82 sätestatud rahalise abi andmise korraga on peavastutus 11. EAFi programmitöö ja rakendamise alase koostöö eest delegeeritud eelkõige ÜMTdele. Koostöö toimub valdavalt kooskõlas ÜMTde õigusnormidega ning tugevdab toetust programmis ettenähtud toimingute järelevalvele, hindamisele ja auditeerimisele. Lisaks tuleb selgelt sõnastada, et ÜMTdel on õigus rahastamisele erinevatest rahastamisallikatest, nagu on sätestatud artiklis 76.
- (34) Selleks et võtta vastu üksikasjalikud eeskirjad programmitöö dokumentide ettevalmistamise, järeelmeetmete võtmise, auditeerimise, hindamise, läbivaatamise ja rakendamise ning aruannete esitamise ja finantskorrektsioonide kohta, tuleks komisjonile käesoleva otsuse IV osa suhtes anda pädevus võtta vastu õigusakte vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 290. Selleks et võtta arvesse tehnoloogia arengut ja tollialastes õigusaktides tehtud muudatusi, tuleks komisjonile anda ka pädevus vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 290 võtta vastu õigusakte, millega muudetakse VI lisa liiteid. Eriti oluline on, et komisjon peaks ettevalmistustöö käigus vajalikke konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning nõuetekohase edastamise nõukogule.
- (35) [Vastavalt Bermuda valitsuse soovile ei kohaldata käesolevas otsuses sätestatud assotsieerimiskorda Bermuda suhtes.]
- (36) Käesolev otsus annab komisjonile võimaluse leida uuenduslikke, järjekindlaid ja erinevatest olukordadest lähtuvaid lahendusi, võttes arvesse eespool nimetatud tegureid.
- (37) Käesolev otsus peaks asendama otsuse 2001/822/EÜ,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Esimene osa

Ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimist käsitlevad üldsätted

1. peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Eesmärk

1. Ülemeremaade ja -territooriumide (edaspidi „ÜMTd”) assotsieerimine Euroopa Liiduga (edaspidi „liit”) on Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 198 põhinev partnerlus, millega toetatakse ÜMTde jätkusuutlikku arengut ja edendatakse ELi väärtusi ja standardeid kogu maailmas.
2. Assotsieerimises osalevad partnerid on liit, ÜMTd ja liikmesriigid, kellega ÜMTd on seotud (edaspidi „seotud liikmesriigid”).

Artikkel 2

Eesmärgid, põhimõtted ja väärtused

1. Liidu ja ÜMTde assotsieerimine põhineb ÜMTde, seotud liikmesriikide ja liidu ühistel eesmärkidel.
2. Assotsieerimisega taotletakse alusepingu artiklis 199 sätestatud üldeesmärkide täitmist, parandades ÜMTde konkurentsivõimet, tugevdades nende vastupanuvõimet, vähendades nende haavatavust ja edendades nende koostööd teiste partneritega.
3. Nende eesmärkide täitmiseks järgitakse assotsieerimisel vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabadustest kinnipidamise, õigusriigi, hea valitsemistava ja jätkusuutliku arengu aluspõhimõtteid, mida tunnustavad nii ÜMTd kui ka seotud liikmesriigid.
4. Käesolevas otsuses viidatud koostöövaldkondades ei diskrimineerita soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puute, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.
5. Partnerid tunnustavad üksteise õigust kehtestada oma jätkusuutliku arengu poliitika ja prioriteedid, määrata kindlaks oma keskkonna- ja töötajate kaitse nõuded ning kehtestada ja muuta asjaomaseid õigusakte ja poliitikat kooskõlas rahvusvaheliselt

tunnustatud standardite ja kokkulepetega. Seejuures seavad nad eesmärgiks rangete keskkonna ja töötajate kaitse nõuete kehtestamise.

6. Käesoleva otsuse rakendamisel lähtuvad partnerid läbipaistvuse, subsidiaarsuse ja tõhususe juhtpõhimõtetest ning jätkusuutliku arengu kolmest põhitahust – majandus- ja sotsiaalareng ning keskkonnakaitse.

Artikkel 3

Assotsieerimise juhtimine

Assotsieerimist juhivad komisjon ja ÜMT ametiasutused ning vajadusel ka seotud liikmesriik vastavalt nende institutsioonilisele, seaduslikule ja finantsilisele pädevusele

Artikkel 4

Territoriaalne kohaldatavus

Assotsieerimist kohaldatakse kõikide aluslepingu II lisas loetletud ÜMTde suhtes[, välja arvatud Bermuda].

Artikkel 5

Ühishuvid, vastastikune täiendavus ja prioriteedid

1. Assotsieerimine moodustab ühist huvi pakkuvates küsimustes peetava poliitilise dialoogi ja koostöö raamistiku.
2. Esmatähtsaks peetakse koostööd ühist huvi pakkuvates valdkondades, nagu näiteks:
 - (a) ÜMTde majanduse mitmekesistamine, sealhulgas nende edasine integreerimine maailma- ja piirkondliku majandusega;
 - (b) keskkonda säästva majanduskasvu edendamine;
 - (c) loodusvarade jätkusuutlik majandamine, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamine ja nende jätkusuutlik kasutamine;
 - (d) kliimamuutuste mõjuga kohanemine ja nende leevendamine;
 - (e) suurõnnetuste ohu vähendamine;
 - (f) teaduse, innovatsiooni ja teaduskoostöö edendamine;
 - (g) ÜMTde ning nende naabrite ja teiste partnerite vaheliste sotsiaalsete, kultuurialaste ja majandussidemete edendamine.
3. Ühist huvi pakkuvates valdkondades tehtava koostöö eesmärk on edendada ÜMTde võimet toimida iseseisvalt ning arendada nende suutlikkust töötada välja, rakendada ja kontrollida lõikes 2 osutatud strateegiaid ja poliitikat.

Artikkel 6

Assotsieerimisest teavitamine

1. Omavaheliste suhete tugevdamiseks teavitavad EL ja ÜMTd kodanikke assotsieerimisest, eelkõige edendades ÜMTde ja nende liidusiseste partnerite ametiasutuste, teadusringkondade, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja ettevõtjate vahelisi sidemeid ja koostööd.
2. Liikmesriigid aitavad ÜMTdel tugevdada ja edendada suhteid kogu liiduga.

Artikkel 7

Piirkondlik koostöö ja integratsioon ning koostöö teiste partneritega

1. Võttes arvesse käesoleva otsuse artiklit 3, on assotsieerimise eesmärk toetada ÜMTde osalemist asjaomastes rahvusvahelistes, piirkondlikes ja/või allpiirkondlikes koostööalgatustes ning ÜMTde piirkondlikku ja allpiirkondlikku integratsiooni vastavalt nende endi püüdlustele ning kooskõlas nende pädevate ametiasutuste kindlaks määratud eesmärkide ja prioriteetidega.
2. Sel eesmärgil ja võttes arvesse ÜMTde osalemist piirkondlikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides, võivad liit ja ÜMTd teiste partneritega vahetada teavet ja head tava, teha nendega muud laadi tihedat koostööd ning koordineerida oma tegevust nendega, kui see on asjakohane vastavalt rahvusvahelistele lepingutele.
3. Assotsieerimisega toetatakse liidu ning ÜMTde ja teiste partnerite vahelist koostööd käesoleva otsuse teises ja kolmandas osas sätestatud koostöövaldkondades. Seda arvesse võttes on assotsieerimise eesmärk edendada ÜMTde koostööd aluslepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimate piirkondadega, samuti Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide hulka kuulvate ja AKV riikide hulka mittekuuluvate naaberriikidega. Selle eesmärgi saavutamiseks parandab liit ELi rahastamisvahenditest rahastatavate koostööprogrammide koordineerimist ja nendevahelist sünergiat.
4. Toetus, mida antakse ÜMTde osalemiseks asjaomastes piirkondliku integratsiooni organisatsioonides, nähakse ette eelkõige järgmisele:
 - (a) nende asjakohaste piirkondlike organisatsioonide ja institutsioonide suutlikkuse suurendamine, mille liikmeteks on ÜMTd;
 - (b) piirkondlikud ja allpiirkondlikud algatused, nagu sektoripõhiste reformide poliitika eluviimine koostöövaldkondades, mis on kindlaks määratud käesoleva otsuse teises ja kolmandas osas;
 - (c) ÜMTde teadlikkuse suurendamine mõjust, mida piirkondlik integratsioon avaldab eri valdkondades;
 - (d) ÜMTde osalemine piirkondliku integratsiooni organisatsioonide raames piirkondlike turgude arendamises;

- (e) ÜMTde ja nende naabrite vahelised piiriülesed investeeringud.

Artikkel 8

Erirežiim

1. Assotsieerimisel võetakse arvesse, et ÜMTde majanduslik areng on ebaühtlane ja nad ei suuda ühtviisi ära kasutada kõiki artiklis 7 osutatud piirkondliku koostöö ja integratsiooni pakutavaid võimalusi.
2. Isoleeritud ÜMTde suhtes kehtestatakse erirežiim.
3. Selleks et isoleeritud ÜMTd saaksid ületada struktuurseid ja muid arengutakistusi, võetakse erirežiimi kehtestamisel, muu hulgas rahalise abi suuruse ja tingimuste kindlaksmääramisel, arvesse nende konkreetseid probleeme.
4. Isoleeritud ÜMTdena käsitatavate ÜMTde loetelu on esitatud I lisas.

2. peatükk

Koostöös osalejad

Artikkel 9

Üldpõhimõtted

1. Assotsieerimine rajaneb ÜMTde, seotud liikmesriikide, komisjoni ning vajaduse korral ka Euroopa Investeeringuspanga vahelisel laiapõhjalisel dialoogil ja konsulteerimisel ühist huvi pakkuvates küsimustes.
2. Vajaduse korral peavad ÜMTd dialoogi ja konsulteerivad asutuste ja organitega, nagu:
 - (a) pädevad kohalikud ja muud avaliku sektori asutused;
 - (b) majandus- ja sotsiaalpartnerid;
 - (c) muud asjakohased organid, kes esindavad kodanikuühiskonda, keskkonnapartnereid ja valitsusväliseid organisatsioone, ning meeste ja naiste võrdõiguslikkust edendavad organid.

Artikkel 10

Koostöös osalejad

1. ÜMTde poolt osalevad koostöös:

- (a) ÜMTde valitsusasutused;
 - (b) ÜMTde kohalikud ametiasutused;
 - (c) avalike teenuste osutajad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, nagu sotsiaal-, ettevõtlus-, tööandjate ja ametiühingute liidud ning kohalikud, riiklikud ja rahvusvahelised valitsusvälised organisatsioonid;
 - (d) piirkondlikud ja allpiirkondlikud organisatsioonid.
2. Seotud liikmesriigid teevad komisjonile löike 1 punktides a ja b osutatud valitsusasutused ja kohalikud ametiasutused teatavaks kolme kuu jooksul pärast käesoleva otsuse jõustumist.

Artikkel 11

Valitsusväliste osalejate ülesanded

1. Valitsusvälised osalejad võivad osaleda koostööga seotud teabevahetuses ja konsulteerimises, eelkõige koostöö raames abi andmise ning projektide ja programmide ettevalmistamises ja rakendamises. Neile võib delegeerida kohalikke arengualgatusi toetavate projektide ja programmide finantsjuhtimise volitusi.
2. Valitsusvälised osalejad, kellel on õigus osaleda projektide ja programmide eelarve detsentraliseeritud täitmises, määratakse kindlaks ÜMT ametiasutuste, komisjoni ja seotud liikmesriigi vahelise kokkuleppega, arvestades asjaomast valdkonda ning osalejate erioskusi ja tegevusala. Kindlaksmääramine toimub igas ÜMTs artiklis 9 osutatud laiapõhjalise dialoogi ja konsulteerimise käigus.
3. Assotsieerimise eesmärk on aidata ÜMTdel tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioone, eelkõige nende asutamist ja arendamist, ning luua tingimused nende osalemiseks arengustrateegiate ja -programmide kujundamises, rakendamises ja hindamises.

3. peatükk

Assotsieerimise institutsiooniline raamistik

Artikkel 12

Dialoogi juhtpõhimõtted

1. Liit, ÜMTd ja seotud liikmesriigid peavad korrapäraselt dialoogi, mis on igakülgne ja poliitiline.
2. Dialoogi peetakse ranges kooskõlas liidu, ÜMTde ja seotud liikmesriikide institutsioonilise, õigusliku ja finantspädevusega. Dialoog on paindlik, võib olla

ametlik või mitteametlik ning seda peetakse asjakohasel tasemel ja vormis artiklis 13 osutatud dialoogifoorumite kaudu.

3. Dialoog võimaldab ÜMTdel täielikult osaleda assotsieerimise rakendamises.
4. Dialoog keskendub muu hulgas assotsieerimise eesmärkide täitmise seisukohalt olulistele ühist või üldist huvi pakkuvatele konkreetsetele poliitilistele küsimustele.

Artikkel 13

Assotsieerimisfoorumid

1. Assotsieerimisega luuakse järgmised dialoogifoorumid:
 - (a) ÜMTde ametiasutuste, liikmesriikide ja komisjoni esindajad kohtuvad igal aastal ÜMTde ja ühenduse vahelisel dialoogifoorumil (edaspidi „foorum”). Vajaduse korral kaasatakse ÜMT ja ELi foorumile Euroopa Parlamendi liikmed ning Euroopa Investeeringispanga ja äärepoolseimates piirkondade esindajad;
 - (b) komisjon, ÜMTd ja seotud liikmesriigid korraldavad korrapäraselt kolmepoolseid konsultatsioone. Neid konsultatsioone korraldatakse reeglina neli korda aastas komisjoni algatusel või ÜMTde ja seotud liikmesriikide taotlusel;
 - (c) assotsieerimise rakendamiseks moodustatakse ÜMTde ja seotud liikmesriikide ning komisjoni kokkuleppel nõuandvaid töörühmi, mille laad oleneb käsitletavatest küsimustest. Töörühmad täiendavad ÜMT ja ELi foorumi ja/või kolmepoolsetel konsultatsioonidel tehtavat tööd ning neis peetakse tehnilisi arutelusid küsimustes, mis on ÜMTde ja seotud liikmesriikide jaoks eriti olulised.
2. Komisjon on ÜMTde ja ELi foorumi, kolmepoolsete konsultatsioonide ja töörühmade eesistuja ning tagab neile sekretariaaditeenuste osutamise.

Teine osa

Assotsieerimise raames jätkusuutliku arengu edendamiseks tehtava koostöö valdkonnad

1. peatükk

Keskkonnaprobleemid, kliimamuutused ja suurõnnetuste ohu vähendamine

Artikkel 14

Üldeesmärgid ja põhimõtted

Assotsieerimise raames võib teha koostööd keskkonna-, kliimamuutuste ja suurõnnetuste ohu vähendamise valdkonnas selleks, et:

- (a) toetada ÜMTde jõupingutusi töötada välja ja rakendada poliitikat, strateegiaid, tegevuskavasid ja meetmeid;
- (b) toetada ÜMTde jõupingutusi ühineda piirkondlike võrgustike ja algatustega;
- (c) edendada loodusvarade jätkusuutlikku kasutamist ja ressursitõhusust ning katkestada seos majanduskasvu ja keskkonnaseisundi halvenemise vahel.

Artikkel 15

Bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste jätkusuutlik majandamine ja säilitamine

Assotsieerimise raames võib teha koostööd bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste jätkusuutliku majandamise ja säilitamise valdkonnas selleks, et:

- (a) edendada uute mere- ja maismaakaitsealade loomist ja tõhustada nende majandamist, samuti selleks, et parandada olemasolevate kaitsealade majandamist;
- (b) edendada mere- ja maismaaressursside jätkusuutlikku majandamist eesmärgiga kaitsta olulisi liike ja nende elupaiku ning ökosüsteemide toimimist väljaspool kaitsealasid;
- (c) tugevdada bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamist ja jätkusuutlikku kasutamist,
 - i) lahendades ökosüsteemi üldisi probleeme, nagu kliimamuutused, säilitades toimivaid ja vastupidavaid ökosüsteeme ning edendades kliimamuutustega kohanemisel ja nende leevendamisel keskkonda säästvat infrastruktuuri ja

ökosüsteemidel põhinevaid lähenemisviise, mis paljudel juhtudel võimaldavad täita mitut eesmärki korraga;

ii) tugevdades kohalikul, piirkondlikul ja/või rahvusvahelisel tasandil suutlikkust sidusrühmade (avaliku sektori asutused, maaomanikud, erasektor, teadlased ja kodanikuühiskonna organisatsioonid) vahelise teabe-, teadmiste ja hea tava vahetuse kaudu;

iii) tugevdades kaitsealade ja muude alade looduskaitseprogramme ja nendega seotud tegevust;

iv) laiendades teadmistebaasi ning täiendades muu hulgas ökosüsteemi funktsioonide ja teenuste väärtuse mõõtmise alaseid teadmisi;

- (d) edendada ja toetada piirkondlikku koostööd eemärgiga lahendada probleeme, mis on seotud näiteks invasiivsete võõrliikide ja kliimamuutuste mõjuga;
- (e) töötada välja ressursside tugevdamise mehhanismid, sealhulgas nähes ette tasu ökosüsteemi teenuste osutamise eest.

Artikkel 16

Metsa jätkusuutlik majandamine

Assotsieerimise raames metsa jätkusuutliku majandamise valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata metsa kasutamise edendamist, säilitamist ja jätkusuutlikku majandamist, sealhulgas metsastamist keskkonna säilitamiseks ning erosiooni ja kõrbestumise vältimiseks, ning puiduekspordi haldamist.

Artikkel 17

Rannikualade integreeritud majandamine

Assotsieerimise raames võib teha koostööd rannikualade integreeritud majandamise valdkonnas selleks, et:

- (a) toetada jõupingutusi, mida ÜMTd teevad mere- ja rannikualade jätkusuutliku majandamise tõhustamiseks, töötades välja strateegilise ja tervikliku lähenemisviisi mere- ja rannikualade planeerimisele ja majandamisele;
- (b) kalapüügi ja vesiviljeluse, turismi, meretranspordi ning muude majanduslike ja sotsiaalsete tegevusalade puhul kasutada ära võimalused, mida mere- ja rannikualad pakuvad taastuvenergia ja tooraine valdkonnas, võttes samal ajal arvesse kliimamuutuste ja inimtegevuse mõju.

Artikkel 18

Merendus

Assotsieerimise raames võib teha koostööd merenduse valdkonnas selleks, et:

- (a) süvendada dialoogi valdkonnas ühist huvi pakkuvates küsimustes;
- (b) edendada merendusteadmisi ja biotehnoloogiat ning ookeanienergiat, mereseiret, rannikualade majandamist ja ökosüsteemil põhinevat majandamist;
- (c) edendada terviklikke lähenemisviise rahvusvahelisel tasandil.

Artikkel 19

Kalavarude jätkusuutlik majandamine

1. Assotsieerimise raames kalavarude jätkusuutliku majandamise valdkonnas tehtav koostöö rajaneb järgmistel põhimõtetel:
 - (a) kalavarude vastutustundlik majandamine ja vastutustundlikud püügitavad;
 - (b) hoidutakse meetmetest ja tegevusest, mis on vastuolus kalavarude jätkusuutliku kasutamise põhimõtetega;
 - (c) ilma et see piiraks liidu ja ÜMTde vaheliste kehtivate või tulevaste kahepoolsete kalandusalaste partnerluslepingute kohaldamist, peavad liit ja ÜMTd omavahel korrapäraselt nõu mere elusressursside kaitse ja majandamise küsimustes ning vahetavad asjakohastes artiklis 13 sätestatud dialoogifoorumite kaudu teavet ressursside olukorra kohta.
2. Lõikes 1 osutatud valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata järgmist:
 - (a) hea tava, hea valitsemistava ja püügipiirkondade vastutustundliku majandamise aktiivne edendamine kalavarude kaitseks ja nende jätkusuutlikuks majandamiseks; see hõlmab ka ühist huvi pakkuvaid kalavarusid ja kalavarusid, mida majandavad piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid;
 - (b) kalavarude kaitse alane dialoog ja koostöö muu hulgas ebaseadusliku, teatamata jäetud ja reguleerimata kalapüügi vastu võitlemisel piirkondlike kalavarusid majandavate organisatsioonidega ja nende organisatsioonide raames tehtava koostöö tõhustamine. Dialoog ja koostöö hõlmab kontrolli ja järelevalvekavu ning stiimuleid ja kohustust pikemas perspektiivis tõhustada kalavarude ja rannikukeskkonna majandamist.

Artikkel 20

Jätkusuutlik veemajandus

1. Liit ja ÜMTd võivad assotsieerimise raames jätkusuutliku veemajanduse valdkonnas teha koostööd, mis hõlmab veepoliitikat ja institutsioonide väljaarendamist, veeressursside kaitset, olme-, tööstus- ja põllumajanduskasutuseks ettenähtud veevarustust maa- ja linnapiirkondades, veevarude loomist, jaotamist ja majandamist ning reovee käitlemist.

2. Veevarustuse ja kanalisatsiooni valdkonnas pööratakse erilist tähelepanu joogiveega varustamisele ja kanalisatsiooniteenustele piirkondades, kus need teenused ei ole piisavalt välja arendatud, et aidata parandada rahvastiku tervislikku seisundit ja tõsta tootlikkust ning seega otseselt arendada inimressursse.
3. Koostöö tegemisel nendes valdkondades lähtutakse põhimõttest, et linna- ja maapiirkondades põhiliste vee- ja kanalisatsiooniteenuste laiendamine ei tohi kahjustada keskkonda.

Artikkel 21

Jäätmekäitlus

Assotsieerimise raames jäätmekäitluse valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata kõikides jäätmekäitlusega seotud toimingutes hea keskkonnatava kasutamise edendamist, sealhulgas jäätmete hulga vähendamist, ringlussevõttu ning muul viisil teisese tooraine saamist ja jäätmete kõrvaldamist.

Artikkel 22

Jätkusuutlik energia

Assotsieerimise raames jätkusuutliku energia valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata:

- (a) energia tootmist, eelkõige selliste jätkusuutlike energialiikide nagu päikese-, hüdroelektri-, biomassi, maasoojus-, laine-, mere- ja tuuleenergia arendamist, edendamist, kasutamist ja salvestamist;
- (b) energiapoliitikat ja -regulatsiooni, eelkõige poliitika ja eeskirjade väljatöötamist, et muuta energiatariifid taskukohaseks ja jätkusuutlikuks;
- (c) energiatõhusust, eelkõige energiatõhususe standardite väljatöötamist ja rakendamist ning energiatõhususe meetmete rakendamist eri sektorites (tööstus, kaubandus, avalik sektor ja kodumajapidamised) ning nendega kaasnevaid haridus- ja teavitamismeetmeid;
- (d) transporti, eelkõige keskkonda säästvamate ühiskondlike ja isiklikuks kasutamiseks mõeldud transpordivahendite (hübriid-, elekter- ja vesinikkütusega sõidukid, samuti autode ühiskasutuse ja jalgrattalaenutuse kavad) arendamist, edendamist ja kasutamist;
- (e) linnaplaneerimist ja -ehitust, eelkõige rangete keskkonnakvaliteedi standardite ning linnaplaneerimise ja -ehituse energiatõhususnõuete edendamist ja rakendamist;
- (f) turismi, eelkõige ise end energiaga varustava (taastuvenergiapõhise) ja/või „rohelise” turismi infrastruktuuri edendamist.

Artikkel 23

Kliimamuutused

Assotsieerimise raames kliimamuutuste valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on toetada ÜMTde kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamine alaseid algatusi ning see võib hõlmata:

- (a) kliimamuutustega kohanemiseks vajalike territoriaalsete, piirkondlike ja/või rahvusvaheliste meetmete ja kavade väljatöötamist;
- (b) kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise eesmärkide hõlmamist avaliku sektori poliitikasse ja strateegiatesse;
- (c) poliitika kujundamise ja rakendamise seisukohalt eriti oluliste statistiliste andmete ja näitajate väljatöötamist ja kindlaksmääramist;
- (d) teadmiste ja kogemuste vahetamise soodustamiseks ÜMTde piirkondlikus ja rahvusvahelises dialoogis osalemise toetamist.

Artikkel 24

Suurõnnetuste ohu vähendamine

Assotsieerimise raames võib teha koostööd suurõnnetuste ohu vähendamise valdkonnas selleks, et:

- (a) töötada välja ja täiustada suurõnnetuste vältimise ja nendeks valmisoleku süsteeme, sealhulgas suurõnnetuste tagajärgede leevendamiseks vajalikke ennustus- ja eelhoiatussüsteeme;
- (b) teha põhjalikke uuringuid ÜMTsid ja ÜMTde piirkondi ähvardava suurõnnetuste ohu ning ÜMTdes ja ÜMTde piirkondades olemasoleva suurõnnetustele reageerimise suutlikkuse kohta;
- (c) tugevdada kohalikul, riiklikul ja piirkondlikul tasandil suurõnnetuste vältimise ja nendeks valmisoleku meetmeid;
- (d) parandada asjaomaste osalejate reageerimisvõimet ning nende tegevuse koordineerimist, tõhusust ja tulemuslikkust;
- (e) parandada elanike teavitamist suurõnnetuse ohust ja selle ennetamisest ning suurõnnetuste vältimist, nendeks valmisolekut ning neile reageerimist, pöörates erilist tähelepanu puudega inimeste erivajadustele;
- (f) tugevdada peamiste kodanikukaitses osalejate koostööd;
- (g) edendada ÜMTde osalemist piirkondliku, Euroopa ja/või rahvusvahelise tasandi foorumitel, et tagada partneritevaheline korrapärasem teabevahetus ja tihedam koostöö suurõnnetuse korral.

2. peatükk

Juurdepääs

Artikkel 25

Üldeesmärgid

1. Assotsieerimise raames juurdepääsu valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on:
 - (a) tagada ÜMTdele parem juurdepääs ülemaailmsete transpordivõrkudele;
 - (b) tagada ÜMTdele parem juurdepääs info- ja sidetehnoloogiale ja -teenustele.
2. Lõikes 1 osutatud raamistikus tehtav koostöö võib hõlmata:
 - (a) tegevuspõhimõtteid ja institutsioonide väljaarendamist;
 - (b) maantee-, raudtee-, õhu-, mere- ja siseveetransporti;
 - (c) sadamate ja lennujaamade laorajatisi.

Artikkel 26

Meretransport

1. Assotsieerimise raames meretranspordi valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on arendada ja edendada säästlike ja tõhusate meretransporditeenuste osutamist ÜMTdes ja see võib hõlmata:
 - (a) majanduslikult ja kaubanduslikult tasuva hinnaga tõhusa kaubaveo edendamist;
 - (b) ÜMTde ettevõtjate rahvusvahelistes mereveoteenustes osalemise suurendamist;
 - (c) piirkondlike programmide edendamist;
 - (d) kohaliku erasektori suuremat kaasamist mereveondusse.
2. Liit ja ÜMTd edendavad meresõiduohutust, laevapereade turvalisust ja saastamise vältimist.

Artikkel 27

Lennutransport

Assotsieerimise raames lennutranspordi valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata:

- (a) ÜMTde õhutranspordi ümberkorraldamist ja moderniseerimist;

- (b) nende ettevõtlusalase elujõulisuse ja konkurentsivõime toetamist;
- (c) erasektori investeeringute ja osalemise edendamist;
- (d) teadmiste ja hea ettevõtlustava vahetamise edendamist.

Artikkel 28

Lennutranspordi ohutus

Assotsieerimise raames lennutranspordi ohutuse valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on aidata ÜMTdel täita asjaomaseid rahvusvahelisi standardeid ja see võib muu hulgas hõlmata:

- (a) lennuliikluse ohutussüsteemide rakendamist;
- (b) lennujaamades turvameetmete rakendamist ja tsiviillennundusasutuste suutlikkuse suurendamist nende vastutusalas toimuva tegevuse ohutuse tagamisel;
- (c) infrastruktuuri ja inimressursside arendamist.

Artikkel 29

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiateenused

Assotsieerimise raames info- ja kommunikatsioonitehnoloogiateenuste valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on stimuleerida ÜMTdes innovatsiooni ja majanduskasvu ning parandada kodanike igapäevaelu ja ettevõtete olukorda, sealhulgas puuetega inimeste juurdepääsuvõimalusi. Koostöö eesmärk on parandada ÜMTde regulatiivset suutlikkust ja selle raames võib toetada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiavõrkude ja -teenuste osutamise laiendamist järgmiste meetmetega:

- (a) prognoositava regulatiivse keskkonna loomine, et pidada sammu tehnoloogia arenguga, soodustada majanduskasvu ja innovatsiooni ning edendada konkurentsi ja tarbijakaitset;
- (b) dialoog infoühiskonna edendamise ja järelevalvealaste küsimuste valdkonnas;
- (c) teabevahetus standardite ja koostalitlusvõime küsimustes;
- (d) info- ja sidetehnoloogia alase teaduskoostöö ning info- ja sidetehnoloogial põhineva teadusinfrastruktuuri edendamine;
- (e) teenuste ja rakenduste arendamine olulise ühiskondliku mõjuga valdkondades.

3. peatükk

Teadus ja innovatsioon

Artikkel 30

Teadus- ja innovatsioonikoostöö

Assotsieerimise raames teaduse ja innovatsiooni valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata teadust, tehnoloogiat, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat eesmärgiga toetada ÜMTde jätkusuutlikku arengut ning edendada nende tipptasemel teadmisi ja tööstuse konkurentsivõimet. Eelkõige võib koostöö hõlmata:

- (a) teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonidialoogi ning ÜMT ja ELi poliitika ja algatuste kooskõlastamist ja nendevahelise sünergia loomist kõnealuses valdkonnas;
- (b) ÜMTde poliitika ja institutsioonide arendamist ning tegevuse koordineerimist kohalikul, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, et edendada teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonitegevust ning nende tulemuste kasutamist;
- (c) ÜMTde, liidu, liikmesriikide ja kolmandate riikide juriidiliste isikute vahelist koostööd;
- (d) ÜMTde teadlaste, teadusasutuste ja juriidiliste isikute osalemist liidu teadus- ja innovatsiooniprogrammidega seotud tegevuses;
- (e) ÜMTde teadlaste koolitust ning nende rahvusvahelist liikuvust ja vahetust.

4. peatükk

Noorsoo-, haridus-, koolitus-, tervishoiu-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitika

Artikkel 31

Noored

1. Liit tagab, et artiklis 49 määratletud ÜMTdest pärit füüsilised isikud võivad osaleda liidu noortealgatustes samadel alustel kui liikmesriikide kodanikud.
2. Assotsieerimise eesmärk on tugevdada ÜMTde ja liidu noorte vahelisi sidemeid, muu hulgas edendades ÜMTde noorte koolituselast liikuvust ning noorte vastastikust üksteisemõistmist.

Artikkel 32

Haridus ja koolitus

1. Assotsieerimise raames hariduse ja koolituse valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata:
 - (a) kvaliteetse kaasava alg-, kesk- ja kõrghariduse andmist ning kutseharidust ja -koolitust;
 - (b) abi ÜMTdele hariduspoliitika väljatöötamisel ja rakendamisel.
2. Liit tagab, et ÜMTde artiklis 49 määratletud füüsilised isikud võivad osaleda liidu haridusalgatustes samadel alustel kui liikmesriikide kodanikud.
3. Liit tagab, et ÜMTde haridusasutused ja instituudid võivad osaleda liidu hariduskoostöö algatustes samadel alustel kui liikmesriikide haridusasutused ja instituudid.

Artikkel 33

Sotsiaalspoliitika ja tööhõive

1. Liit ja ÜMTd peavad dialoogi tööhõive ja sotsiaalspoliitika valdkonnas, et toetada ÜMTde majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning edendada inimväärsel tööd ÜMTdes ja piirkondades, kus nad asuvad. Lisaks on dialoogi eesmärk aidata ÜMTde ametiasutustel töötada välja valdkonna poliitika ja õigusaktid.
2. Dialoogi raames vahetatakse eelkõige teavet ja head tava sellistes tööhõive ja sotsiaalspoliitika valdkonna tegevuspõhimõtete ja õigusaktide küsimustes, mis pakuvad huvi nii liidule kui ka ÜMTdele. Eelkõige kaalutakse dialoogi pidamist oskuste arendamise, sotsiaalkaitse, ühiskondliku dialoogi, võrdsete võimaluste, mittediskrimineerimise, puuetega inimeste juurdepääsuvõimaluste, töötervishoiu ja -turvalisuse ning muude tööõiguse reeglite ülevõtmise valdkonnas.

Artikkel 34

Rahvatervis

Assotsieerimise raames tehtava koostöö eesmärk on tugevdada ÜMTde suutlikkust jälgida ja avastada nakkushaigusi ning võidelda nakkushaiguste puhangutega, võttes meetmeid, et:

- (a) olemasolevatele struktuuridele tuginedes suurendada valmisolekut ning suutlikkust reageerida piiriülestele terviseohtudele, näiteks nakkushaigustele, eelkõige erakorralistele sündmustele;
- (b) suurendada ÜMTde suutlikkust, tugevdades piirkondlikke rahvatervisevõrgustikke, edendades ekspertidevahelist teabevahetust ning parandades koolitust;

- (c) töötada välja vahendid ja sideplatvormid ning õppe- ja e-õppe kavad, lähtudes ÜMTde konkreetsetest vajadustest.

5. peatükk

Kultuur

Artikkel 35

Kultuurivahetus ja -dialoog

1. Assotsieerimise raames võib teha koostööd kultuurivahetuse ja -dialoogi valdkonnas selleks, et:
 - (a) aidata kaasa ÜMTde iseseisvale, inimkesksele arenguprotsessile, mille juured on iga rahva omas kultuuris;
 - (b) toetada ÜMTde pädevate ametiasutuste vastuvõetud tegevuspõhimõtteid ja meetmeid, mille eesmärk on ÜMTde inimressursi arendamine, loova potentsiaali suurendamine ja kultuurilise eripära edendamine;
 - (c) toetada elanikkonna osalemist arenguprotsessis;
 - (d) pidada dialoogi ühise seisukoha kujundamiseks ning teabevahetuse tihendamiseks kultuuri- ja audiovisuaalsetes küsimustes.
2. Liit ja ÜMTd teevad üksteisega koostööd kultuurivahetuse edendamiseks,
 - (a) edendades kõikide partnerite kultuuri- ja loomesektorite vahelist koostööd;
 - (b) edendades kultuuriliste ja loominguliste teoste ringlust ning selles valdkonnas tegutsejate vahelisi kontakte;
 - (c) tehes tegevuspõhimõtete alast koostööd poliitika kujundamise ja innovatsiooni, vaatajaskonna kujundamise ja uute ettevõtlusmodelite väljatöötamise valdkonnas.

Artikkel 36

Koostöö audiovisuaalvaldkonnas

1. Assotsieerimise raames audiovisuaalvaldkonnas tehtava koostöö eesmärk on edendada osalejate audiovisuaalset toodangut ja see võib hõlmata järgmisi meetmeid:
 - (a) ringhäälingutööstuste vahelise koostöö ja vahetuse toetamine;
 - (b) audiovisuaalteoste vahetuse toetamine;

- (c) pädevate asutuste, samuti audiovisuaal- ja ringhäälingupoliitika ning õigusliku raamistiku alaste seisukohtade vahetamine;
 - (d) üksteise territooriumil ja kolmandates riikides korraldatavate rahvusvaheliste ürituste külastamise ja neil osalemise toetamine.
2. Audiovisuaalsete teoste ühisele tootmisele võib anda toetust kohaliku ja piirkondliku kultuurilise sisu edendamise kavadest, mis on loodud liidus, ÜMTdes ja seotud liikmesriikides.

Artikkel 37

Lavakunst

Assotsieerimise raames võib teha koostööd lavakunsti valdkonnas selleks, et:

- (a) lavakunsti viljelejate vahelisi kontaktide süvendamiseks edendada nende vahetust ja koolitust, sealhulgas võimaldades neil osaleda prooviesinemistel ning arendada ja edendada võrgustikke;
- (b) soodustada ühe või mitme liidu liikmesriigi ja ühe või mitme ÜMT tootjate ühistoodangut;
- (c) soodustada rahvusvaheliste teatritehnoloogiaalaste standardite väljatöötamist ja teatrilaval kasutatavate märkide kasutamist, sealhulgas standardimisasutuste kaudu.

Artikkel 38

Kultuuripärandi ja ajaloomälestiste kaitse

Assotsieerimise raames kultuuripärandi ja ajaloomälestiste kaitse valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on edendada teadmisi ja head tava,

- (a) soodustades teabevahetust;
- (b) edendades koostööd kutsealase koolituse valdkonnas;
- (c) tõstes kohaliku üldsuse teadlikkust;
- (d) pakkudes ajaloomälestiste, kaitsealuste kohtade ja kultuuripärandiga seotud õigusaktide ja meetmete rakendamise, eelkõige aga pärandi kohalikku ellu sulandamise alast nõustamist.

6. peatükk

Võitlus organiseeritud kuritegevusega

Artikkel 39

Võitlus organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise, terrorismi ja korruptsiooniga

1. Assotsieerimise raames võib teha koostööd organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse valdkonnas selleks, et:
 - (a) töötada välja uuenduslikke ja tõhusaid vahendeid, et edendada politsei- ja õigusalast koostööd, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide ja muude sidusrühmadega tehtavat koostööd organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise, terrorismi ja korruptsiooni vastases võitluses;
 - (b) võttes arvesse rahvusvaheliste organite tegevust sellel alal, aidata ÜMTdel parandada organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise, terrorismi ja korruptsiooni vastase võitluse, samuti igasuguste narkootiliste ja psühhotroopsete ainete valmistamise, levitamise ja ebaseadusliku kauplemise vastase võitluse poliitika tõhusust, ennetades uimastite kuritarvitamist ja vähendades uimastite põhjustatud kahju muu hulgas järgmiste meetmete abil:
 - i) koolitus ning organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise, terrorismi ja korruptsiooni vastu võitlemise suutlikkuse suurendamine;
 - ii) ennetustöö, sealhulgas uimastisõltlaste koolitus, teavitamine, tervishoid, ravi ja taastusabi, kaasa arvatud uimastisõltlaste töökeskkonda ja ühiskonda taasintegreerimise projektid;
 - iii) tõhusate jõustamismeetmete väljatöötamine;
 - iv) tehnilise, finants- ja haldusabi andmine, et töötada välja tõhus inimkaubanduse vastase võitluse poliitika ja võtta vastu selle valdkonna õigusaktid, eelkõige teadlikkuse tõstmise kampaaniate korraldamise ning suunamismehhanismide ja ohvrikaitse süsteemide loomise kaudu, kaasates asjaomased sidusrühmad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid;
 - v) tehnilise, finants- ja haldusabi andmine uimastite tarvitamisest tekkiva kahju ennetamisele, ravimisele ja vähendamisele;
 - vi) tehnilise abi andmine laste seksuaalse kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise vastaste õigusaktide ja poliitika väljatöötamiseks;

vii) tehnilise abi andmine ja koolitus, et toetada suutlikkuse suurendamist ja edendada rahvusvaheliste korruptsioonivastase võitluse miinimumnormide täitmist lähtudes eelkõige ÜRO korruptsioonivastane konventsiooni nõuetest.

2. Assotsieerimise raames teevad ÜMTd liiduga koostööd rahapesu vastase võitluse valdkonnas kooskõlas artiklitega 69 ja 70.

Kolmas osa

Kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöö

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 40

Üldeesmärgid

Liidu ja ÜMTde vahelise kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöö üldised eesmärgid on:

- (a) edendada ÜMTde sotsiaalset ja majanduslikku arengut, seades sisse tihedad majandussidemed nende ja terve liidu vahel;
- (b) soodustada ÜMTde integratsiooni piirkondliku ja maailmamajandusega ning edendada kaupade ja teenustega kauplemist;
- (c) aidata ÜMTdel luua soodne investeerimiskliima, et toetada nende sotsiaalset ja majanduslikku arengut;
- (d) edendada üleilmse finantssüsteemi stabiilsust, terviklikkust ja läbipaistvust ning head juhtimistava maksuvaldkonnas;
- (e) toetada ÜMTde majanduse mitmekesistamist;
- (f) toetada ÜMTde suutlikkust töötada välja ja rakendada poliitikat, mis aitab arendada nende kaupade ja teenustega kauplemist;
- (g) toetada ÜMTde ekspordi- ja kauplemisvõime suurenemist;
- (h) toetada ÜMTde jõupingutusi, viia oma õigusaktid vastavusse liidu õigusaktidega, kui see on asjakohane;
- (i) luua võimalusi liiduga sihipärase koostöö tegemiseks ja dialoogi pidamiseks kaubanduse valdkonnas ja sellega seotud valdkondades.

II JAOTIS

KAUPADE JA TEENUSTEGA KAUPLEMISE NING ASUTAMISÕIGUSE SUHTES RAKENDATAV KORD

1. peatükk

Kaubavahetuse/kaupadega kauplemise kord

Artikkel 41

Päritolustaatusega toodete vaba sissepääs

1. ÜMTdest pärit tooted imporditakse liitu imporditollimaksuvabalt.
2. Päritolustaatusega toodete määratlus ja sellega seonduva halduskoostöö meetodid on sätestatud käesoleva otsuse VI lisas.

Artikkel 42

Koguselised piirangud ja samaväärse toimega meetmed

1. Liit ei kohalda ÜMTdest pärinevate toodete importimisel koguselisi piiranguid ega samaväärse toimega meetmeid.
2. Esimese lõikega ei välistata kaupade impordi-, ekspordi- või transiidikeeldude või -piirangute kohaldamist, kui see on õigustatud kõlbluse või avaliku korra seisukohast või seotud inimeste, loomade ja taimede elu ja tervise, rahvuslike, kunsti-, ajaloo- ja muinsusväärtuste kaitsmise, taastumatute loodusvarade säilitamise või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmisega.

Sellised keelud ega piirangud ei tohi endast kujutada meelevaldse või põhjendamatu diskrimineerimise vahendit ega üldist varjatud kaubanduspiirangut.

Artikkel 43

ÜMTde võetavad meetmed

1. Arvestades ÜMTde praegusi arenguvajadusi, võivad ÜMTde ametiasutused liidust pärit toodete impordi suhtes säilitada või kehtestada nende meelest vajalikke tollimakse ja koguselisi piiranguid.
2. Käesolevas peatükis käsitletud valdkondades võimaldavad ÜMTd liidule kohtlemist, mis on vähemalt sama soodus, kui kõige soodsam kohtlemine, mida nad kohaldavad lõikes 4 sätestatud teiste suurte kaubanduspartnerite suhtes.

3. Lõikega 2 ei keelata ÜMT-l kohelda teisi ÜMTsid või muid arenguriike soodsamalt kui liitu.
4. Käesolevas jaotises mõistetakse „suure kaubanduspartneri” all mis tahes arenenud riiki või mis tahes riiki, mille osakaal maailma kaupade ekspordis on üle 1 %, või, ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, iseseisvalt, ühiselt või majandusintegratsioonilepingu alusel tegutsevat riikide rühma, mille osakaal maailma kaupade ekspordis on kokku üle 1,5 %. Osakaalu arvutuseks kasutatakse Maailma Kaubandusorganisatsiooni uusimaid ametlikke andmeid maailma juhtivate kaubaeksportijate kohta (ELi sisene kaubandus välja arvatud).
5. ÜMTde ametiasutused edastavad komisjonile kolme kuu jooksul pärast käesoleva otsuse jõustumist teabe nende kohaldatavate tollitariifide kohta ja vastavalt käesolevale otsusele kohaldatavate koguseliste piirangute loetelud.

ÜMTde ametiasutused teavitavad komisjoni ka nimetatud meetmete muudatustest, kui need vastu võetakse.

Artikkel 44

Mittediskrimineerimine

1. Liit ei diskrimineeri ühtegi ÜMTd võrreldes teistega ja ÜMTd ei diskrimineeri ühtegi liidu liikmesriiki võrreldes teistega.
2. Vastavalt artiklile 64 ei loeta diskrimineerimiseks käesoleva otsuse erisätete, eelkõige artikli 42 lõike 2, artiklite 43, 46, 48, 50 ning artikli 58 lõike 3 kohaldamist.

Artikkel 45

Jäätmete veo tingimused

1. Jäätmete vedu liikmesriikide ja ÜMTde vahel kontrollitakse rahvusvaheliste ja liidu õigusaktide kohaselt. Liit toetab selles valdkonnas tõhusa rahvusvahelise koostöö sisseseadmist ja arendamist, pidades silmas keskkonna ja rahvatervise kaitset.
2. Liit keelustab jäätmete otsese ja kaudse ekspordi ÜMTdesse, välja arvatud tavajäätmete eksport taaskasutamise eesmärgil, ning ÜMTde ametiasutused keelustavad selliste jäätmete igasuguse otsese või kaudse impordi liidust ja kolmandatest riikidest nende territooriumile, piiramata nimetatud valdkondades pädevates rahvusvahelistes organisatsioonides võetud või tulevikus võetavaid konkreetseid rahvusvahelisi kohustusi.
3. Oma põhiseadusliku seisundi tõttu Baseli konventsiooniga ühinemata ÜMTde pädevad ametiasutused kiirendavad neis ÜMTdes Baseli konventsiooni¹⁴ rakendamiseks vajalike siseriiklike õigus- ja haldusnormide vastuvõtmist.

¹⁴ EÜT L 39, 16.2.1993, lk 1.

4. Lisaks sellele aitavad seotud liikmesriigid kaasa sellele, et ÜMTd võtaksid vastu järgmiste õigusaktide rakendamiseks vajalikud siseriiklikud õigus- ja haldusnormid:
- (a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1013/2006,¹⁵ täpsemalt:
 - artikkel 40, mis käsitleb jäätmete väljavedu ülemeremaadesse ja – territooriumidele,
 - artikkel 46, mis käsitleb jäätmete importi ülemeremaadest ja –territooriumidelt;
 - (b) nõukogu määrus (EÜ) nr 1420/1999¹⁶;
 - (c) komisjoni määrus (EÜ) nr 1547/1999¹⁷;
 - (d) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/59/EÜ,¹⁸ kohaldades direktiivi artiklis 16 sätestatud siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtaegu.
5. Üks või mitu ÜMTd ja seotud liikmesriigid võivad kohaldada siseriikliku korda jäätmete eksportimisel ÜMTdest nimetatud liikmesriiki.
6. Sellisel juhul teavitab asjaomane seotud liikmesriik komisjoni kohaldatavatest õigusaktidest kuue kuu jooksul pärast käesoleva otsuse või tulevikus vastu võetava asjakohase siseriikliku õigusakti või selle muudatuse jõustumist.

Artikkel 46

Soodustuste ajutine tühistamine

Käesoleva otsuse nõuetekohaseks rakendamiseks võib liit ajutiselt tühistada ÜMT soodustused kooskõlas VII lisaga.

Artikkel 47

Haldusvigade käsitlemine

Juhul kui ÜMT pädevad asutused teevad vea sertifikaatide väljastamisel või halduskoostöö meetodite rakendamisel ja kui selle veaga kahjustatakse liidu imporditollimaksu laekumist, hüvitab liidu eelarvele tehtud kahju see liikmesriik, kellega vea teinud ÜMT-l on erisuhe.

¹⁵ ELT L 190, 12.7.2006, lk 1.

¹⁶ EÜT L 244, 14.9.2001, lk 19.

¹⁷ EÜT L 185, 17.7.1999, lk 1.

¹⁸ EÜT L 332, 28.12.2000, lk 81.

Artikkel 48

Kaitse- ja järelevalvemeetmed

Käesoleva otsuse nõuetekohaseks rakendamiseks võib liit võtta VIII lisas sätestatud kaitse- ja järelevalvemeetmeid.

2. peatükk

Teenustega kauplemise ning asutamisõiguse valdkonnas rakendatav kord

Artikkel 49

Mõisted

Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „ÜMT füüsiline isik” – isik, kes tavaliselt elab ÜMTs ja kes on mõne liikmesriigi kodanik või kellele on selles ÜMTs antud spetsiaalne õiguslik seisund. Selle määratlusega ei piirata liidu kodakondsusest tulenevaid õigusi asutamislepingu tähenduses;
- (b) „ÜMT juriidiline isik” – juriidiline isik, kes on asutatud asjaomase ÜMT õigusaktide alusel ja kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või põhitegevuskoht on selle ÜMT territooriumil; juriidilist isikut, kellel on ÜMT territooriumil üksnes registrijärgne asukoht või juhatuse asukoht, ei käsitata ÜMT juriidilise isikuna, kui tema tegevus ei ole tegelikult ja pidevalt seotud selle riigi või territooriumi majandusega;
- (c) liidu ja ÜMTde vahel sõlmitud lepingute kohase kohtlemise suhtes kohaldatakse määratlusi, mis on sätestatud artikli 50 lõikes 1 osutatud majandusliku integratsiooni lepingutes.

Artikkel 50

Kõige soodsam kohtlemine

1. Pidades silmas majandustegevuse raames teenuskaubandust ja asutamist mõjutavaid meetmeid:
 - (a) liit võimaldab ÜMTde füüsilistele ja juriidilistele isikutele kohtlemist, mis on vähemalt sama soodus, kui kõige soodsam kohtlemine, mida nad kohaldavad mis tahes sellise kolmanda riigi füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kellega liit sõlmib või on sõlminud majandusliku integratsiooni lepingu;

- (b) ÜMT võimaldab liidu füüsilistele ja juriidilistele isikutele kohtlemist, mis on vähemalt sama soodus, kui kõige soodsam kohtlemine, mida nad kohaldavad mis tahes sellise suure kaubanduspartneri füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kellega ÜMT sõlmib majandusliku integratsiooni lepingu pärast käesoleva otsuse jõustumist.
2. Lõikes 1 sätestatud kohustused ei kehti kohtlemise suhtes, mida võimaldatakse:
- (a) siseturu raamistikus, mille kohaselt siseturu osalistel tuleb märkimisväärselt ühtlustada oma õigusakte, et kõrvaldada mittediskrimineerivad takistused asutamisõiguse ja teenuskaubanduse valdkonnas;
 - (b) vastavalt meetmetele, millega nähakse ette kvalifikatsioonide, litsentside ja ettevaatusmeetmete tunnustamine vastavalt teenuskaubanduse üldlepingu (GATS) VII artiklile või GATSi lisale finantsteenuste kohta. See ei piira käesoleva artikli kohaste erimeetmete võtmist ÜMTde suhtes;
 - (c) tulenevalt rahvusvahelistest lepingutest või kokkulepetest, mis on täielikult või peamiselt seotud maksustamisega;
 - (d) tulenevalt meetmetest, mis kuuluvad GATSi II artikli lõike 2 kohaste enamsoodustusrežiimi erandite alla.
3. ÜMTde ametiasutused võivad kohaliku tööhõive edendamise või soodustamise eesmärgil vastu võtta õigusakte, et toetada ÜMTde füüsilisi isikuid ja kohalikku majandustegevust. Sellisel juhul teavitavad ÜMTde ametiasutused komisjoni vastuvõetud õigusaktidest, et komisjon saaks teavitada liikmesriike.

Artikkel 51

Kutsekvalifikatsioon

Nõukogu võtab komisjoni ettepanekul ühehäälselt vastu ÜMTde arsti, hambaarsti, ämmaemanda, üldõenduse, apteekri ja veterinaararsti kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide nimekirja, mida liikmesriikides tuleb tunnustada.

III JAOTIS

KAUBANDUSEGA SEOTUD VALDKONNAD

1. peatükk

Kaubandus ja jätkusuutlik areng

Artikkel 52

Üldpõhimõtted

Kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöö eesmärk on toetada jätkusuutlikku majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaarengut.

ÜMTd ei muuda leebemaks oma keskkonna- ega tööalaseid õigus- ega haldusnorme kaubanduse ja investeeringute soodustamise eesmärgil.

Artikkel 53

Kaubanduse suhtes kohaldatavad keskkonna- ja kliimamuutuste valdkonna standardid

1. Assotsieerimise raames tehtava kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöö eesmärk on suurendada kaubandus- ja keskkonnapoliitika ja -kohustuste vastastikust kooskõla. Assotsieerimise raames tehtava kaubandus- ja kaubandusega seotud koostöös võetakse arvesse põhimõtteid, millest lähtutakse rahvusvahelises keskkonnajuhtimises ning mis on sätestatud mitmepoolsetes keskkonnalepingutes.
2. Taotletakse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja selle Kyoto protokolli lõppeesmärkide saavutamist. Koostöö alus on tulevane rahvusvaheline kliimamuutuste raamistik, mida töötatakse välja vastavalt Bali tegevuskavale, ning üleilmsed temperatuuri- ja heitkoguste vähendamise eesmärgid vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentside otsustele.
3. Mitmepoolsete keskkonnalepingute rakendusmeetmeid ei tohi kasutada partnerite meelevaldse või põhjendamatu diskrimineerimise vahendina ega varjatud kaubanduspiiranguna.

Artikkel 54

Kaubanduse valdkonna tööõiguse reeglid

1. Assotsieerimise eesmärk on edendada kaubandust, et saavutada täielik ja produktiivne tööhõive ning tagada kõigile inimväärne töö.

2. Õiguses ja praktikas austatakse ja rakendatakse rahvusvaheliselt tunnustatud tööõiguse põhireegleid, mis on määratletud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni asjakohastes konventsioonides. Selliste põhireeglitega nõutakse muu hulgas ühinemisvabaduse ja kollektiivläbirääkimiste õigusest kinnipidamist, mis tahes sunni- ja kohustusliku töö ning halvimate laste töö vormide keelamist, töölevõtmise vanuse alammäära kehtestamist ning mittediskrimineerimist töösuhetes.
3. Tööõiguse põhireeglite rikkumist ei saa rakendada ega ära kasutada õiguspärase suhtelise eelisena. Neid ei kasutata proteksionistlikel eesmärkidel.

Artikkel 55

Jätkusuutlik kauplemine kalandustoodetega

Selleks et edendada kalavarude jätkusuutlikku majandamist, võib assotsieerimisel teha koostööd ebaseadusliku, teatamata jäetud ja reguleerimata kalapüügi ning sellega seotud kaubanduse vastase võitluse valdkonnas. Selles valdkonnas tehakse koostööd, et:

- (a) edendada ÜMTdes ebaseadusliku, teatamata jäetud ja reguleerimata kalapüügi ja sellega seotud kaubanduse vastase võitluse meetmete rakendamist;
- (b) toetada ÜMTde ja piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide koostööd kalanduse ja mereökosüsteemide pikaajalist tõhusat majandamist võimaldavate kontrolli- ja järelevalvesüsteemide, stiimulite ja meetmete väljatöötamisel ja rakendamisel.

Artikkel 56

Jätkusuutlik puidukaubandus

Assotsieerimise raames puidukaubanduse valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on edendada kauplemist seaduslikest allikatest pärit puiduga. Koostöö võib hõlmata reguleerivate meetmete alast dialoogi ning teabevahetust selliste turupõhiste ja vabatahtlike meetmete kohta nagu metsade sertifitseerimine ja keskkonnahoidlikud riigihanked.

Artikkel 57

Kaubanduse jätkusuutlik areng

1. Assotsieerimise raames jätkusuutliku arengu valdkonnas tehtava koostööga võib:
 - (a) toetada ja edendada kauplemist keskkonnakaupade ja -teenustega ning teenuste ja kaupadega, mis aitavad kaasa ÜMTde sotsiaalsete tingimuste parandamisele, ning toetada ja edendada vastavaid välismaised otseinvesteeringuid;
 - (b) toetada jätkusuutliku taastuvenergia, energiatõhusate toodete ja teenuste ning muude kliimamuutuste leevendamise seisukohalt eriti oluliste kaupade ja teenustega kauplemise ja neisse investeerimise valdkonnas esinevate takistuste kõrvaldamist, sealhulgas võttes vastu poliitikaraamistiku, mis soodustab

parima kättesaadava tehnoloogia kasutamist, ning võttes kasutusele standardid, mis vastavad keskkonna ja majanduse vajadustele ning aitavad vähendada tehnilisi kaubandustõkkeid;

- (c) edendades kaubandust selliste kaupadega, mis aitavad parandada sotsiaalseid tingimusi ja edendada keskkonnasõbralikku tava, sealhulgas kaupadega, mille suhtes kohaldatakse sealseid vabatahtliku jätkusuutlikkuse tagamise kavasid nagu õiglane ja eetiline kaubandus, ökomärgised ning loodusressurssidepõhiste toodete sertifitseerimiskavad;
 - (d) edendades ettevõtete sotsiaalse vastutuse rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtteid ja suuniseid ning ergutades ÜMTdes tegutsevaid äriühinguid neid rakendama;
 - (e) vahetades ettevõtete sotsiaalse vastutuse alast teavet ja head tava.
2. Kui liit ja ÜMTd kavandavad ja rakendavad keskkonnatingimuste ja töötajate olukorra parandamiseks selliseid kaitsemeetmeid, mis võivad mõjutada kaubandust ja investeeringuid, võivad liit ja ÜMTd võtta arvesse olemasolevat teadus- ja tehnikateavet ning asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid, suuniseid ja soovitusi, kaasa arvatud ettevaatuspõhimõtet.
3. Liit ja ÜMTd kohaldavad täielikku läbipaistvust selliste keskkonnatingimuste ja töötajate olukorra parandamiseks võetavate kaitsemeetmete väljatöötamisel, juurutamisel ja rakendamisel, mis võivad mõjutada kaubandust.

2. peatükk

Kaubandusega seotud muud valdkonnad

Artikkel 58

Jooksvad maksed ja kapitali liikumine

1. Liidu ja ÜMTde residentide vahelistele maksebilansi jooksevkonto kohastele vabalt vahetatavas vääringus tehtavatele maksetele ei kehtestata piiranguid.
2. Liikmesriigid ja ÜMTde ametiasutused kohustuvad maksebilansi kapitalikonto kohaste tehingute puhul mitte kehtestama piiranguid kapitali vabale liikumisele vastuvõtva liikmesriigi, riigi või territooriumi õigusaktide kohaselt asutatud äriühingutesse otse investeerimisel ning tagama, et selliste investeeringute tulemusena omandatud vara ja nendest tulenevat kasumit on võimalik rahaks muuta ja kodumaale tagasi viia.
3. Liidul ja ÜMTdel on õigus võtta Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 64, 65, 66, 75 ja 215 ettenähtud meetmeid *mutatis mutandis* neis artiklites sätestatud tingimustel.

4. ÜMT ametiasutused, asjaomane liikmesriik ja liit teavitavad üksteist sellistest meetmetest viivitamata ning esitavad üksteisele kõnealuste meetmete lõpetamise ajakava niipea kui võimalik.

Artikkel 59 *Konkurentsipoliitika*

Konkurentsimoonutuste kõrvaldamisel võetakse asjakohaselt arvesse ÜMTde erinevat arengutaset ja majanduslikke vajadusi ning rakendatakse kohalikke, riiklikke ja piirkondlikke eeskirju ja poliitikat, mis näevad ette ettevõtjatevaheliste kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste ja kooskõlastatud tegevuse kontrollimise, ja kui nende eesmärgiks või tagajärjeks on konkurentsi vältimine, piiramine või moonutamine, siis teatavatel tingimustel ka nende keelamise. Nimetatud keeld kehtib ka ühe või mitme ettevõtja liidu või ÜMT territooriumil turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kohta.

Artikkel 60 *Intellektuaalomandi õiguste kaitse*

1. Intellektuaalomandi õiguste, kaasa arvatud selliste õiguste teostamise vahendite piisav ja tõhus kaitse tagatakse kooskõlas kõige rangemate rahvusvaheliste normidega, et vähendada moonutusi ja takistusi kahepoolses kaubanduses.
2. Assotsieerimise raames võib selles valdkonnas teha koostööd, et töötada välja intellektuaalomandi õiguste kaitse ja jõustamise alaseid õigusakte ja määrusi, vältida õiguste kuritarvitamist nende valdajate poolt, takistada õiguste rikkumist konkurentide poolt ning toetada riiklikke ja piirkondlikke intellektuaalomandi jõustamise ja kaitse organisatsioone, sealhulgas töötajate koolitamist.

Artikkel 61 *Tehnilised kaubandustõkked*

Assotsieerimise raames võib teha koostööd kaupade tehniliste normide, standardimise, vastavushindamise, akrediteerimise, turu järelevalve ja kvaliteedi tagamise valdkonnas, et kõrvaldada tarbetud tehnilised tõkked liidu ja ÜMTde vahelises kaubanduses ja vähendada valdkondade vahelisi erinevusi.

Artikkel 62 *Tarbijapoliitika, tarbijate tervise kaitse ja kaubandus*

Assotsieerimise raames tarbijapoliitika, tarbijate tervise kaitse ja kaubanduse valdkonnas tehtav koostöö võib hõlmata tarbijapoliitika ja tarbijate tervise kaitse alaste õigusaktide väljatöötamist, et vältida põhjendamatuid kaubandustõkkeid.

Artikkel 63

Sanitaar- ja fütosanitaarmedetmed

Assotsieerimise raames sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete valdkonnas tehtava koostöö eesmärk on:

- (a) soodustada liidu ja ÜMTde vahelist ning ÜMTde ja kolmandate riikide vahelist kaubandust, tagades inimeste, loomade ja taimede tervise ning elu kaitse kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete rakendamise lepinguga;
- (b) lahendada sanitaar- ja fütosanitaarmedetmetest tulenevaid probleeme;
- (c) tagada liidu ja ÜMTde vahelises kaubanduses kohaldatavate sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete läbipaistvus;
- (d) edendada meetmete vastavusseviimist rahvusvaheliste standarditega kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete rakendamise lepinguga;
- (e) toetada ÜMTde osalemist organisatsioonides, kes töötavad välja rahvusvahelisi sanitaar- ja fütosanitaarnorme;
- (f) edendada ÜMTde ja Euroopa uurimisinstituutide ja laborite vahelist teabevahetust ja suhtlemist;
- (g) luua ja arendada ÜMTde tehnilist suutlikkust rakendada ja kontrollida sanitaar- ja fütosanitaarmedetmeid;
- (h) edendada tehnosiiret sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete valdkonnas.

Artikkel 64

Proteksionistlike meetmete keelustamine

1. ja 2. peatüki sätteid ei tohi kasutada suvaliseks diskrimineerimiseks ega kaubanduse varjatud piiramiseks.

3. peatükk

Raha- ja maksustamisküsimused

Artikkel 65

Maksuerand

1. Ilma et see piiraks artikli 66 kohaldamist, ei kohaldata käesoleva otsuse sätete kohaselt võimaldatavat enamsoodustusrežiimi maksusoodustuste suhtes, mida

liikmesriigid või ÜMTde ametiasutused annavad või võivad edaspidi anda topeltmaksustamise vältimise lepingute või muude maksukokkulepete või siseriikliku maksuõiguse alusel.

2. Ühtki käesoleva otsuse sätet ei tõlgendata selliselt, et see takistaks vastu võtmast või rakendamast meetmeid, mille eesmärk on ennetada maksupettust või takistada topeltmaksustamise vältimiseks sõlmitud lepingute maksustamissätete või muude maksukokkulepete või riigisisese maksuseadusega ettenähtud maksudest kõrvalehoidmist või maksustamise vältimist.
3. Ühtki käesoleva otsuse sätet ei tõlgendata selliselt, et see takistaks asjaomastel pädevatel ametiasutusi eristamast oma asjakohaste maksusätete kohaldamisel maksumaksjaid, kes ei ole ühesuguses olukorras, eeskätt oma elu- või asukoha poolest või selle koha poolest, kuhu nad oma kapitali on investeerinud.

Artikkel 66

Liidu rahastatavate lepingute suhtes kohaldatav maksu- ja tollikord

1. ÜMTd kohaldavad liidu rahastatavate lepingute suhtes vähemalt sama soodsat maksu- ja tollikorda kui on kõige soodsam kohtlemine, mida nad võimaldavad seotud liikmesriikidele või sellistele riikidele, kelle suhtes kohaldatakse enamsoodustusrežiimi, või rahvusvaheliste arenguorganisatsioonidele, kellega neil on sidemeid.
2. Kui lõikest 1 ei tulene teisiti, kohaldatakse liidu rahastatavate lepingute suhtes järgmist korda:
 - (a) abi saavas ÜMTs ei kohaldata lepingu suhtes tempelmakse ega registreerimisloive ega samaväärse toimega makse, olenemata sellest, kas need maksud on juba olemas või kehtestatakse need edaspidi; sellised lepingud registreeritakse siiski ÜMTs kehtivate õigusaktide kohaselt ja selle eest võib võtta osutatud teenusele vastavat tasu;
 - (b) lepingute täitmisest tulenev kasum ja/või tulu maksustatakse tulu saava ÜMT maksustamiskorra kohaselt, tingimusel et sellist kasumit ja/või tulu teenivate füüsiliste või juriidiliste isikute alaline tegutsemiskoht asub selles ÜMTs või lepingu täitmine kestab kauem kui kuus kuud;
 - (c) kui ettevõtjad peavad importima töövahendeid ehituslepingute täitmiseks, kohaldatakse nende taotluse korral kõnealuste töövahendite suhtes ajutise impordi korda, mis on sätestatud abi saava ÜMT õigusaktides;
 - (d) teenuslepingus piiritletud ülesannete täitmiseks vajalikke erialaseid töövahendeid võib ajutiselt importida abi saavasse ÜMTsse ja nende suhtes ei kohaldata mingeid impordi- ja tollimakse ega teisi samaväärse toimega makse, kui need maksud ei ole tasu osutatud teenuste eest;
 - (e) abi saavas ÜMTs ei kohaldata tarnelepingute kohase impordi suhtes impordi- ja tollimakse ega teisi samaväärse toimega makse. Asjaomasest ÜMTst pärinevate toodete tarnimise leping sõlmitakse tarnitavate toodete tehasehinna

põhjal, millele võib lisada selliseid siseriiklikke makse, mida kohaldatakse nende tarnete suhtes selles ÜMTs;

- (f) kütuseid, määrdeid ja süsivesinik-sideaineid ning üldiselt kõiki ehituslepingute täitmiseks kasutatavaid materjale käsitletakse kohalikult turult ostetuna ja nende suhtes kohaldatakse abi saavas ÜMTs kehtivaid maksueeskirju;
- (g) isiklikud asjad ja majatarbed, mis imporditakse teenuslepingus piiritletud ülesannete täitmiseks muude kui kohalike seast töölevõetud füüsiliste isikute ja nende pereliikmete tarbeks, vabastatakse impordi- ja tollimaksudest ja muudest samaväärse toimega maksudest abi saavas ÜMTs kehtivate õigusaktidega ettenähtud ulatuses.

3. Kõikides lepingutega seotud küsimustes, mis ei ole hõlmatud lõigetega 1 ja 2, kohaldatakse asjaomase ÜMT õigusakte.

4. peatükk

Kaubandussuutlikkuse arendamine

Artikkel 67

Üldpõhimõtted

Selleks et tagada, et ÜMTd saaksid käesolevast otsusest võimalikult suurt kasu ja et nad saaksid liidu siseturul ning piirkondlikul, allpiirkondlikul ning rahvusvahelisel turul osaleda võimalikult headel tingimustel, aitab assotsieerimine arendada ÜMTde kaubandussuutlikkust,

- (a) suurendades ÜMTde konkurentsivõimet, võimet toimida iseseisvalt ja majanduslikku vastupanuvõimet, suurendades ÜMTde kaubanduse ja teenuskaubanduse väärtust ja mahtu ning tugevdades ÜMTde võimet meelitada erasektorit tegema investeeringuid eri majandussektoritesse;
- (b) parandades ÜMTde ja naaberriikide vahelist koostööd kaubanduse, teenuskaubanduse ja asutamisõiguse valdkonnas.

Artikkel 68

Kaubandusdialoog, koostöö ja suutlikkuse suurendamine

Assotsieerimise raames võib pidada dialoogi, teha koostööd ja toetada suutlikkuse suurendamise algatusi selleks, et:

- (a) tugevdada ÜMTde suutlikkust töötada välja ja rakendada poliitikat, mis aitavad arendada kaupade ja teenustega kauplemist;
- (b) julgustada ÜMTsid tegema jõupingutusi õigusliku, reguleeriva ja institutsioonilise raamistiku ning vajaliku halduskorra kehtestamiseks;

- (c) edendada erasektori, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut;
- (d) toetada turgude arengut ja toodete väljatootamist ning muu hulgas toodete kvaliteedi parandamist;
- (e) aidata kaasa kaubanduse ja teenuskaubanduse seisukohalt oluliste inimressursside ja kutseoskuste arengule;
- (f) parandada ettevõtlusvahendajate suutlikkust osutada ÜMTde ettevõtetele ekspordi seisukohalt olulisi teenuseid, näiteks turu-uuringud;
- (g) aidata luua investeerimist soodustavat ettevõtluskliimat.

5. peatükk

Koostöö finantsteenuste ja maksunduse valdkonnas

Artikkel 69

Koostöö rahvusvaheliste finantsteenuste valdkonnas

Assotsieerimise raames võib teha koostööd üleilmse finantssüsteemi stabiilsuse, terviklikkuse ja läbipaistvuse edendamiseks. Koostöö võib hõlmata:

- (a) investoritele ja muude finantsteenuste tarbijatele tõhusa ja piisava kaitse pakkumist;
- (b) rahapesu ja terrorismi rahastamise vältimist ja selle vastu võitlemist;
- (c) eri osalejate, sealhulgas reguleerivate asutuste ja järelevalveasutuste vahelise koostöö edendamist;
- (d) sõltumatute ja tõhusate finantsteenuste järelevalve mehhanismide loomist.

Artikkel 70

Finantsteenuseid reguleerivate õigusnormide ühtlustamine

Liit ja ÜMTd viivad oma õigusnorme vastavusse tunnustatud rahvusvaheliste õigusnormide ja järelevalve standarditega, mille hulka kuuluvad: Baseli Pangajärelevalve Komitee „Tõhusa pangajärelevalve põhialused” („Core Principles for Effective Banking Supervision”), Rahvusvahelise Kindlustusjärelevalve Assotsiatsiooni „Kindlustuse põhialused ja meetodid” („Insurance Core Principles”), Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni „Väärtpaberijärelevalve eesmärgid ja põhimõtted” („Objectives and Principles of Securities Regulation”), Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi „OECD”) „Maksundusala teabevahetuse leping” („Agreement on Exchange of Information on Tax Matters”), G20 avaldus „Avaldus läbipaistvuse ja teabevahetuse kohta maksustamise eesmärgil” („Statement on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes”), finantsstabiilsuse nõukogu „Finantsinstitutsioonide tulemusliku kriisilahenduse korra põhielemendid” („Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions”).

ning rahapesuvastase töökonna soovitusel „Nelikümmend soovitus seoses terrorismi rahastamise ja rahapesuga” („Forty Recommendations on Money Laundering and Terrorist Financing”).

Liit ja ÜMTd edendavad ÜMTde õigusaktide vastavusseviimist liidu finantsteenuste valdkonna õigusaktidega.

Artikkel 71

Reguleerivate ja järelevalveasutuste vaheline koostöö

Liit ja ÜMTd soodustavad oma reguleerivate ja järelevalveasutuste vahelist koostööd, sealhulgas teabevahetust, finantsturgusid käsitlevate teadmiste vahetust ja muid asjakohaseid meetmeid. Erilist tähelepanu pööratakse reguleerivate ja järelevalveasutuste haldussuutlikkuse arendamisele, muu hulgas personali vahetamise ja ühiskoolituste abil.

Artikkel 72

Maksundusalane koostöö

Liit ja ÜMTd edendavad koostööd maksunduse valdkonnas, et parandada õiguspäraste maksutulude kogumist ning töötada välja meetmed hea valitsemistava põhimõtete tõhusaks rakendamiseks maksunduse, sealhulgas läbipaistvuse, teabevahetuse ja õiglase maksukonkurentsi valdkonnas.

Neljas osa

Jätkusuutliku arengu vahendid

1. peatükk

Üldsätted

Artikkel 73

Üldeesmärgid

Liit aitab saavutada assotsieerimise üldeesmäärke, pakkudes:

- (a) piisavalt rahalisi vahendeid ja vajalikku tehnilist abi, et tugevdada ÜMTde suutlikkust välja töötada ja rakendada strateegilisi ja regulatiivseid raamistikke;
- (b) pikaajalist rahastamist erasektori tugevdamiseks.

Artikkel 74

Mõisted

Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

„programmikohane abi” – Euroopa Arengufondist ÜMTdele antav tagastamatu abi, millega rahastatakse programmidokumentides ettenähtud territoriaalseid ja piirkondlikke strateegiaid ja esmatähtsate ülesannete täitmist;

„programmitöö” – ÜMTde jätkusuutliku arengu tagamiseks assotsieerimise raames käesoleva otsuse teises osas osutatud valdkonna meetmete mitmeaastaseks rakendamiseks ettenähtud soovituslike rahaliste vahenditega seotud organiseerimise ja otsuste tegemise ning selliste vahendite eraldamise protsess;

„programmidokument” – dokument, milles on esitatud ÜMT strateegia, prioriteedid ja meetmed ÜMT jätkusuutliku arengu eesmärkide tõhusaks ja tulemuslikuks täitmiseks vastavalt assotsieerimise eesmärkidele;

käesoleva otsuse artiklis 82 osutatud „arengukavad” – sidus tegevus, mille ÜMTd määravad kindlaks ja mida nad rahastavad vastavalt omaenda arengupoliitikale ja -strateegiale või ÜMTde ja seotud liikmesriikide vahelisel kokkuleppel põhinevale arengupoliitikale ja -strateegiale;

„vahendite territoriaalne jaotus” – ÜMT-le Euroopa Arengufondist ettenähtud programmikohane abi, millega rahastatakse programmidokumentides ettenähtud territoriaalsete strateegiate ja prioriteetsete eesmärkide täitmist;

„vahendite piirkondlik jaotus” – Euroopa Arengufondist ettenähtud programmikohane abi, millega rahastatakse programmidokumentides ettenähtud piirkondlike koostööstrateegiate ja mitut ÜMTd hõlmavate prioriteetsete temaatiliste eesmärkide täitmist;

„rahastamisotsus” – komisjoni vastuvõetud dokument, millega määratakse üksikasjalikult kindlaks liidu rahaline toetus ja lubatakse anda rahalist abi Euroopa Arengufondist.

Artikkel 75

Finantskoostöö põhimõtted

1. Liidu rahaline abi põhineb partnerluse, omavastutuse, territoriaalsete süsteemidega kohandamise, vastastikuse täiendavuse ja subsidiaarsuse põhimõtetel.
2. Käesoleva otsuse raames võib rahastamist pakkuda programmikohase ja programmivälise abina.
3. Liidu finantsabi rakendamisel:
 - (a) võetakse arvesse ÜMTde geograafilisi, sotsiaalseid ja kultuurilisi erijooni ning nende erivõimalusi;
 - (b) tagatakse vahendite prognoositav ja korrapärane liikumine;
 - (c) lähtutakse paindlikult iga ÜMT olukorrast;
 - (d) järgitakse täielikult kõikide partnerite institutsioonilisi, seaduslikke ja finantsilisi volitusi.
4. Asjaomase ÜMT ametiasutused vastutavad meetmete elluviimise eest, ilma et see piiraks komisjoni pädevust kindlustada usaldusväärne finantsjuhtimine liidu vahendite kasutamisel.

2. peatükk

Rahalised vahendid

Artikkel 76

Rahastamisallikad

ÜMTsid võib rahastada järgmistest allikatest:

- (a) vahendid, mis eraldatakse ÜMTdele vastavalt liidu liikmesriikide vahelisele sisekokkuleppele, millega kehtestatakse 11. Euroopa Arengufond (EAF);
- (b) liidu üldeelarves ettenähtud programmid ja vahendid;

- (c) Euroopa Investeeringispanga hallatavatel Euroopa Investeeringispanga omavahenditel põhinevad vahendid ja vahendid, mis on eraldatud EAFi investeeringisrahastule vastavalt liidu liikmesriikide vahelisele sisekokkuleppele, millega kehtestatakse 11. EAF.

3. peatükk

Erisätted 11. EAFist rahalise abi andmise kohta

Artikkel 77

Reguleerimisese ja -ala

Asjaomase ÜMT kehtestatud kohalike ja piirkondlike tegevuskavade ja prioriteetide raames võib, ilma et see piiraks humanitaar- ja hädaabi andmist, rahaliselt toetada järgmisi meetmeid, mis aitavad kaasa käesolevas otsuses sätestatud eesmärkide saavutamisele:

- (a) valdkondlikud põhimõtted ja reformid ning projektid, mis on kooskõlas selliste põhimõtete ja reformidega;
- (b) institutsioonide arendamine, suutlikkuse tõstmine ja keskkonnaaspektide hõlmamine;
- (c) tehniline koostöö;
- (d) lisatoetus artiklis 81 osutatud kaupade ja teenuste eksportimisest saadava eksporditulu kõikumise korral.

Artikkel 78

Humanitaar- ja hädaabi

1. Humanitaar- ja hädaabi antakse ÜMTdes, kes on suurtes ja erandlikes majanduslikes ning sotsiaalsetes raskustes, mis tulenevad loodusõnnetustest või samalaadse mõjuga erakorralistest asjaoludest. Humanitaar- ja hädaabi antakse niikaua, kui see on vajalik kõnealusest olukorrast tulenevate kiireloomuliste probleemide lahendamiseks.

Humanitaar- ja hädaabi antakse üksnes õnnetuste ohvrite vajaduste ja huvide kohaselt.

2. Humanitaar- ja hädaabi antakse järgmisel eesmärgil:
 - (a) päästa inimelusid kriisi ajal ja kriisijärgses olukorras;
 - (b) aidata kõikide kättesaadavate logistiliste vahenditega kaasa humanitaarabi rahastamisele ja kohaletoimetamisele ning võimaldada abisaajatele vahetu juurdepääs abile;

- (c) teha lühiajalisi taastus- ja ülesehitustöid, et tagada kannatanute minimaalne integreeritus ühiskonda ja majandusellu ning luua võimalikult ruttu tingimused arengu jätkumiseks pikaajaliste eesmärkide kohaselt;
 - (d) tegelda looduse või inimese põhjustatud õnnetuste tagajärjel ümberasunud isikute (pagulased, ümberasustatud isikud ja tagasipöördunud) probleemidega, rahuldades ükskõik kus asuvate pagulaste ja ümberasustatud isikute vajadusi niikaua, kui see on vajalik, ja hõlbustada nende vabatahtlikku naasmist ning taasintegreerumist oma päritoluriiki;
 - (e) toetada ÜMTsid suurõnnetuste vältimise ja nendeks valmisoleku mehhanismide, sealhulgas ennustus- ja eelhoiatussüsteemide loomisel, et leevendada õnnetuste tagajärgi.
3. Samasugust abi võib anda ÜMTdele, kes võtavad vastu pagulasi või tagasipöördunuid, et rahuldada neid esmavajadusi, mida hädaabi ei hõlma.
 4. Käesolevas artiklis sätestatud abi rahastatakse liidu eelarvest. Nimetatud abi võib lisaks asjaomase eelarvejao vahenditele siiski erandkorras rahastada käesoleva otsuse II lisas ettenähtud eraldistest.
 5. Humanitaar- ja hädaabi antakse hädaolukorrast mõjutatud ÜMT, komisjoni, seotud liikmesriigi, rahvusvaheliste organisatsioonide või kohalike või rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide taotlusel. Seda abi hallatakse ja rakendatakse sellise korra kohaselt, mis võimaldab tegutseda kiiresti, paindlikult ja tulemuslikult.

Artikkel 79

Suutlikkuse arendamine

1. Rahalist abi kasutatakse selleks, et aidata arendada ÜMTde suutlikkust töötada välja ja rakendada käesoleva otsuse teises ja kolmandas osas nimetatud koostöövaldkondade üldistele eesmärkidele vastavaid territoriaalseid ja/või piirkondlikke strateegiaid ja meetmeid ning korraldada nende järelevalvet.
2. Liit toetab ÜMTde tegevust neid valdkondi kajastava statistika saamiseks.

Artikkel 80

Tehniline abi

1. Komisjoni algatusel võib rahastada uuringuid ja tehnilise abi meetmeid, millega tagatakse käesoleva otsuse rakendamiseks vajalikud ettevalmistused, seire, hindamine ja järelevalve, ning rakendamise üldine hindamine. Kohapealne tehniline abi rakendatakse kõigil juhtudel vastavalt eelarve detsentraliseeritud finantsjuhtimise eeskirjadele.
2. ÜMT algatusel võib rahastada programmidokumentides nimetatud meetmete rakendamiseks vajalikke uuringuid või tehnilise abi meetmeid. Komisjon võib

otsustada rahastada selliseid meetmeid kas programmikohase abi või tehnilise koostöö meetmete vahenditest.

Artikkel 81

Lisatoetus eksporditulu kõikumise korral

1. Käesoleva otsuse II lisas osutatud rahastamise raames seatakse sisse lisatoetussüsteem, et leevendada eksporditulu lühiajalistest kõikumistest tulenevat kahjulikku mõju, eelkõige põllumajanduses ja mäetööstuses, mis võib kahjustada asjaomase ÜMT arengueesmärkide saavutamist.
2. Eksporditulu lühiajaliste kõikumiste korral antava abi eesmärk on kaitsta makromajanduse ja valdkondade ümberkujundamist ning tegevuspõhimõtteid, mis on tulu vähenemise korral ohus, ja leevendada eelkõige põllumajandus- ning mäetööstustoodete eksporditulu ebakindlusest tulenevat kahjulikku mõju.

V lisas osutatud vahendite eraldamisel võetakse arvesse ÜMTde majanduse sõltuvust eelkõige põllumajandus- ja mäetööstustoodete ekspordist. Sellega seoses tehakse I lisas loetletud isoleeritud ÜMTdele soodustusi V lisas loetletud kriteeriumide alusel.
3. Lisavahendeid antakse käesoleva otsuse V lisas sätestatud toetusmehhanismi eeskirjade kohaselt.
4. Liit annab toetust ka turumajanduslikele kindlustuskavadele, mis on ette nähtud ÜMTde kaitsmiseks eksporditulu kõikumiste eest.

Artikkel 82

Programmitöö

1. Käesolevas otsuses sätestatud programmikohast abi antakse vastavalt programmidokumendile.
2. Programmidokumendis võib arvesse võtta territoriaalseid arengukavasid ja kavasid, mis põhinevad ÜMTde ja seotud liikmesriikide kokkuleppel.
3. Artikli 9 kohaselt vastutavad strateegia, prioriteetide ja korra väljatöötamise eest eelkõige asjaomase ÜMT ametiasutused, kes töötavad programmidokumendid välja koostöös komisjoni ja seotud liikmesriigiga.
4. ÜMT ametiasutuste ülesanne on:
 - (a) koostöökava aluseks olevate prioriteetide kindlaksmääramine;
 - (b) projektide ja programmide ettepanekute väljatöötamine ja nende esitamine komisjonile läbivaatamiseks.
5. ÜMT ametiasutused ja komisjon vastutavad ühiselt programmidokumendi heakskiitmise eest.

6. Komisjon võtab vastu programmidokumendi kohase rahastamisotsuse artiklis 84 sätestatud korras.
7. Artikli 84 sätestatud korda kohaldatakse ka juhul, kui programmidokumenti muudetakse niivõrd, et programmitööd ja sellekohast rahastamisotsust tuleb oluliselt muuta. See ei kehti väheoluliste muudatuste suhtes nagu tehnilised kohandused või esialgse rahaeraldise suuruse muutmine vähem kui 20 % võrra, tingimusel et muudatused ei mõjuta programmidokumendis sätestatud prioriteetseid valdkondi ja eesmärke. Artiklis 84 sätestatud komiteed teavitatakse sellistest väheolulistest muudatustest ühe kuu jooksul pärast muudatuse tegemist.

Artikkel 83

Rakendamine

1. Komisjon rakendab 11. EAFist ÜMT-le ettenähtud vahendeid mis tahes viisil, mis on sätestatud 11. EAFi käsitlevas finantsmääruses, ning vastavalt käesolevas otsuses ja selle rakendusmeetmetes sätestatud tingimustele. Sel eesmärgil sõlmib komisjon rahastamislepingud ÜMTde asjaomaste ametiasutustega.
2. ÜMT ametiasutuste ülesanne on:
 - (a) lepingute ettevalmistamine, läbirääkimine ja sõlmimine;
 - (b) projektide ja programmide rakendamine ja juhtimine;
 - (c) projektide ja programmide haldamine ning nende jätkusuutlikkuse tagamine.
3. ÜMT asjaomased ametiasutused ja komisjon vastutavad ühiselt järgmiste ülesannete eest:
 - (a) pakkumistes ja lepingute sõlmimises osalemise tingimuste võrdsuse tagamine;
 - (b) projektide ja programmide mõju ja tulemuste jälgimine ja hindamine;
 - (c) projektide ja programmide nõuetekohase, kiire ja tõhusa täitmise tagamine.

Artikkel 84

EAF-ÜMT komitee

1. Komisjoni abistab vajadusel 11. EAFi käsitleva sisekokkuleppega moodustatud komitee.
2. Käesoleva otsusega talle antud volituste kasutamisel nimetatakse komiteed „EAF–ÜMT komiteeks”. EAF–ÜMT komitee suhtes kehtib sisekokkuleppes ettenähtud komitee töökord.
3. Komitee keskendab oma töö ÜMTde ja piirkondliku koostöö sisulistele probleemidele. Komitee jälgib programmidokumentide rakendamise sidusust, koordineerimist ja vastastikust täiendavust.

4. Komitee esitab oma arvamuse:
 - (a) programmidokumentide eelnõude ja nende muudatuste kohta;
 - (b) otsuse käesoleva osa rakendamiseks vastuvõetud rahastamisotsuste kohta.
5. Komisjoni esindaja esitab komiteele võetavate meetmete eelnõu. Komitee esitab oma arvamuse eelnõu kohta eesistuja määratud tähtaja jooksul. Arvamus esitatakse sellise häälteenamusega, nagu on sätestatud sisekokkuleppe artiklis 8. Liikmesriikide esindajate hääli komitees arvestatakse kõnealuse artikli lõikes 2 sätestatud viisil. Esimees ei hääleta.
6. Komisjon võtab meetmed vastu ning neid kohaldatakse viivitamata. Kui aga need meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas, teatab komisjon sellest viivitamata nõukogule. Sellisel juhul lükkab komisjon vastuvõetud meetmete kohaldamise edasi kuni kolme kuu võrra alates kõnealusest teatamisest.
7. Nõukogu võib häälteenamusega, arvestades hääli lõikes 5 osutatud viisil, teha lõikes 6 osutatud tähtaja jooksul teistsuguse otsuse.
8. Komisjon teavitab komiteed programmidokumentide kontrollist, hindamisest ja auditeerimisest.
9. 11. EAFi rakendamisel kohaldatakse 11. EAFi loomist käsitleva sisekokkuleppe asjakohaseid sätteid.

Artikkel 85

Liidu finantshuvide kaitse ja finantskontroll

1. Komisjon astub vajalikke samme tagamaks, et käesoleva otsuse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ennetustegevuse, tõhusa kontrolli ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega.
2. Komisjonil ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on rahastatud liidu vahenditest.

Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib korraldada sellise rahastamisega otseselt või kaudselt seotud ettevõtjate tööruumides kohapealseid kontrole, mis peavad toimuma nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96¹⁹ sätestatud korras ning mille eesmärk on teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või liidu eelarvest rahastamise lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

Ilma et see piiraks esimese ja teise lõike kohaldamist, antakse kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud lepingutega, toetuslepingutega ja toetuse määramise otsustega, samuti käesoleva otsuse rakendamisest tulenevate

¹⁹ EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2.

lepingutega komisjonile, kontrollikoja ja OLAFi koostöös asjakohase EAFi finantsmäärusega selgesõnaliselt õigus selliseks auditeerimiseks ja kohapealseks kontrolliks.

3. Asjaomasel ÜMT-l lasub peavastutus liidu vahendite finantsjärelvalve eest. Finantsjärelvalve koostööstatakse vajadusel seotud liikmesriigiga, ning see toimub koostöös asjakohaste siseriiklike õigusaktidega.
4. Komisjoni ülesanne on:
 - (a) tagada, et asjaomasel ÜMT-l on haldus- ja kontrollisüsteemid, mis kindlustavad liidu vahendite nõuetekohase ja tõhusa kasutamise, ning et need süsteemid toimivad nõuetekohaselt;
 - (b) eeskirjade eiramise korral esitada soovitusel või nõudmised võtta parandusmeetmeid, et eiramine lõpetada ja kõrvaldada juhtimises avastatud puudujäägid.
5. Komisjon, ÜMT ja vajadusel ka seotud liikmesriik kohtuvad halduskorra kohaselt igal aastal või korra kahe aasta jooksul kavade, meetodite ja kontrolli rakendamise koordineerimiseks.
6. Finantskorrektsioonide puhul:
 - (a) vastutab finantsrikkumiste avastamise ja kõrvaldamise eest kõigepealt ÜMT;
 - (b) võtab komisjon meetmeid, et vähendada või tühistada programmidokumendi rahastamisotsusele vastava ülderaldise järelejäänud osa, kui asjaomase ÜMT tegevuses esineb puudusi, mida ÜMT ei suuda parandada ja kui lepituskatsed ei anna tulemusi.

4 . peatükk

Rahastamiskõlblikkuse põhimõtted

Artikkel 86

Territoriaalse rahastamise tingimused

1. ÜMTde ametiasutused võivad saada käesolevas otsuses sätestatud rahalist abi.
2. Asjaomase ÜMT ametiasutuste nõusolekul võib käesolevas otsuses sätestatud rahalist abi anda ka järgmistele üksustele ja organitele:
 - (a) ÜMTde, nende piirkondade ja/või kohalikud avalik-õiguslikud või avaliku sektori osalusega asutused, ministriumid või kohalikud asutused ja eelkõige nende finantsasutused ja arengupangad;
 - (b) ÜMTde ja piirkondlike rühmade ettevõtjad;

- (c) liikmesriigi ettevõtjad, et nad saaksid lisaks oma panusele tegelda tootmisega mõne ÜMT territooriumil;
- (d) ÜMT ja liidu finantsvahendajad, kes soodustavad ja rahastavad erainvesteeringuid ÜMTdes;
- (e) ÜMTdest või liidust pärinevad detsentraliseeritud koostöös osalejad ja muud valitsusvälised osalejad, et võimaldada neil ÜMTdes detsentraliseeritud koostöö raames ellu viia majandus-, kultuuri-, sotsiaal- ja haridusprojekte ja -kavasid artikli 11 kohaselt.

Artikkel 87

Piirkondliku rahastamise tingimused

1. Piirkondlikke eraldisi nähakse ette meetmetele, millest saab kasu ja millesse on kaasatud:
 - (a) kaks või enam ÜMTd;
 - (b) üks või mitu ÜMTd ja üks või mitu aluslepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimat piirkonda;
 - (c) üks või mitu ÜMTd ja üks või mitu naaberriiki, mis võivad, kuid ei tarvitse olla AKV riigid;
 - (d) üks või mitu ÜMTd ja äärepoolseimat piirkonda ning üks või mitu AKV riiki või muud riiki;
 - (e) kaks või enam piirkondlikku organit, mille liikmeteks on ÜMTd;
 - (f) üks või mitu ÜMTd ja piirkondlikku organit, mille liikmeteks on ÜMTd, AKV riigid või üks või mitu äärepoolseimat piirkonda;
 - (g) ÜMTd ja liit tervikuna.
2. AKV riikide, äärepoolseimate piirkondade ja muude riikide osalemist rahastatakse lisaks vahenditele, mis on ÜMTdele ette nähtud käesoleva otsuse alusel.
3. AKV riikide, äärepoolseimate piirkondade ja muude riikide osalemine käesoleva otsuse alusel toimuvates programmides nähakse ette ainult niivõrd, kuivõrd:
 - (a) projektid ja kavad, mida rahastatakse vastavalt koostöö mitmeaastasele finantsraamistikule, keskenduvad ÜMT-le;
 - (b) liidu rahastamisvahendite raames kehtivad samaväärsed eeskirjad;
 - (c) järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet.
4. Asjakohased meetmed, eelkõige lihtsustatud mehhanismide kasutamine selliste projektide ühisjuhtimisel, võimaldavad EAFist ja liidu eelarvest ette näha võrdses

ulatuses vahendeid ÜMTde, AKV riikide, äärepoolseimate piirkondade ja muude riikide vaheliste koostööprojektide rahastamiseks.

Artikkel 88

Liidu programmide rahastamise tingimused

1. Artiklis 49 määratletud ÜMTde füüsilised isikud ja asjakohastel juhtudel ka ÜMTde asjaomased riiklikud ja/või eraõiguslikud organid ja institutsioonid võivad osaleda liidu programmides ja kasutada nende programmide pakutavat rahastamist vastavalt programmi eeskirjadele ja eesmärkidele ning vajaduse korral ka seotud liikmesriigi suhtes kohaldatavale korrale.
2. ÜMT võivad abi saada ka liidu ja teiste riikide vahelise koostöö programmide, eelkõige arengumaadega tehtava koostöö programmide vastavalt programmide eeskirjadele, eesmärkidele ja korrale.

Viies osa

Lõppsätted

Artikkel 89

Volituste delegeerimine komisjonile

1. Komisjonile antakse volitus võtta 12 kuu jooksul pärast käesoleva otsuse jõustumist artiklis 90 ettenähtud korras vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevas otsuses sätestatud eeskirju ning muudetakse VI lisa liiteid vastavalt tehnoloogia arengule ja tollialastes õigusaktides tehtud muudatustele.
2. Täiendavates sätetes nähakse ette:
 - (a) programmitöö kord;
 - (b) käesoleva otsuse programmitöö järelmeetmete võtmise, auditeerimise, hindamise, läbivaatamise ja rakendamise, sealhulgas perioodiliste ja muude aruannete esitamise kord ja kriteeriumid;
 - (c) üksikasjalikud eeskirjad artiklis 85 osutatud finantskorrektsioonide rakendamiseks.

Artikkel 90

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 89 osutatud volitused antakse komisjonile määramata ajaks alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast.
3. Nõukogu võib artiklis 89 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. Otsus ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle nõukogule teatavaks.
5. Artikli 89 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et ta ei esita vastuväiteid. Nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 91

Staatuse muutumine

Nõukogu, toimides vastavalt aluslepingule, otsustab teha käesolevasse otsusesse vajalikud muudatused, kui:

- (a) ÜMT iseseisvub;
- (b) ÜMT lõpetab assotsieerimise;
- (c) ÜMT muutub äärepoolseimaks piirkonnaks;
- (d) äärepoolseim piirkond muutub ÜMTks.

Artikkel 92

Kehtetuks tunnistamine

Nõukogu otsus 2001/822/EÜ tunnistatakse kehtetuks. Viiteid kehtetuks tunnistatud otsusele käsitatakse viidetena käesolevale otsusele.

Artikkel 93

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub 1. jaanuaril 2014.

VI lisa kohaldatakse vastavalt VI lisa artiklile 65.

Artikkel 94

Avaldamine

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

*nõukogu nimel
eesistuja*

I LISA

ISOLEERITUD ÜMTde LOETELU

- Falklandi saared
- Saint Helena, Ascension, Tristan da Cunha
- Saint-Pierre ja Miquelon

II LISA

LIIDU RAHALINE ABI: 11. EAF

Artikkel 1

Jaotumine eri rahastamisvahendite vahel

1. Käesoleva otsuse kohaldamisel eraldatakse seitsmeaastaseks ajavahemikuks (1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020) ELi rahalise abi üldsumma, milleks on 11. EAFi loomise sisekokkuleppega kindlaks määratud [343,4 miljonit] eurot, järgmiselt:
 - (a) [330,4 miljonit] eurot toetustena pikaajaliseks arenguks, humanitaarabiks, hädaabiks, abiks pagulastele ja lisatoetustena eksporditulu kõikumise korral ning toetustena piirkondlikule koostööle ja integratsioonile;
 - (b) [5 miljonit] eurot intressitoetuste ja tehnilise abi rahastamiseks IV lisas osutatud ÜMPde investeerimisrahastust;
 - (c) [8 miljonit] eurot uuringuteks või tehnilise abi meetmetele vastavalt käesoleva otsuse artiklile 79 ja käesoleva otsuse üldhindamise läbiviimiseks hiljemalt neli aastat enne selle kehtivuse lõppemist.
2. 11. EAFi vahendeid ei saa pärast 31. detsembrit 2020 kulukohustustega siduda, välja arvatud juhul, kui nõukogu otsustab komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt teisiti.
3. Juhul kui lõikes 1 sätestatud vahendid lõpevad enne käesoleva otsuse kehtivusaja lõppu, võtab nõukogu vajalikud meetmed.

Artikkel 2

Vahendite haldamine

Euroopa Investeerimispank haldab III lisas osutatud omavahenditest antud laene ja IV lisas osutatud ÜMT investeerimisrahastust rahastatavaid meetmeid. Kõiki muid käesoleva otsusega sätestatud rahalisi vahendeid haldab komisjon.

Artikkel 3

Jaotumine ÜMTde vahel

Artikli 1 lõike 1 punktis a nimetatud [330,4 miljoni] euro suurune summa jaotatakse ÜMTde vahel vastavalt nende vajadustele ja tulemustele järgmiste kriteeriumide kohaselt:

1. Eelkõige programmidokumendis osutatud algatuste rahastamiseks eraldatakse ÜMTdele [v.a Gröönimaa [ja Bermuda]] [205,3 miljonit] euro suurune summa A. Programmidokumendis juhitakse vajadusel erilist tähelepanu abisaavate ÜMTde valitsemise ja institutsionaalse suutlikkuse tugevdamisele suunatud meetmetele ning asjakohastel juhtudel kavandatavate meetmete tõenäolisele ajakavale.

Summa A eraldamisel võetakse arvesse elanike arvu, sisemajanduse koguprodukti (SKP) taset, eelmistest EAFidest eraldatud summasid ja käesoleva otsuse artiklis 8

osutatud ÜMTde geograafilisest eraldatusest tulenevaid probleeme. Eraldatavaid vahendeid peab saama tõhusalt kasutada. Vahendite eraldamine peab olema kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.

2. [105 miljonit] eurot eraldatakse selleks, et toetada vastavalt käesoleva otsuse artiklile 7 piirkondlikku koostööd ja integratsiooni, eelkõige pidades silmas artiklis 5 nimetatud prioriteete ja vastastikust huvi pakkuvaid valdkondi, konsulteerides üksteisega artiklis 13 nimetatud ELi ja ÜMTde dialoogifoorumite kaudu. Seejuures seatakse eesmärgiks koordineerida summa kasutamist muude liidu rahastamisvahenditega ning edendada ÜMTde ja aluslepingu artiklis 349 nimetatud äärepoolseimate piirkondade vahelist koostööd.
3. Eraldamata vahenditest moodustatakse [20 miljoni] euro suurune reserv B, et:
 - (a) rahastada ÜMTdele antavat humanitaarabi ja hädaabi ning eksporditulu kõikumisest tuleneva vajaduse korral ka lisatoetusi vastavalt IV lisale;
 - (b) eraldada uusi vahendeid vastavalt lõikes 1 osutatud ÜMTde vajaduste ja tulemuste muutumisele.

Tulemuslikkust hinnatakse objektiivselt ja läbipaistvalt, pidades muu hulgas silmas eraldatud vahendite kasutamist, käsilolevate meetmete rakendamise tõhusust ja vastuvõetud jätkusuutliku arengu meetmeid.

4. Komisjon võib pärast vahekokkuvõtte tegemist otsustada jaotada käesolevas artiklis nimetatud eraldamata vahendid. Selle kokkuvõtte tegemise kord ja teistsuguse jaotuse üle otsustamise kord võetakse vastu käesoleva otsuse artikli 84 kohaselt.

III LISA

LIIDU RAHALINE ABI: LAENUD EUROOPA INVESTEERIMISPANGA OMAVAHENDITEST

Artikkel 1

Summa

Omavahenditest rahastamiseks eraldab EIP kuni [100 miljonit] eurot vastavalt oma eeskirjadele ja korrale ning oma põhikirjas ja käesolevas lisas sätestatud tingimustele.

Artikkel 2

Euroopa Investeerimispank

1. EIP:

- (a) aitab oma hallatavate vahendite kaudu kaasa ÜMTde majanduse ja tööstuse arengule nii territooriumide kui ka piirkondade tasandil, rahastades eeskätt tootmisprojekte ja -kavasid või muid investeeringuid, millega püütakse edendada eraettevõtlust kõikides majandusvaldkondades;
- (b) loob tihedad koostöösidemed kõikide riiklike ja piirkondlike arengupankade ning ÜMTde ja liidu pankade ja rahaasutustega;
- (c) kohandab koostöös asjaomase ÜMTga käesolevas otsuses ettenähtud arengu rahastamise koostöö rakenduskorda ja menetlusi, kui see on vajalik, et võtta arvesse projektide laadi ning tegutseda kooskõlas otsuse eesmärkidega, järgides seejuures oma põhikirjas sätestatud korda.

2. EIP omavahenditest rahastamine toimub järgmistel tingimustel:

- (a) viiteintressimäär on määr, mida EIP kohaldab lepingu allakirjutamise päeval või väljamaksekuupäeval vääringu, tagasimaksetähtaja ja tagatiste poolest samasuguste tingimustega laenude suhtes;
- (b) kuid:
 - avaliku sektori projektid on põhimõtteliselt kõlblikud saama 3 % suurust intressitoetust;
 - erasektori projektidele, mis hõlmavad erastamisega seotud ümberkorraldusmeetmeid, või projektidele, millest ühiskond või keskkond saab märkimisväärset ja selgelt tõestatavat kasu, võib laenu anda intressitoetusega, mille suurus ja vorm otsustatakse projekti eripära silmas pidades. Intressitoetus ei või siiski olla suurem kui 3 %.
 - Lõplik intressimäär ei või mingil juhul kunagi olla väiksem kui 50 % viitemäärast.

- (c) intressitoetus, mille summa arvutatakse laenu väljamaksetähtpäevadel, võetakse IV lisa artikli 2 lõikes 11 sätestatud intressitoetusest ja makstakse otse EIP-le.

Intressitoetusi võib muuta kapitaliks või kasutada projektidega seotud tagastamatuks tehniliseks abiks, eelkõige ÜMTde rahaasutuste abistamiseks;

- (d) EIP omavahenditest antud laenude tagasimaksetähtaeg määratakse projekti majanduslike ja rahaliste omaduste põhjal, kuid see ei või ületada 25 aastat. Tavaliselt kaasneb nende laenudega ajapikendus, mis määratakse projektikohase töö kestuse põhjal.

3. EIP omavahenditest avaliku sektori äriühingutesse investeerimise puhul võib asjaomaselt ÜMT-lt nõuda projektidega seotud eritagatise või -kohustusi.

Artikkel 3

Valuutaülekandeid käsitlevad sätted

1. Käesoleva otsuse kohaste meetmete puhul, mille ÜMTd on kirjalikult heaks kiitnud, asjaomased ÜMTd:
 - (a) vabastavad laenude intressid, vahendustasud ja tagasimaksed kõikidest asjaomase ÜMT õigusest tulenevatest riiklikest ja kohalikest maksudest;
 - (b) võimaldavad laenusaajatel laenude intresside ja vahendustasude maksmiseks ning laenude tagasimakseteks kasutada vääringut, mida on vaja rahastamislepingute kohaselt, mis on sõlmitud projektide rakendamiseks nende territooriumil;
 - (c) võimaldavad EIP-l kasutada kõigi omavääringus saadud summade ülekandmiseks vajalikku välisvääringut vahetuskursiga, mida ülekandepäeval kohaldatakse euro või muude ülekandevääringute ja omavääringu vahel. See kehtib kõikide nende territooriumil projektide rakendamiseks sõlmitud rahastamislepingute tasuvormide kohta, nagu intressid, dividendid, vahendus- ja teenustasud ning laenude tagasimaksed ja aktsiate või osade müügist saadud tulud.
2. Käesoleva artikli tähenduses asjaomane ÜMT on meetmest kasu saav ÜMT.

IV LISA

LIIDU RAHALINE ABI: EIP INVESTEERIMISRAHASTU

Artikkel 1

Eesmärk

Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsusega 2001/822/EÜ EAFi vahenditest majanduslikult tasuva ettevõtluse edendamiseks asutatud ÜMT investeerimisrahastu (edaspidi „rahastu”) säilitatakse.

Rahastu tegevuse ja EIP omavahenditest antavate laenude suhtes kohaldatavad rahastamistingimused on sätestatud 11. EAFi loomise sisekokkuleppes, 3. lisas ja käesolevas lisas.

Neid vahendeid võib suunata abikõlblikele ettevõtetele otse või kõlblike investeerimisfondide ja/või finantsvahendajate kaudu.

Artikkel 2

Rahastu vahendid

1. Rahastu vahendeid võib kasutada muu hulgas:
 - (a) riskikapitali moodustamiseks järgmisel kujul:
 - kapitaliosaluse omandamiseks ÜMT territooriumil või mujal asuvates ÜMTde ettevõtetes, sealhulgas rahaasutustes;
 - kapitaliosalusega sarnane toetus ÜMTde ettevõtetele, sealhulgas rahaasutustele;
 - nii välismaistele kui ka kohalikele investoritele või laenuandjatele mõeldud tagatised ja muud laenuvõime suurendajad, mida võib kasutada poliitiliste ja muude investeerimisriskide katmiseks;
 - (b) tavaliste laenude andmiseks.
2. Kapitaliosalus on üldiselt kontrolli mittevõimaldav vähemusosalus ja selle eest tasutakse asjakohase projekti tulemuste põhjal.
3. Kapitaliosalusega sarnaseks toetuseks võivad olla aktsionäride ettemaksed, vahetusvõlakirjad, tingimuslikud, allutatud ja osaluslaenud või muu samalaadses vormis abi. Selline abi võib koosneda eelkõige:
 - (a) tingimuslikest laenudest, mille teenindamine ja/või tähtaeg on seotud teatavate projekti teostamise tingimuste täitmisega; kui tingimuslikku laenu antakse erandjuhul investeerimiseelseks uuringuks või muuks projektiga seotud tehniliseks abiks, võib teenindamisest vabastada, kui investeeringut ei toimu;

- (b) osaluslaenudest, mille teenindamine ja/või tähtaeg on seotud projekti tulususega;
 - (c) allutatud laenudest, mis makstakse tagasi alles pärast muude nõuete rahuldamist.
4. Iga meetme eest tasumine täpsustatakse laenu andmisel.
5. Kuid:
- (a) tingimuslike või osaluslaenude puhul koosneb tasu tavaliselt kindlast intressimäärast, mis on kõige rohkem 3 %, ja muutuvast osast, mis on seotud projekti tulemustega;
 - (b) allutatud laenude puhul on intressimäär seotud turuga.
6. Tagatise hinnatakse nii, et need kajastaksid kindlustatavaid riske ja meetme eripära.
7. Tavaliste laenude intressimäär koosneb viitemäärast, mida EIP kohaldab võrreldavate laenude suhtes, mille tingimused ajapikenduse ja tagasimaksetähtaja poolest on samad, ja EIP kehtestatavast lisamäärast.
8. Järgmistel juhtudel võib tavalisi laene anda soodustingimustel:
- (a) erasektori arengu eelduseks olevateks infrastruktuuriprojektideks vähim arenenud ÜMTdes, konfliktijärgses olukorras olevates ÜMTdes või looduskatastroofijärgsetes ÜMTdes. Sellistel juhtudel vähendatakse laenu intressimäära 3 % võrra;
 - (b) projektidele, mis hõlmavad erastamisega seotud ümberkorraldusmeetmeid, või projektidele, millest ühiskond või keskkond saab märkimisväärset ja selgelt tõestatavat kasu. Sel juhul võib laenu anda intressitoetusega, mille suurus ja vorm otsustatakse projekti eripära silmas pidades. Intressitoetus ei või siiski olla suurem kui 3 %.
9. Punkti a või punkti b alusel antavate laenude lõplik intressimäär ei tohi mingil juhul olla väiksem kui 50 % viitemäärast.
10. Soodustingimustel pakutavad vahendid tehakse kättesaadavaks rahastust ja nende summa ei tohi olla suurem kui rahastust ja EIP omavahenditest investeringute rahastamiseks ettenähtud assigneeringute üldsumma.
11. Intressitoetusi võib muuta kapitaliks või kasutada projektidega seotud tagastamatuks tehniliseks abiks, eelkõige ÜMTde rahaasutuste abistamiseks.

Artikkel 3

Rahastu tegevus

1. Rahastu tegutseb kõikides majandusvaldkondades ja toetab eraõiguslike ning kaubanduslikult tegutsevate avalik-õiguslike üksuste investeringuid, sealhulgas

erasektorile hädavajalikku tulutoovat majandus- ja tehnoloogiainfrastruktuuri. Rahastu:

- (a) juhtimine toimub käibefondi põhimõttel ja selle eesmärk on olla majanduslikult püsiv. Rahastu tegutseb turutingimustel ning väldib kohalike turgude moonutamist ja erarahastajate kõrvaletõrjumist;
 - (b) toetab ÜMTde rahandussektorit ja püüab arengut kiirendada, soodustades pikaajaliste kohalike vahendite kasutamist ning välismaiste erainvestorite ja laenuandjate kaasamist ÜMTde projektidesse;
 - (c) kannab osa riski oma rahastatud projektides ning selle rahaline jätkusuutlikkus on tervikuna tagatud portfelli kaudu ja mitte üksikmeetmetest
 - (d) püüab kanaliseerida vahendeid ÜMTde institutsioonide ning programmide kaudu, mis edendavad väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) arengut.
2. EIP-le tasutakse rahastu juhtimisega seonduvad kulud. EIP tasu sisaldab kindlasummalist komponenti 0,5 % aastas esialgsest toetusest ning muutuvat komponenti summas kuni 1,5 % aastas rahastu portfelist, mis investeeritakse ÜMTde projektidesse. See tasu rahastatakse rahastust.
3. Kui käesoleva otsuse kehtivusaeg möödub ja nõukogu ei ole teinud erietsust, kantakse investeerimisrahastule tehtud akumuleeritud netotagasimaksed järgmisesse ÜMT rahastamisvahendisse.

Artikkel 4

Kursiriski käsitlevad sätted

Selleks et võimalikult palju vähendada vahetuskursi kõikumise mõju, lahendatakse kursiriski küsimus järgmiselt:

- (a) ettevõtja omavahendite kindlustamiseks mõeldud kapitaliosaluse puhul kannab kursiriski tavaliselt rahastu;
- (b) VKEde riskikapitali rahastamise puhul jagatakse kursirisk tavaliselt liidu ja muude asjaosaliste vahel. Üldiselt jaotatakse kursirisk võrdselt;
- (c) võimaluse ja vajaduse korral, eelkõige stabiilse makromajanduse ja rahandusega riikides, püüab rahastu anda laene ÜMTde omavääringus, võttes seega kursiriski tegelikult endale.

Artikkel 5

Finantskontroll

1. Investeerimisrahastust rahastatavate meetmete kontrollimisel ja nendele heakskiidu andmisel kohaldatakse EIP põhikirjaga kehtestatud korda, millest EIP lähtub kogu oma tegevuses.
2. Kontrollikoda teostab järelevalvet investeerimisrahastu tegevuse üle komisjoni, kontrollikoja ja panga vahel kokkulepitud korras, eelkõige vastavalt nende 27. oktoobril 2003 sõlmitud ning hiljem täiendatud ja muudetud kolmepoolsele kokkuleppele.

Artikkel 6

Privileegid ja immunitetid

1. ÜMT võimaldab käesolevast otsusest tuleneva tegevuse ja otsuse rakendamisega seotud EIP esindajatele tavapäraseid privileege, immuniteti ja soodustusi ülesannete täitmise ajal ning ülesannete täitmise kohta ja sealt tagasi reisimisel.
2. EIP-le võimaldatakse rahvusvahelistele organisatsioonidele ettenähtud kohtlemist ÜMT territooriumil toimuva ametliku teabevahetuse ja dokumentide edastamise suhtes.
3. EIP ametlikku kirjavahetust ja muud ametlikku teabevahetust ei tsenseerita.

V LISA

LIIDU RAHALINE ABI: LISAABI EKSPORDITULU LÜHIAJALISTE KÕIKUMISTE KORRAL

Artikkel 1

Põhimõtted

1. Pikaajaliseks arenguks eraldatavate vahendite määramise üheks aluseks on ÜMT majanduse sõltuvus kaupade, eelkõige põllumajandus- ja mäetööstustoodete ekspordist.
2. Selleks et vähendada eksporditulu ebapüsivuse kahjulikku mõju ja kaitsta tulu vähenemise tõttu ohustatud arengukava, võib artiklite 2 ja 3 põhjal anda täiendavat rahalist toetust riigi pikaajaliseks arenguks ettenähtud vahenditest.

Artikkel 2

Tingimustele vastavuse kriteeriumid

1. Lisavahendite saamise eeldused on järgmised:
 - (a) tulu kaupade ekspordist väheneb 10 % (või I lisas loetletud isoleeritud ÜMTde puhul 2 %) võrreldes kohaldamisaastale eelnenud nelja-aastase ajavahemiku esimese kolme aasta tulu aritmeetilise keskmisega või
 - (b) tulu kõikide põllumajandus- või mäetööstustoodete ekspordist väheneb 10 % (või I lisas loetletud isoleeritud ÜMTde puhul 2 %) võrreldes kohaldamisaastale eelnenud nelja-aastase ajavahemiku esimese kolme aasta tulu aritmeetilise keskmisega nende riikide puhul, kus põllumajandus- või mäetööstustoodete eksporditulu moodustab üle 40 % kaupade ekspordist saadavast kogutulust.
2. Lisatoetust on õigus saada kõige rohkem neli aastat järjest.
3. Lisavahendeid kajastatakse asjaomase riigi avaliku sektori raamatupidamises. Neid kasutatakse kooskõlas rakendussätetega, mis kehtestatakse käesoleva otsuse artikli 83 kohaselt. Lepinguosaliste kokkuleppel võib vahendeid kasutada riigieelarves ettenähtud kavade rahastamiseks. Osa lisavahenditest võib siiski hoida teatavatele valdkondadele.

Artikkel 3

Ettemaksed

Lisavahendite eraldamise süsteem näeb ette ettemakseid, et kaitsta viivituste eest kaubanduse koondstatistika saamisel ja tagada kõnealuste vahendite lülitamine kohaldamisaastale järgneva aasta eelarvesse. Ettemaksed tehakse ÜMTde ametiasutuste koostatud esialgse

ekspordistatistika põhjal, mis esitatakse komisjonile enne ametliku ja lõpliku koondstatistika valmimist. Ettemakse ülemmäär on 80 % kohaldamisaastaks arvestatud lisavahenditest. Sel viisil kasutatavaid summasid kohandatakse komisjoni ja ÜMT ametiasutuste ühisel kokkuleppel, pidades silmas lõplikku ekspordi koondstatistikat ja eelarvepuudujäägi lõplikku suurust.

Artikkel 4

Läbivaatamine

Käesoleva lisa sätteid vaadatakse läbi hiljemalt kahe aasta möödudes käesoleva otsuse artiklis 84 osutatud rakendussätete jõustumisest ja seejärel komisjoni, mõne liikmesriigi või ÜMT nõudel.

VI LISA

[

MÕISTE „PÄRITOLUSTAATUSEGA TOOTED” MÄÄRATLUS JA HALDUSKOOSTÖÖ VIISID

SISUJUHT

SISUKORD

I jaotis Üldsätted.....	61
II jaotis Päritolustaatusega toodete mõiste määratlus	61
III jaotis Territoriaalsed nõuded	61
IV jaotis Päritolutõendid	61
V jaotis Halduskoostöö kord	61
VI jaotis Ceuta ja Melilla	61
VII jaotis Lõppsätted	61
Liited I-XIII.....	61

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Mõisted

Käesolevas lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigid” – Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide rühma piirkonnad ja riigid, kes on sõlminud lepingu, millega või mille tulemusel sõlmitakse majanduspartnerlusleping, kui majanduspartnerluslepingut kohaldatakse ajutiselt või kui majanduspartnerlusleping jõustub, olenevalt sellest, kumb toimub varem;
- (b) „valmistamine” – iga liiki töö või töötlemine, kaasa arvatud komplekteerimine;
- (c) „materjal” – koostisosa, toormaterjal, komponent või osa jne, mida on toote valmistamisel kasutatud;
- (d) „toode” – valmistatav toode, isegi kui see on ette nähtud hiljem mõnes teises valmistamistoimingus kasutamiseks;
- (e) „kaup” – nii materjalid kui ka tooted;
- (f) „samaväärsed materjalid” – sama liiki ja sama kaubandusliku kvaliteediga materjalid, millel on samad tehnilised ja füüsilised omadused ja mida ei ole võimalik üksteisest eristada, kui neid on valmistootes kasutatud;
- (g) „tolliväärtus” – kooskõlas 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe VII artikli rakendamise lepinguga (WTO leping tolliväärtuse määramise kohta) määratud tolliväärtus;
- (h) „materjalide väärtus” – II liites kasutatud päritolustaatuseta materjalide tolliväärtus importimise ajal või kui see väärtus ei ole teada ja seda ei ole võimalik kindlaks teha, siis esimene tuvastatav hind, mida nende materjalide eest makstakse ÜMT territooriumil. Kui on vaja kindlaks määrata valmistamiseks kasutatavate päritolustaatuseta materjalide väärtus, kohaldatakse käesolevat punkti *mutatis mutandis*;
- (i) „tehasehind” – hind, mida makstakse tehases toote eest tootjale, kelle ettevõttes toimub viimane töö või töötlus, tingimusel et hind sisaldab kõikide kasutatud materjalide väärtust ja kõiki selle tootmisega seotud kulusid ning sellest on maha arvatud kõik siseriiklikud maksud, mis makstakse tagasi või mida võib tagasi maksta saadud toote ekspordil;

Kui tegelikult makstud hind ei kajasta kõiki ÜMTs toote tootmisega seotud kulusid, sisaldab teheasehind kõiki kõnealuseid kulusid, millest on maha arvatud siseriiklikud

maksud, mis makstakse tagasi või mida võib tagasi maksta saadud toote eksportimisel;

Käesolevas dokumendis võib käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud mõiste „valmistaja” tähendada alltöövõtja palganud ettevõtjat, kui viimase töö või töötluste on valmistaja teinud alltöövõtuna;

- (j) „päritolustaatuseta materjalide suurim lubatud sisaldus” – päritolustaatuseta materjalide suurim sisaldus tootes, mis võimaldab valmistamist käsitada piisava töö või töötlemisena, mis annab tootele päritolustaatuse. Seda võib väljendada toote tehasehinna protsendina või konkreetsetesse gruppidesse, gruppi, rubriiki või alamrubriiki kuuluvate kasutatud materjalide netomassi protsendina;
- (k) „netomass” – kauba enda mass ilma pakkematerjalita ja mis tahes pakenditeta;
- (l) „grupid”, „rubriigid” ja „alamrubriigid” – grupid, rubriigid ja alamrubriigid (nelja- või kuuekohalised koodid), mida on kasutatud harmoneeritud süsteemi nomenklatuuris ja mida on muudetud vastavalt Tollikoostöö Nõukogu 26. juuni 2004. aasta soovitusel;
- (m) „klassifitseeritud” – osutab toote või materjali klassifitseerimisele harmoneeritud süsteemi teatavasse rubriiki või alamrubriiki;
- (n) „kaubasaadeti” – tooted, mis
 - saadetakse samaaegselt ühelt eksportijalt ühele kaubasaajale või
 - saadetakse eksportijalt kaubasaajale üheainsa veodokumendi alusel või selle dokumendi puudumisel üheainsa kaubaarve alusel.
- (o) „eksportija” – isik, kes ekspordib kaubad liitu või ÜMTsse ja kes suudab kaupade päritolu tõendada, olenemata sellest, kas ta on need valmistanud või täidab ise ekspordi tolliformaalsusi;
- (p) „registreeritud eksportija” – eksportija, kes on registreeritud asjaomase ÜMT pädevate asutuste juures, et koostada käesoleva otsuse alusel eksportimiseks vajalikke päritolukinnitusi;
- (q) „päritolukinnitus” – eksportija koostatud kinnitus, mis näitab, et sellega hõlmatud tooted vastavad käesolevas lisas sätestatud päritolureeglitele, et kaupade liidus vabasse ringlusse lubamise deklaratsiooni esitav isik saaks taotleda tariifset sooduskohtlemist või et ÜMT ettevõtja, kes impordib materjale edasiseks töötlemiseks kumulatsioonieeskirjade alusel, saaks tõendada kõnealuste kaupade päritolustaatus.

II JAOTIS

PÄRITOLUSTAATUSEGA TOODETE MÕISTE MÄÄRATLUS

Artikkel 2

Üldnõuded

1. Järgmisi tooteid käsitatakse ÜMTst pärit toodetena:
 - (a) artikli 3 tähenduses täielikult ÜMTst saadud tooted;
 - (b) ÜMTst saadud tooted, milles on kasutatud materjale, mis ei ole täielikult saadud ÜMTst, tingimusel et need on läbinud piisava töö või töötuse artikli 4 tähenduses.
2. Kui päritolustaatusega tooted on valmistatud materjalist, mis on täielikult saadud või läbinud piisava töö või töötuse vähemalt kahest ÜMTst või on vähemalt kahes ÜMTs läbinud piisava töö või töötuse, loetakse nende toodete päritoluriigiks see ÜMT, kus toimus viimane töö või töötus.

Artikkel 3

Täielikult teatavast riigist saadud tooted

1. Täielikult ÜMTst saaduks loetakse:
 - (a) tema pinnasest või merepõhjast kaevandatud mineraalsed maavarad;
 - (b) seal kasvatatud või koristatud taimed ning taimsed tooted;
 - (c) seal sündinud ja kasvatatud elusloomad;
 - (d) seal kasvatatud elusloomadelt saadud tooted;
 - (e) seal sündinud ja kasvatatud, tapetud loomadest saadud tooted;
 - (f) sealse jahi ja kalapüügi käigus saadud tooted;
 - (g) vesiviljelustooted, kui kalad, koorikloomad ja limused on seal sündinud ja kasvanud;
 - (h) merekalapüügisaadused ja muud selle riigi laevade poolt väljaspool territoriaalmerd merest püütud saadused;
 - (i) selle riigi kalatöötlemislaevade pardal ainult punktis h osutatud saadustest valmistatud tooted;
 - (j) seal kogutud kasutatud esemed, mis sobivad ainult tooraine saamiseks;

- (k) sealse tootmistegevuse jäätmed ja jäägid;
 - (l) väljaspool selle riigi territoriaalvett merepõhjast või selle aluspinnasest välja toodud saadused, tingimusel et tal on merepõhja või aluspinnase kasutamise ainuõigus;
 - (m) kõik punktides a–l nimetatud toodetest seal valmistatud tooted.
2. Lõike 1 punktides h ja i nimetatud mõisteid „selle riigi laevad” ja „selle riigi kalatöötlemislaevad” kohaldatakse üksnes laevade ja kalatöötlemislaevade suhtes, mis:
- (a) on registreeritud ÜMTs või liikmesriigis;
 - (b) sõidavad ÜMT või liikmesriigi lipu all;
 - (c) vastavad ühele järgmistest tingimustest:
 - nad kuuluvad vähemalt 50 % ulatuses ÜMT või liikmesriikide kodanikele või
 - nad kuuluvad äriühingule,
 i) kelle peakontor ja peamine tegevuskoht on ÜMTs või liikmesriigis ja

 ii) millest vähemalt 50 % kuulub ÜMT-le või selle riigi avalik-õiguslikule isikule või selle riigi või liikmesriigi kodanikule.
3. Lõike 2 tingimused võivad olla täidetud liikmesriikides või eri ÜMTdes. Sel juhul käsitatakse tooteid sellest ÜMTst pärit tootena, kus laev või kalatöötlemislaev on registreeritud vastavalt lõike 2 punktile a.

Artikkel 4

Piisava töö või töötluste läbinud tooted

1. Ilma et see piiraks artiklite 5 ja 6 kohaldamist, käsitatakse tooteid, mis artikli 3 tähenduses ei ole täielikult saadud ÜMTst, sealt pärit toodetena, kui asjaomased tooted vastavad II liites esitatud loendis nimetatud tingimustele.
2. Kui toode on päritolustaatus saanud ÜMTs kooskõlas lõikega 1 ja seda töödeldakse seal edasi ning kasutatakse teise toote valmistamiseks vajaliku materjalina, ei võeta arvesse selle valmistamisel kasutatavaid päritolustaatuseta materjale.
3. Iga toote puhul tehakse kindlaks, kas lõikes 1 nimetatud tingimused on täidetud.

Kui asjakohane reegel põhineb päritolustaatuseta materjalide suurimal lubatud sisaldusel, võib siiski arvutada päritolustaatuseta materjalide väärtuse lõikes 4 sätestatud keskmise alusel, et võtta arvesse kulude ja valuutakursi kõikumisi.
4. Lõike 3 teises lõigus osutatud juhul arvutatakse toote keskmine tehasehind ja kasutatud päritolustaatuseta materjalide keskmine väärtus vastavalt eelmisel

majandusaastal kõigi toodete eest saadud tehasehinnale ja eelmisel majandusaastal toodete valmistamiseks kasutatud kõigi päritolustaatuseta materjalide koguväärtusele, kusjuures majandusaasta on ekspordiriigi majandusaasta ning kui ei ole andmeid terve majandusaasta kohta, siis võetakse aluseks lühem ajavahemik, mis ei ole lühem kui kolm kuud.

5. Eksportijad, kes otsustavad teha arvutused keskmise näitaja alusel, kasutavad seda meetodit järjepidevalt võrdlusmajandusaastale järgneva aasta jooksul või vajaduse korral lühemale võrdlusajavahemikule järgneva aasta jooksul. Nad võivad lõpetada selle meetodi kasutamise, kui antud majandusaasta või lühema võrdusajavahemiku (mis ei ole lühem kui kolm kuud) jooksul ilmneb, et kulude või valuutakursi kõikumine, mis õigustas sellise meetodi kasutamist, ei ole enam asjakohane.
6. Lõikes 4 osutatud keskmisi näitajaid kasutatakse vastavalt tehasehinnana ja päritolustaatuseta materjalide väärtusena, et teha kindlaks, kas päritolustaatuseta materjalide suurima lubatud sisalduse nõue on täidetud.

Artikkel 5

Ebapiisav töö või töötlus

1. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, käsitatakse järgmisi toiminguid päritolustaatuse omandamiseks ebapiisava töö või töötlusena, olenemata sellest, kas artikli 4 tingimused on täidetud või mitte:
 - (a) toimingud, mis tagavad toodete seisundi säilimise nende transportimisel ja ladustamisel;
 - (b) pakkeüksuste osadeks jagamine ja koondamine;
 - (c) pesemine, puhastamine; tolmu, oksiidi, õli, värvi ja muude katete eemaldamine;
 - (d) tekstiili ja tekstiiltoodete triikimine või pressimine;
 - (e) lihtsad värvimis- ja poleerimistööd;
 - (f) riisi koorimine ja osaline või täielik jahvatamine; teravilja ja riisi poleerimine ja glaseerimine;
 - (g) suhkru toonimine või maitsestamine või tükkipressimine; kristallsuhkru osaline või täielik jahvatamine;
 - (h) puuviljade, pähklite ja köögiviljade koorimine ja kividest puhastamine;
 - (i) teritamine, lihtlihvimine või lihtlõikamine;
 - (j) tuulamine, uhtmine, sortimine, klassifitseerimine, kokkupanemine (kaasa arvatud kaupade komplekteerimine);

- (k) lihtne klaas- või plastpudelitesse, plekkpurkidesse, kottidesse, karpidesse, kastidesse pakkimine, alustele jms kinnitamine ning kogu muu lihtne pakendamine;
 - (l) märkide, etikettide, logode ja muude eristusmärkide kinnitamine või trükkimine tootele või selle pakendile;
 - (m) üht või mitut sorti toodete segamine; suhkru segamine mis tahes materjaliga;
 - (n) lihtne toodetele vee lisamine või toote lahjendamine või dehüdreerimine või denatureerimine;
 - (o) toote osade lihtne kokkupanemine terviktoote saamiseks või toodete osadeks lammutamine;
 - (p) kaks või rohkem punktides a–o loetletud toimingut üheskoos;
 - (q) loomade tapmine.
2. Lõikes 1 käsitatakse toiminguid lihtsatena, kui selliste toimingute tegemiseks ei ole vaja erioskusi ega spetsiaalselt valmistada või paigaldada masinaid, aparate või tööriistu.
 3. Kui määratakse kindlaks, kas tootega tehtud töö või töötlus loetakse lõike 1 tähenduses ebapiisavaks, võetakse arvesse kõiki konkreetse tootega ÜMTs tehtud toiminguid.

Artikkel 6

Tolerantsid

1. Erandina artiklist 4 ning vastavalt käesoleva artikli lõigetele 2 ja 3 võib päritolustaatuseta materjale, mida II lisas esitatud loendis nimetatud tingimuste kohaselt ei tohi antud toote valmistamiseks kasutada, siiski kasutada, kui toote jaoks vajalik hinnatud koguväärtus või netomass ei ületa:
 - (a) 15 % toote massist toodete puhul, mis kuuluvad gruppidesse 2 ja 4–24, v.a gruppi 16 kuuluvad töödeldud kalandustooted;
 - (b) 15 % toote tehasehinnast muude toodete puhul, v.a harmoneeritud süsteemi gruppidesse 50–63 kuuluvad tooted, mille puhul kohaldatakse I lisa märkustes 6 ja 7 nimetatud lubatud hälbeid.
2. Lõikega 1 ei ole lubatud ületada päritolustaatuseta materjalide suurimat lubatud sisaldust protsentides, mis on ette nähtud II lisas esitatud loendis nimetatud reeglitega.
3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata artikli 3 tähenduses täielikult ÜMTst saadud toodete suhtes. Ilma et see piiraks artikli 5 ja artikli 11 lõike 2 kohaldamist, kohaldatakse kõnealuste lõigetega ettenähtud lubatud hälbeid siiski kõigi selliste materjalide summa suhtes, mida kasutatakse toote valmistamiseks ja mille puhul I lisas esitatud

loendi kohaste reeglitega on antud toote puhul ette nähtud, et materjalid peaksid olema täielikult saadud ÜMTst.

Artikkel 7

Kahepoolne kumulatsioon

1. Ilma et see piiraks artikli 2 kohaldamist, käsitatakse liidust pärit materjale ÜMTst pärinevana, kui need sisalduvad sealt pärit tootes, tingimusel et need on läbinud artikli 5 lõikes 1 nimetatud toimingutest ulatuslikuma töö või töötluste
2. Ilma et see piiraks artikli 2 kohaldamist, käsitatakse liidus tehtud tööd või töötlust ÜMTs tehtuna, kui materjalid läbivad hiljem selles ÜMTs töö või töötluste.
3. Käesolevas artiklis sätestatud kumulatsiooni silmas pidades tehakse materjalide päritolu kindlaks vastavalt käesolevale lisale.

Artikkel 8

Kumulatsioon majanduspartnerluslepinguga ühinenud riikidega

1. Ilma et see piiraks artikli 2 kohaldamist, käsitatakse majanduspartnerluslepinguga ühinenud riikidest pärit materjale ÜMTst pärinevana, kui need sisalduvad sealt pärit tootes, tingimusel et need on läbinud artikli 5 lõikes 1 nimetatud toimingutest ulatuslikuma töö või töötluste.
2. Ilma et see piiraks artikli 2 kohaldamist, käsitatakse majanduspartnerluslepinguga ühinenud riikides tehtud tööd või töötlust ÜMTs tehtuna, kui materjalid läbivad hiljem selles ÜMTs töö või töötluste.
3. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamisel tehakse majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist pärit materjalide päritolu kindlaks asjaomaste majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigi suhtes kohaldatavatele päritolureeglite ning asjakohaste päritolutõendeid ja halduskoostööd käsitlevate sätete alusel.

Käesolevas artiklis sätestatud kumulatsiooni ei kohaldata järgmiste materjalide suhtes:

- (a) Lõuna-Aafrika Vabariigist pärit materjalide suhtes, mis ei ole imporditud otse liitu tollimaksu- ja kvoodivabalt liidu ja Lõuna-Aafrika Arenguühenduse (SADC) vahelise majanduspartnerluslepingu alusel;
 - (b) liites XIII loetletud materjalid.
4. Käesolevas artiklis sätestatud päritolu kumulatsiooni võib kohaldada üksnes tingimusel, et:
 - (a) majanduspartnerluslepinguga ühinenud riik, kust on tarnitud materjalid, ja ÜMT, kus on valmistatud lõpptooded, on kohustunud:
 - täitma käesolevat lisa või tagama selle täitmise ja

- tegema halduskoostööd, et tagada käesoleva lisa korrektne rakendamine nii seoses liiduga kui ka isekeski;
 - (b) asjaomane ÜMT on teavitanud komisjoni punktis a osutatud kohustuste võtmisest.
5. Riikidel, kes on täitnud lõike 4 nõuded täitnud enne käesoleva otsuse jõustumist, ei ole uut kohustust vaja võtta.

Artikkel 9

Kumulatsioon teiste riikidega, kellel on tollmaksu- ja kvoodivaba juurdepääs liidu turule üldiste tariifsete soodustuste kava kohaselt

1. Ilma et see piiraks artikli 2 kohaldamist, käsitatakse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud riikidest pärit materjale ÜMTst pärinevana, kui need sisalduvad sealt pärit tootes, tingimusel et need on läbinud artikli 5 lõikes 1 nimetatud toimingutest ulatuslikuma töö või töötluste.
2. Lõike 1 tähenduses pärinevad materjalid:
 - (a) riigist või territooriumilt kes saab kasu üldiste tariifsete soodustuste kava²⁰ kohaselt vähim arenenud riikide suhtes kohaldatavast erikorrast;
 - (b) kes saavad kasu tollimaksu- ja kvoodivabast juurdepääsust liidu turgudele harmoneeritud süsteemi kuuekohalise koodi tasemel vastavalt üldiste tariifsete soodustuste kava üldsätetele²¹.
3. See, kas materjalid pärinevad asjaomasest riigist või territooriumilt, tehakse kindlaks vastavalt päritolureeglitele, mis on kehtestatud vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 732/2008 artikli 5 lõikeke 2 ning artiklitele 32 ja 41.
4. Käesolevas lõikes sätestatud kumulatsiooni ei kohaldata järgmiste materjalide suhtes:
 - (a) sellised materjalid, mille importimisel liitu kohaldatakse dumpinguvastaseid või tasakaalustavaid tollimakse, kui materjalid on pärit riigist, mille suhtes on kehtestatud nimetatud dumpinguvastaseid ja tasakaalustavaid tollimakse;
 - (b) harmoneeritud süsteemi 3. ja 16. gruppi klassifitseeritud tuunikalatooted, mille suhtes kohaldatakse nõukogu 22. juuli 2008. aasta määruse (EÜ) nr 732/2008 (millega kohaldatakse üldiste tariifsete soodustuste kava ajavahemikus 1. jaanuar 2009 kuni 31. detsember 2011) artikleid 3 ja 16, samuti hilisemaid muutmis- jm akte.
 - (c) materjalid, mille suhtes kohaldatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 732/2008²² artikleid 13, 20 ja 21, samuti hilisemaid muutmis- jm akte.

²⁰ Nõukogu määruse (EÜ) nr 732/2008, 22. juuli 2008, artiklid 11 ja 12 (ELT L 211, 6.8.2008, lk 1).

²¹ Määruse (EÜ) nr 732/2008 artikkel 6. Käesolev säte ei hõlma materjale, mille suhtes kohaldatakse tollimaksuvabastust vastavalt sama nõukogude määruse artiklites 7–10 sätestatud jätkusuutliku arengu ja hea valitsemistava eristiimulina, mitte aga selle määruse artiklis 6 sätestatud üldisele korrale.

ÜMTde pädevad asutused teevad vajaduse korral igal aastal komisjonile teatavaks materjalid, mille kohaldatakse kumulatsiooni vastavalt lõikele 1.

5. Käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud kumulatsiooni võib kohaldada üksnes järgmistel tingimustel:
 - (a) kumulatsioonis osalevad riigid ja territooriumid on võtnud kohustuse täita käesoleva lisa nõudeid või tagada nende täitmine ja teha halduskoostööd, et tagada käesoleva lisa sätete korrektne rakendamine nii seoses liiduga kui ka omavahel;
 - (b) asjaomane soodustatud riik on teavitanud komisjoni punktis a osutatud kohustusest.
6. Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias kuupäeva, millal käesolevas artiklis ettenähtud kumuleerumist võib kohaldada nende käesolevas artiklis osutatud territooriumide suhtes, kes on vajalikud nõuded täitnud.

Artikkel 10

Laiendatud kumulatsioon

1. Soodustatud ÜMT taotlusel võib komisjon lubada kasutada kumulatsiooni ÜMT ja sellise riigi vahel, kellega liidul on sõlmitud vabakaubandusleping kooskõlas kehtiva üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (GATT) artikliga XXIV, kui on täidetud järgmised tingimused:
 - (a) kumulatsioonis osalevad riigid ja territooriumid on võtnud kohustuse täita käesoleva lisa nõudeid või tagada nende täitmine ja teha halduskoostööd, et tagada käesoleva lisa sätete korrektne rakendamine nii seoses liiduga kui ka omavahel;
 - (b) asjaomane soodustatud riik on teavitanud komisjoni punktis a osutatud kohustusest.
2. Esimeses lõigus osutatud taotlus esitatakse komisjonile kirjalikult. Taotluses nimetatakse asjaomane kolmas riik või asjaomased kolmandad riigid ja esitatakse kumulatsiooniga hõlmatud materjalide loend ning sellele lisatakse tõendid käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b osutatud tingimuste täitmise kohta.
3. Kasutatud materjali päritolu ja päritolu tõendamiseks esitatavad dokumendid kindlaks kooskõlas asjakohases vabakaubanduslepingus sätestatud reeglitega. Liitu eksporditavate toodete päritolu määratakse kooskõlas käesolevas lisa sätestatud päritolureeglitega.
4. Kui ÜMTs toimuv töö või töötlemine on artikli 5 lõikes 1 kirjeldatust ulatuslikum, siis saadud tootele päritolustaatuse andmiseks ei ole nõutav, et kolmandast riigist

²²

ELT L 211, 6.8.2008, lk 1.

pärit ja ÜMTs liitu eksporditava toote valmistamiseks kasutatavad materjalid oleksid läbinud piisava töö või töötlemise.

5. Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias kuupäeva, mil kumuleerumine jõustub, kumuleerumisega hõlmatud liidu vabakaubanduslepingupartneri nime, kohaldatavad tingimused ja kumuleerumisega hõlmatud materjalide loetelu.
6. Komisjon võtab rakendusaktidega meetme, millega lubatakse lõikes 1 osutatud kumulatsiooni. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 64 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 11

Kvalifikatsiooniühik

1. Käesoleva lisa sätete kohaldamisel on kvalifikatsiooniühik see toode, mida loetakse harmoneeritud süsteemi alusel klassifitseerimisel baasüksuseks.
2. Kui kaubasaadeti koosneb mitmest identsest tootest, mis on klassifitseeritud samasse harmoneeritud süsteemi rubriiki, võetakse käesoleva lisa sätete kohaldamisel iga toode arvesse.
3. Kui harmoneeritud süsteemi üldreegli 5 kohaselt loetakse klassifitseerimisel pakkeüksus toote juurde kuuluvaks, tuleb see ka päritolu kindlaksmääramisel lugeda toote juurde kuuluvaks.

Artikkel 12

Tarvikud, varuosad ja tööriistad

Seadme, masina, aparaadi või sõidukiga kaasas olevaid manuseid, varuosi ja tööriistu, mis on tavalise varustuse osaks ja mis kuuluvad tehasehinna sisse, käsitatakse kõnealuse seadme, masina, aparaadi või sõiduki lahutamatu osana.

Artikkel 13

Komplektid

Harmoneeritud süsteemi üldreegliga 3 määratletud komplektil on päritolustaatus, kui komplekti kuuluvad tooted on päritolustaatusega.

Kui komplekt koosneb päritolustaatusega ja päritolustaatuseta toodetest, on komplekt tervikuna siiski päritolustaatusega, kui päritolustaatuseta toodete väärtus ei ületa 15 % komplekti tehasehinnast.

Artikkel 14

Kõrvalised tegurid

Toote päritolustaatuse määramisel ei võeta arvesse toote valmistamisel kasutatavate järgmiste toodete päritolu:

- (a) energia ja kütus;
- (b) sisseseade ja varustus;
- (c) masinad ja tööriistad;
- (d) muu kaup, mis ei kuulu või ei tohiks kuuluda toote lõppkoostisesse.

Artikkel 15

Arvestuslik eraldamine

1. Kui toote puhul on töö või töötuse käigus kasutatud päritolustaatusega ja päritolustaatuseta samaväärseid materjale, võivad liikmesriigi tolliasutused ettevõtja kirjalikul taotlusel lubada hallata materjale liidus arvestusliku eraldamise meetodi alusel eesmärgiga eksportida need seejärel kahepoolse kumulatsiooni raames ÜMTsse nii, et materjalide varusid ei hoita eraldi.

2. Liikmesriikide tolliasutused võivad lõikes 1 osutatud loa andmiseks esitada tingimusi, mida nad peavad vajalikuks.

Luba antakse üksnes siis, kui lõike 3 kohase meetodi kasutamisel tagatakse, et saadud selliste toodete hulk, mida võib käsitada liidu päritolustaatusega toodetena, on igal ajal sama suur, kui oleks saadud kaubavarude füüsilise eraldamise meetodi kasutamisel.

Meetodit rakendatakse loa andmise korral ja selle rakendamine registreeritakse liidus kohaldatavate üldiste raamatupidamispõhimõtete alusel.

3. Isik, kes saab lõikes 2 osutatud meetodist kasu, koostab päritolutõendi või kuni registreeritud eksportijate süsteemi kohaldamiseni taotleb päritolutõendit toodete kogusele, mida võib käsitada liidust pärit toodetena. Liikmesriikide tolliasutuste taotlusel deklareerib kõnealune kasusaaja, kuidas neid koguseid on hallatud.

4. Liikmesriikide tolliasutused jälgivad lõikes 1 osutatud loa kasutamist.

Nad võivad loa tühistada järgmistel juhtudel:

- (a) kasusaaja kasutab luba mittenouetekohaselt;
- (b) kasusaaja ei täida mis tahes muid käesolevas lisas esitatud tingimusi.

Artikkel 16

Erandid

1. Komisjoni algatusel või liikmesriigi või ÜMT taotlusel võidakse ÜMT-le järgmistel juhtudel teha ajutine erand käesoleva lisa sätetest:
 - (a) sisemised või välised asjaolud ei lase soodustatud riigil ajutiselt täita artikliga 2 ette nähtud päritolustaatuse saamise reegleid, mida ta varem täitis,
 - (b) ÜMT vajab artikliga 2 ette nähtud päritolustaatuse saamise reeglite täitmiseks ettevalmistusaega
 - (c) seda tingib olemasolevate majandusharude areng või uute tööstusharude loomine.
2. Esimeses lõigus osutatud taotlus esitatakse komisjonile kirjalikult X lisas sätestatud vormi kohaselt. Selles esitatakse taotluse põhjused ja vajaduse korral lisatakse tõendavad dokumendid.
3. Taotluste läbivaatamisel võetakse eelkõige arvesse järgmist:
 - (a) ÜMT arengutaset või geograafilist asendit, pidades eriti silmas otsuse majanduslikku ja sotsiaalset mõju eelkõige tööhõivele;
 - (b) juhtumeid, kus olemasolevate päritolureeglite kohaldamine kahjustaks oluliselt asjaomase ÜMT olemasoleva majandusharu võimalusi jätkata eksporti liitu, ja iseäranis neid juhtumeid, mis võivad põhjustada tegevuse lõppemise selles harus;
 - (c) erijuhtumeid, mille puhul on ilmne, et päritolureeglid võivad takistada olulisi investeeringuid mõnesse majandusharusse, ja mille puhul investeerimiskava rakendamist soodustav erand võimaldaks täita nimetatud reegleid järk-järgult.
4. Komisjon kiidab heaks kõik taotlused, mis on käesoleva artikli kohaselt nõuetekohaselt põhjendatud ja millest ei saa mõnele liidu väljakujunenud majandusharule tuleneda suurt kahju.
5. Komisjon võtab vajalikke meetmeid tagamaks, et otsus tehakse võimalikult kiiresti ja seavad eesmärgiks kujundada oma seisukoht 75 tööpäeva jooksul pärast taotluse laekumist.
6. Ajutine erand kehtib nii kaua, kui eksisteerib erandi aluseks olnud sisemiste või väliste asjaolude mõju, või seni, kui soodustatud riik täidab eeskirjad või erandi kehtestamise eesmärgid, võttes arvesse asjaomase ÜMT olukorda ja probleeme.
7. Erandi saamiseks tuleb täita mis tahes nõuded, millega nähakse ette komisjonile esitatav teave erandi kasutamise ja erandiga hõlmatud koguste haldamise kohta.
8. Komisjon võtab rakendusaktidega meetme, millega lubatakse lõikes 1 osutatud ajutist erandit. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 64 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

III JAOTIS

TERRITORIAALSED NÕUDED

Artikkel 17

Territoriaalsuspõhimõte

1. Kui artiklites 7–10 ei ole sätestatud teisiti, peavad käesolevas lisas sätestatud päritolustaatus saamise tingimused olema ÜMTs pidevalt täidetud.
2. ÜMTst mõnda teise riiki eksporditavad päritolustaatusega tooted saadetakse tagasi, käsitatakse neid päritolustaatuseta toodetena, välja arvatud juhul, kui pädevatele asutustele tõendatakse, et:
 - (a) tagasisaadetud tooted on samad tooted, mis eksporditi ja
 - (b) need ei ole kõnealuses riigis või ekspordimise ajal läbinud ühtegi muud toimingut peale nende, mis on vajalikud kaupade seisundi säilitamiseks.

Artikkel 18

Puutumatusklausel

1. Liitu vabasse ringlusse lubamiseks deklareeritud tooted on needsamad tooted, mis eksporditi sellest ÜMTst, kust nad pärinevad. Tooteid ei ole enne nende vabasse ringlusse lubamiseks deklareerimist muudetud ega muundatud ning nad ei ole läbinud ühtegi muud toimingut kui need, mida on vaja nende seisundi säilitamiseks. Toodete või kaubasaadetiste ladustamine ja osadeks jagamine on lubatud, kui selle eest vastutab eksportija või kaupade järgmine valdaja ning tooted jäävad transiidiriigis või -riikides tollijärelevalve alla.
2. Lõike 1 tingimused loetakse täidetuks, kui tolliasutustel ei ole alust selles kahelda; sel juhul võivad tolliasutused paluda deklarandil nõuete täitmist mis tahes viisil tõendada, sealhulgas selliste lepinguliste veodokumentidega nagu veokiri või konkreetsete tõenditega, mis põhinevad pakendite märgistamisel või nummerdamisel, või kaupadega seotud mis tahes muude tõenditega.
3. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui kohaldatakse artiklite 7–10 kohast kumulatsiooni.

Artikkel 19

Näitused

1. Päritolustaatusega toodete suhtes, mis saadetakse ÜMTst näitusele muusse riiki kui ÜMTsse, majanduspartnerluslepinguga ühinenud riiki või liikmesriiki ja müüakse

pärast näitust liitu importimiseks, kohaldatakse importimisel käesoleva otsuse sätteid, kui tolliasutustele tõendatakse, et:

- (a) eksportija on toimetanud need tooted ÜMTst näituseriiki ja need seal näitusel välja pannud;
 - (b) kõnealune eksportija on tooted müünud või muul viisil võõrandanud liidu territooriumil asuvale isikule;
 - (c) tooted on näituse ajal või vahetult pärast näitust samal kujul tagasi toimetatud, nagu need näitusele saadeti;
 - (d) alates näitusele saatmisest ei ole tooteid kasutatud muuks otstarbeks kui seal väljapanekuks.
2. Päritolutõend tuleb välja anda või koostada IV jaotise sätete kohaselt ja esitada importiva riigi tollile tavapärasel viisil. Sellele märgitakse näituse nimi ja aadress. Vajaduse korral võidakse nõuda lisatõendeid väljapanekutingimuste kohta.
3. Lõiget 1 kohaldatakse kõikide kaubandus-, tööstus-, põllumajandus- ja käsitöönäituste, -messide ja muude samalaadsete avalike ürituste ja väljapanekute suhtes, mille jooksul kõnealused tooted jäävad tollikontrolli alla, välja arvatud kauplustes või äripindadel korraldatavad eraviisilised üritused, mille eesmärk on välismaiste toodete müük.

IV JAOTIS

PÄRITOLUTÕENDID

1. JAGU ÜLDNÕUDED

Artikkel 20

Eurodes väljendatud summad

- 1. Juhuks kui toodete kohta esitatakse arve muus vääringus peale euro, määratavad asjaomased riigid artikli 26, 31 43 ja 44 sätete kohaldamiseks igal aastal kindlaks eurodes väljendatud summadega samaväärsed summad liidu liikmesriikide omavääringus.
- 2. Kaubasaadetise suhtes kohaldatakse artikleid 26, 31, 43 ja 44 selle vääringu põhjal, milles arve on koostatud.
- 3. Omavääringus kasutatavad summad on võrdväärsed eurodes väljendatud summadega oktoobri esimese tööpäeva kursi alusel. Summad teatatakse komisjonile

15. oktoobriks ja neid hakatakse kohaldama alates järgmise aasta 1. jaanuarist. Komisjon teatab vastavad summad kõikidele asjaomastele riikidele.

4. Liidu liikmesriik võib eurodes väljendatud summa omavääringusse konverteerimise tulemusena saadud summa ümardada suuremaks või väiksemaks. Ümardatud summa ei tohi konverteerimise tulemusena saadud summast erineda rohkem kui 5 % võrra. Liidu liikmesriik võib eurodes väljendatud summa väärtuse omavääringus muutmata jätta, kui lõikes 3 sätestatud iga-aastase korrigeerimise ajal saadakse selle summa konverteerimise tulemusena enne ümardamist summa, mis on omavääringus väljendatud summast vähem kui 15 % suurem. Omavääringus väljendatud summa võib jätta muutmata, kui see summa konverteerimise tulemusena väheneks.
5. Komisjon vaatab omal algatusel või liikmesriigi või ÜMT taotlusel eurodes ja neile vastavad teatavate liikmesriikide vääringus esitatud väljendatud summad üle. Kõnealusel ülevaatamisel kaalub komisjon asjaomaste piiride mõju tegeliku väärtuse säilitamise kasulikkust. Selleks võib ta otsustada muuta eurodes väljendatud summasid.

2. JAGU

REGISTREERITUD EKSPORTIJATE SÜSTEEMI KOHALDAMISELE EELNEVAD PROTSEDUURID

Artikkel 21

Päritolu tõendamine

ÜMT päritolustaatusega toodete suhtes kohaldatakse liitu importimisel käesolevat otsust, kui esitatakse kas:

- (a) kaupade liikumissertifikaat EUR.1, mille näidis on esitatud III liites või
- (b) artiklis 26 osutatud juhtudel deklaratsioon, mille tekst on esitatud VI liites ja mille eksportija esitab arvel, saatelehel või mõnel muul äridokumendil, milles kõnealuseid tooteid kirjeldatakse nii täpselt, et neid on võimalik identifitseerida (edaspidi „arvedeklaratsioon”).

Artikkel 22

Liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmise kord

1. Eksportiva ÜMT toll annab kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 välja eksportija või tema vastutusel tegutseva volitatud esindaja kirjaliku taotluse alusel.
2. Selleks täidab eksportija või tema volitatud esindaja kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 ja taotluse vormi, mille näidised on esitatud III ja IV lisas. Need vormid tuleb täita kooskõlas käesoleva lisa sätetega. Käsitsi kirjutamisel tuleb kasutada tinti ja trükitähti. Toodete kirjeldus tuleb kanda selleks ettenähtud lahtrisse tühje ridu

jätmata. Kui lahtrisse jääb tühja ruumi, tuleb kirjelduse viimase rea alla tõmmata rõhtjoon ja tühi ruum läbi kriipsutada.

3. Eksportija, kes taotleb kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmist, peab olema valmis igal ajal esitama kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 välja andnud eksportiva ÜMT tolli taotlusel kõik vajalikud dokumendid, mis tõestavad asjaomaste toodete päritolustaatus ja kinnitavad, et muud käesoleva lisa nõuded on täidetud.
4. Eksportiva ÜMT toll annab kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 välja, kui asjaomaseid tooteid võib pidada ÜMTst, liidust või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist pärinevateks toodeteks ja kui nad vastavad käesolevas lisas sätestatud nõuetele.
5. Sertifikaadi väljastanud tolliasutus võtab vajalikud meetmed, et kontrollida toodete päritolustaatus ja muude käesoleva lisa nõuete täitmist. Selleks on tal õigus nõuda ükskõik milliseid tõendeid ja kontrollida eksportija raamatupidamisdokumente ning teha muid kontrollimisi, mida ta peab asjakohaseks. Samuti tagab sertifikaati välja andev toll lõikes 2 nimetatud vormide nõuetekohase täitmise. Eelkõige kontrollib ta, kas toodete kirjeldamiseks ettenähtud lahter on täidetud nii, et sinna ei ole võimalik pettuse eesmärgil midagi lisada.
6. Kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmise kuupäev märgitakse sertifikaadi lahtrisse 11.
7. Tolliasutus annab liikumissertifikaadi EUR.1 eksportijale välja niipea, kui tegelik eksport on toimunud või tagatud.

Artikkel 23

Tagantjärele välja antud kaupade liikumissertifikaat EUR.1

1. Olenemata artiklist 22 võib liikumissertifikaadi EUR.1 erandkorras välja anda pärast asjakohaste toodete eksportimist, kui:
 - (a) seda ei antud ekspordi ajal välja eksimuse, tahtmatu tegevusetuse või muude eriliste asjaolude tõttu, või
 - (b) tollile on tõendatud, et liikumissertifikaat EUR.1 anti välja, kuid importimisel ei aktsepteeritud seda tehnilistel põhjustel.
2. Lõike 1 rakendamisel peab eksportija oma taotluses märkima kaupade liikumissertifikaadiga EUR.1 hõlmatud kaupade ekspordikoha ja -kuupäeva ning taotluse põhjused.
3. Toll võib liikumissertifikaadi EUR.1 välja anda tagantjärele alles siis, kui on veendunud, et eksportija taotluses esitatud teave on kooskõlas vastavate dokumentide andmetega.
4. Tagasiulatuvalt väljaantud kaupade liikumissertifikaati EUR.1 tuleb lahtrisse „Märkused” (lahter 7) teha järgmine märkus:

‘ISSUED RETROSPECTIVELY’

5. Lõikes 4 osutatud märke tehakse liikumissertifikaadi EUR.1 lahtrisse „Märkused”.

Artikkel 24

Liikumissertifikaadi EUR.1 duplikaadi väljaandmine

1. Liikumissertifikaadi EUR.1 varguse, kadumise või hävimise korral võib eksportija taotleda sertifikaadi väljaandnud tollilt duplikaati nende valduses olevate ekspordidokumentide põhjal.
2. Liikumissertifikaadi EUR.1 duplikaadi lahtrisse „Märkused” (lahter 7) kantakse järgmine sõna:
‘DUPLICATE’.
3. Lõikes 2 osutatud märke tehakse liikumissertifikaadi EUR.1 duplikaadi lahtrisse „Märkused”.
4. Duplikaat, millele peab olema märgitud liikumissertifikaadi EUR.1 originaali väljaandmise kuupäev, hakkab kehtima alates nimetatud kuupäevast.

Artikkel 25

Kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmine eelnevalt väljaantud või vormistatud päritolutõendi alusel

Kui päritolustaatusena tooted suunatakse liidu või mõne ÜMT tolliasutuse kontrolli alla, võib originaalpäritolutõendi asendada ühe või mitme kaupade liikumissertifikaadiga EUR.1, kui kõik tooted või osa neist saadetakse mujale liitu või mujale nimetatud ÜMTs. Liikumissertifikaadi EUR.1 (liikumissertifikaatide) asendussertifikaadi(d) annab välja tolliasutus, kelle järelevalve alla tooted paigutatakse.

Artikkel 26

Arvedeklaratsiooni koostamise tingimused

1. Artikli 21 punktis b nimetatud arvedeklaratsiooni võib koostada:
 - (a) artiklis 27 määratletud heakskiidetud eksportija või
 - (b) iga eksportija iga kaubasaadetise kohta, mis koosneb ühest või mitmest päritolustaatusena tooteid sisaldavast pakendist, mille koguväärtus ei ületa 10 000 eurot.
2. Arvedeklaratsiooni võib koostada, kui asjaomaseid tooteid saab käsitada ÜMTst, majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist või liidust pärinevatena ja need vastavad muudele käesolevas lisas sätestatud nõuetele.

3. Eksportija, kes koostab kaubaarve deklaratsiooni, peab olema valmis igal ajal esitama eksportiva riigi või territooriumi tolli taotlusel kõik vajalikud dokumendid, mis tõestavad asjaomaste toodete päritolustaatus ja kinnitavad, et käesoleva lisa muud nõuded on täidetud.
4. Eksportija koostab kaubaarve deklaratsiooni, trükkides trükimasinal, tembeldades või välja trükkides arvele, saatelehele või mõnele muule äridokumendile deklaratsiooni, mille tekst on esitatud VI liites, kasutades üht nimetatud lisas esitatud keelelist versiooni kooskõlas eksportiva riigi või territooriumi siseriiklike õigusaktidega. Kui deklaratsioon täidetakse käsitsi, tuleb seda teha tindiga ja kasutada suurtähti.
5. Kaubaarve deklaratsioonile kirjutab eksportija oma originaalallkirja käsitsi. Artiklis 27 määratletud heakskiidetud eksportijalt ei nõuta siiski sellistele deklaratsioonidele allakirjutamist, kui ta kinnitab ekspordiriigi tollile kirjalikult, et võtab endale iga tema andmeid sisaldava arvedeklaratsiooni eest täisvastutuse nii, nagu oleks ta nendele käsitsi alla kirjutanud.
6. Eksportija võib koostada arvedeklaratsiooni sellega hõlmatud toodete eksportimisel või pärast eksportimist, kui see esitatakse importivas riigis hiljemalt kahe aasta jooksul pärast sellega seotud toodete importimist.

Artikkel 27

Heakskiidetud eksportija

1. Ekspordiriigi toll võib lubada igal eksportijal arvedeklaratsioonid ise koostada, olenemata asjakohaste toodete väärtusest. Eksportija, kes taotleb sellist luba, peab tolliasutusele esitama kõik tagatised, mis on vajalikud toodete päritolustaatus ja muude käesolevas lisas ettenähtud nõuete täitmise kontrollimiseks.
2. Tolliasutused võivad anda heakskiidetud eksportija staatuse ükskõik mis tingimustel, mida nad peavad asjakohaseks.
3. Tolliasutused annavad heakskiidetud eksportijale tolliloa numbri, mis märgitakse kaubaarve deklaratsioonile.
4. Tolliasutused jälgivad, kuidas heakskiidetud eksportija luba kasutab.
5. Tolliasutused võivad loa igal ajal tühistada. Ta peab tegema seda siis, kui heakskiidetud eksportija ei esita enam lõikes 1 nimetatud tagatise, ei täida lõikes 2 nimetatud tingimusi või kasutab luba muul viisil vääriti.

Artikkel 28

Päritolutõendi kehtivus

1. Päritolutõend kehtib kümme kuud alates selle väljaandmise kuupäevast eksportivas riigis ja see tuleb nimetatud aja jooksul esitada importiva riigi tollile.

2. Päritolutõendeid, mis esitatakse impordiriigi tollile pärast lõikes 1 sätestatud esitamistähtaaja möödumist, võib sooduskohtlemise kohaldamiseks aktsepteerida, kui need dokumendid jäid tähtaaja jooksul esitamata erandlike asjaolude tõttu.
3. Kui esitamisega jäädakse hiljaks muudel põhjustel, võib importiva riigi toll päritolutõendeid aktsepteerida juhul, kui tooted on neile esitatud enne kõnealuse tähtaaja möödumist.

Artikkel 29

Päritolutõendi esitamine

Päritolutõend esitatakse importiva riigi tollile selles riigis kohaldatavas korras. Nimetatud tolliasutus võib nõuda päritolutõendi tõlget ja samuti võib ta nõuda, et koos impordideklaratsiooniga esitatakse ka importija kinnitus selle kohta, et tooted vastavad käesoleva otsuse rakendamiseks ettenähtud tingimustele.

Artikkel 30

Importimine osasaadetistena

Kui importija taotlusel ja importiva riigi tolli poolt ettenähtud tingimustel imporditakse harmoneeritud süsteemi XVI ja XVII jaotise või rubriikide 7308 ja 9406 alla kuuluvaid harmoneeritud süsteemi 2. tõlgendamisreegli punkti a tähenduses lahtivõetud või kokkupanemata tooteid eraldi saadetistena, esitatakse tollile selle toote kohta üksainus päritolutõend esimese kaubasaadetise importimisel.

Artikkel 31

Päritolutõendist vabastamine

1. Tooteid, mida üks eraisik saadab teisele eraisikule väikepakendis või mis kuuluvad reisija isikliku pagasi hulka, käsitatakse päritolustaatusena toodetena ning päritolutõendit ei ole vaja esitada, kui nimetatud toodete import ei ole kaubanduslikku laadi ning tooted on deklareeritud käesoleva lisa nõuete kohaselt ja kui ei teki kahtlust nimetatud deklaratsiooni õigsuses. Kui tooted saadetakse posti teel, võib selle deklaratsiooni teha tollideklaratsioonil CN22/CN23 või sellele dokumendile lisatud paberilehel.
2. Juhuiporti, mis koosneb eranditult toodetest, mis on ette nähtud vastuvõtjate või reisijate või nende perekonnaliikmete isiklikuks kasutamiseks, ei käsitata kaubandusliku impordina, kui toodete laadi ja koguse põhjal on ilmne, et neid ei impordita kaubanduslikel eesmärkidel.
3. Lisaks sellele ei tohi väikepakendite puhul selliste toodete koguväärtus ületada 500 eurot ja reisijate isikliku pagasi hulka kuuluvate toodete puhul 1 200 eurot.

Artikkel 32

Päritolu kumulatsiooni käsitlev teatamiskord

1. Artikli 2 lõike 2 ja artikli 7 lõike 1 kohaldamiseks tõendatakse teistest ÜMTdest või liidust lähtuvate materjalide käesoleva lisa kohast päritolustaatus liikumissertifikaadiga EUR.1 või tarnija deklaratsiooniga, mille eksportija esitab selles riigis, kust materjalid tulevad. Tarnija deklaratsiooni näidis on esitatud VII liites.
2. Artikli 2 lõike 2 ja artikli 7 lõike 2 kohaldamiseks tõendatakse teises ÜMTs või liidus tehtud tööd või töötlust tarnija deklaratsiooniga, mille eksportija esitab selles riigis, kust materjalid tulevad. Tarnija deklaratsiooni näidis on esitatud VIII liites.
3. Lõike 1 ja 2 kohaldamiseks esitab tarnija iga materjalisaadetise kohta eraldi deklaratsiooni seda saadetist käsitleval kaubaarvel või selle lisas või saatelehel või mõne muul seda saadetist käsitleval äridokumendil, milles kõnealuseid materjale kirjeldatakse nii täpselt, et neid on võimalik identifitseerida.

Tarnija deklaratsiooni võib koostada valmistrükitud vormil.

Tarnija deklaratsioonile antakse allkiri käsitsi. Kui arve ja tarnija deklaratsioon koostatakse arvuti abil, ei pea deklaratsiooni siiski käsitsi allkirjastama, kui tarniva äriühingu vastutav isik on kindlaks määratud viisil, mis rahuldab tolli selles riigis või sellel territooriumil, kus deklaratsioon on koostatud. Kõnealuse riigi toll võib kehtestada käesoleva lõike rakendamise tingimused.

Tarnija deklaratsioonid esitatakse sellele eksportiva ÜMT pädevale tolliasutusele, kellel paluti välja anda liikumissertifikaat EUR.1.

4. Artiklite 8 ja 10 kohaldamise korral tõendatakse päritolustaatus vastavalt liidu ja asjaomase riigi vahelisele vabakaubanduslepingule selles vabakaubanduslepingus sätestatud päritolutõendiga.
5. Artikli 9 kohaldamise korral tõendatakse komisjoni määruse (EMÜ) nr 2454/93²³ kohaselt kindlaks tehtud päritolustaatus selles määruses sätestatud päritolutõendiga.
6. Esimese lõigu esimeses, teises, neljandas ja viiendas lõikes nimetatud juhtudel märgitakse liikumissertifikaadi EUR.1 lahtrisse 7 kas „OCT cumulation”, „EU cumulation”, „EPA cumulation”, „cumulation with GSP country” või „extended cumulation with country x” või „Cumul PTOM”, „Cumul UE”, „cumul avec pays APE”, „cumul avec pays SPG” või „cumul étendu avec le pays x”.

Artikkel 33

Tõendavad dokumendid

Artikli 22 lõikes 3 ja artikli 26 lõikes 3 nimetatud dokumendid, millega tõendatakse, et kaupade liikumissertifikaadiga EUR.1 või arvedeklaratsiooniga hõlmatud tooteid võib lugeda

²³ ELT L 302, 19.10.1992, lk 1.

ÜMTst või liidust või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist pärinevateks toodeteks ning need vastavad käesoleva lisa muudele tingimustele, võivad olla muu hulgas järgmised:

- (a) otsesed tõendid toimingute kohta, mida eksportija või tarnija on teinud kõnealuste kaupade saamiseks ja mis sisalduvad näiteks tema raamatupidamisaruannetes või asutusesiseses raamatupidamises;
- (b) dokumendid, mis tõendavad kasutatud materjalide päritolustaatus ja mis on välja antud või koostatud selles ÜMTs, liidus või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis, kus neid dokumente kasutatakse siseriiklike õigusaktide kohaselt;
- (c) dokumendid, mis tõendavad materjalide tööd või töötlust ÜMTs, liidus või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis ja on välja antud või koostatud selles ÜMTs, liidus või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis, kus neid dokumente kasutatakse siseriikliku õiguse kohaselt;
- (d) kaupade liikumissertifikaadid EUR.1 või kaubaarve deklaratsioonid, mis tõendavad kasutatud materjalide päritolustaatus ja mis on välja antud või koostatud ÜMTs, liidus või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis käesoleva lisa kohaselt.

Artikkel 34

Päritolutõendite ja tõendavate dokumentide säilitamine

1. Liikumissertifikaadi EUR.1 väljaandmist taotleb eksportija säilitab artikli 22 lõikes 3 kirjeldatud dokumente vähemalt kolm aastat.
2. Arvedeklaratsiooni koostanud eksportija säilitab arvedeklaratsiooni koopiat ja artikli 26 lõikes 3 kirjeldatud dokumente vähemalt kolm aastat.
3. Eksportiva ÜMT toll, kes annab välja liikumissertifikaadi EUR.1, säilitab artikli 22 lõikes 2 kirjeldatud taotlust vähemalt kolm aastat.
4. Impordiriigi toll säilitab neile esitatud liikumissertifikaate EUR.1 ja arvedeklaratsioone vähemalt kolm aastat.

Artikkel 35

Lahknevused ja vormistusvead

1. Kui päritolutõendil ja tolliasutusele toodete impordiga seotud formaalsuste täitmiseks esitatud dokumentides olevate andmete vahel avastatakse väikseid erinevusi, ei muuda see asjaolu päritolutõendit iseenesest tühiseks, kui nõuetekohaselt tõendatakse, et see dokument vastab esitatud toodetele.
2. Päritolutõendit ei tohiks tagasi lükata ilmsete vormistusvigade, näiteks trükivigade tõttu, kui need vead ei sea kahtluse alla selles dokumendis esitatud andmete õigsust.

3. JAGU

REGISTREERITUD EKSPORTIJATE SÜSTEEMI PROTSEDUURID

1. ALAJAGU

ÜMTsSE EKSPORTIMISE KORD

Artikkel 36

Üldised nõuded

Käesolevat otsust kohaldatakse järgmistel juhtudel:

- (a) kui käesoleva isa nõuetele vastavaid kaupu ekspordib artikli 38 kohane registreeritud eksportija;
- (b) kui mis tahes eksportija ekspordib mis tahes kaubasaadetise, mis koosneb ühest või mitmest päritolustaatusega tooteid sisaldavast pakendist, kui päritolustaatusega toodete koguväärtus ei ületa 10 000 eurot.

Artikkel 37

Registreeritud eksportijate register

1. ÜMT pädevad asutused loovad asjaomases riigis asuvate registreeritud eksportijate elektroonilise registri ja ajakohastavad seda pidevalt. Registrit ajakohastatakse kohe, kui eksportija eemaldatakse registrist kooskõlas artikli 41 lõikega 2.
2. Register sisaldab järgmist teavet:
 - (a) registreeritud eksportija nimi ja täielik aadress, kus eksportija on registreeritud või asub, sealhulgas riigi või territooriumi identifikaator (ISO kahetäheline riigikood);
 - (b) registreeritud eksportija number;
 - (c) käesoleva otsuse alusel eksportimiseks ettenähtud tooted (harmoneeritud süsteemi gruppide või rubriikide indikatiivne loend, nagu taotleja seda asjakohaseks peab);
 - (d) eksportija registreerimise alguse ja lõpu kuupäevad;
 - (e) andmebaasist eemaldamise põhjus (registreeritud ettevõtja taotlusel / eemaldamine pädeva asutuse poolt). Need andmed tehakse kättesaadavaks üksnes pädevatele asutustele.

3. ÜMTde pädevad asutused teavitavad komisjoni registreeritud eksportijate tähistamiseks kasutatavast siseriiklikust nummerdamissüsteemist. Number peab algama ISO kahetähelise riigikoodiga.

Artikkel 38

Registreerimistaotlus

Eksportijad esitavad registreerimiseks taotluse artikli 57 lõike 1 kohastele ÜMTde pädevatele asutustele, kasutades XI liites esitatud näidismust. Vormi täitmiseks annavad eksportijad nõusoleku esitatud teabe hoidmiseks komisjoni andmebaasis ja mittekonfidentsiaalse teabe avaldamiseks internetis.

Pädevad asutused aktsepteerivad taotluse üksnes siis, kui see on täielik.

Artikkel 39

Registreerimise tühistamine

1. Registreeritud eksportijad, kes enam ei täida käesoleva otsuse alusel kaupade eksportimiseks vajalikke tingimusi või kes enam ei kavatse selliseid kaupu eksportida, teavitavad sellest ÜMT pädevaid asutusi, kes eemaldavad nad kohe kõnealuse ÜMT registreeritud eksportijate registrist.
2. Ilma et see piiraks karistuste ja sanktsioonide süsteemi kohaldamist ÜMTs, eemaldavad ÜMT pädevad asutused registreeritud eksportija asjaomase ÜMT registreeritud eksportijate registrist, kui registreeritud eksportija tahtlikult või tahtmata koostab või laseb koostada päritolukinnituse või muud tõendavad dokumendid, mis sisaldavad valeandmeid ja mille alusel saadakse soodustus või tariifne sooduskohtlemine mittenouetekohaselt või pettuse teel.
3. Ilma et see piiraks kontrollide käigus ilmnevate eeskirjade eiramise võimalikku mõju, jõustub eksportija registreeritud eksportijate registrist eemaldamine tulevikus, st pärast registrist eemaldamise kuupäeva koostatud kinnituste puhul.
4. Eksportijad, kelle pädevad asutused on registreeritud eksportijate registrist eemaldanud kooskõlas teise lõiguga, võib registreeritud eksportijate registrisse uuesti sisestada üksnes siis, kui nad on esitanud ÜMT pädevatele asutustele tõendid, et nad on lahendanud olukorra, mis tingis nende eemaldamise.

Artikkel 40

Tõendavad dokumendid

1. Eksportijad, olenemata sellest, kas nad on registreeritud või mitte, täidavad järgmised kohustused:
 - (a) nad säilitavad sooduskohtlemise saamiseks vastavate toodete tootmise ja tarnimise kohta nõuetekohased kaubandusliku raamatupidamise dokumendid;

- (b) nad hoiavad kättesaadavana kõik tõendid, mis on seotud toote valmistamisel kasutatava materjaliga;
 - (c) nad hoiavad alles kõik tollidokumendid, mis on seotud toote valmistamisel kasutatud materjaliga;
 - (d) nad säilitavad järgmised dokumendid vähemalt kolm aastat alates selle aasta lõpust, mil päritolukinnitus koostati, või kauem, kui see on siseriikliku õigusega nõutav:
 - enda koostatud päritolukinnitused ja
 - päritolustaatusega ja päritolustaatuseta materjalide, tootmise ja varude arvestuse.
2. Lõike 1 punktis d osutatud dokumendid võivad olla elektroonilised, kuid nende alusel peab olema võimalik jälgida eksporditud toodete valmistamiseks kasutatud materjale ja kinnitada nende päritolustaatus.
3. Lõigetega 1 ja 2 ette nähtud kohustusi kohaldatakse ka selliste tarnijate suhtes, kes esitavad eksportijatele tarnija deklaratsioone, milles nad kinnitavad nende poolt tarnitavate toodete päritolustaatus.

Artikkel 41

Päritolu tõendamine

1. Eksportija koostab päritolukinnituse selliste eksporditavate toodete kohta, mida saab käsitada ÜMTst pärinevate kaupadena.
2. Erandina lõikest 1 võib erandjuhul päritolukinnituse koostada pärast eksporti (tagasiulatuv kinnitus), tingimusel et see esitatakse liikmesriigile, kus kaubad vabasse ringlusse lubamiseks deklareeritakse, mitte hiljem kui kaks aastat pärast eksporti.
3. Eksportija esitab päritolukinnituse liidus asuvale kliendile ning see sisaldab XII liites esitatud üksikasju. Päritolukinnitus koostatakse kas inglise või prantsuse keeles.
- Selle võib esitada mis tahes äridokumendil, mis võimaldab identifitseerida asjaomase eksportija ja hõlmatud kaubad.
4. Kui kohaldatakse artikli 2 või artikli 7 kohast kumulatsiooni, tugineb eksportija, kes ekspordib tooteid, mille valmistamisel on kasutatud materjale, mis on pärit ÜMTst või EList, päritolukinnitusele, mille esitab tarnija.
5. Sel juhul on eksportija koostatud päritolukinnitusel märke „EU cumulation”, „OCT cumulation” või „Cumul UE”, „cumul PTOM”.
6. Kui kohaldatakse artikli 8 ja 10 kohast kumulatsiooni, tugineb eksportija, kes ekspordib tooteid, mille valmistamisel on kasutatud materjale, mis on pärit laiendatud kumulatsiooniga hõlmatud riigist, sellisele päritolutõendile, mille esitab

tarnija ja mis on väljastatud kooskõlas liidu ja vastava riigi vahelise asjakohase vabakaubanduslepingu sätetega.

Sel juhul sisaldab eksportija koostatud päritolukinnitus märget „cumulation with EPA country”, „extended cumulation with country x”, „cumul avec pays APE” või „cumul étendu avec le pays x”.

7. Artiklis 9 sätestatud kumuleerumise kohaldamise korral tõendatakse määruse (EMÜ) nr 2454/93 kohaselt kindlaks tehtud päritolustaatus selles määru ses sätestatud päritolutõendiga.

Sel juhul sisaldab eksportija koostatud päritolukinnitus märget „cumulation with GSP country” või „cumul avec pays SPG”.

Artikkel 42

Päritolutõendi esitamine

1. Iga kaubasaadetise kohta koostatakse päritolukinnitus.
2. Päritolukinnitus kehtib kaksteist kuud alates kuupäevast, mil eksportija selle koostab.
3. Üks päritolukinnitus võib hõlmata mitu kaubasaadetist, kui kaubad vastavad järgmistele tingimustele:
 - (a) nad on lahtivõetud või kokkupanemata tooted harmoneeritud süsteemi üldreegli 2 punkti a tähenduses;
 - (b) nad kuuluvad harmoneeritud süsteemi XVI või XVII jaotise alla või rubriikidesse 7308 või 9406 ja
 - (c) nad on ette nähtud importimiseks eraldi saadetistena.

2. ALAJAGU

LIIDUS VABASSE RINGLUSSE LUBAMISE PROTSEDUURID

Artikkel 43

Päritolutõendi esitamine

1. Vabasse ringlusse lubamise tollideklaratsioonil osutatakse päritolukinnitusele. Päritolukinnitus peab olema tolliasutustele kättesaadav, kuna nad võivad paluda selle esitamist deklaratsiooni kontrollimiseks. Kõnealused asutused võivad nõuda päritolukinnituse tõlget asjaomase liikmesriigi ametlikku keelde või ühte ametlikest keeltest.

2. Kui deklarant taotleb käesoleva otsuse kohaldamist ning ta ei ole vabasse ringlusse lubamise tollideklaratsiooni aktsepteerimise ajaks päritolukinnitust saanud, ei ole deklaratsioon määruse (EMÜ) nr 2454/93 artikli 253 lõike 1 tähenduses terviklik ja seda käideldakse vastavalt.
3. Enne kaupade vabasse ringlusse lubamiseks deklareerimist tagab deklarant nõuetekohaselt, et kaubad vastavad käesoleva lisa eeskirjadele, ja ta kontrollib eelkõige
 - (a) artiklis 58 osutatud andmebaasist, kas eksportija on päritolukinnituste koostamiseks registreeritud, v.a juhul, kui kaubasaadetises sisalduvate päritolustaatusega toodete koguväärtus ei ületa 10 000 eurot ja
 - (b) kas päritolukinnitus on koostatud kooskõlas XII liitega.

Artikkel 44

Päritolu tõendamise kohustusest vabastamine

1. Järgmiste toodete puhul ei ole kohustust koostada ja esitada päritolukinnitus:
 - (a) eraisiku poolt teisele eraisikule väikepakendites saadetavad tooted, mille koguväärtus on väiksem kui 500 eurot;
 - (b) reisija pagasis olevad tooted, mille koguväärtus ei ületa 1 200 eurot.
2. Lõikes 1 osutatud tooted vastavad järgmistele tingimustele:
 - (a) neid ei impordita kauplemise eesmärgil;
 - (b) nende puhul on deklareeritud, et nad vastavad käesoleva otsuse kohaldamise tingimustele;
 - (c) punktis b osutatud deklaratsiooni õigsuses ei ole põhjust kahelda.
3. Lõike 2 punkti a puhul ei käsitata importi kauplemise eesmärgil toimuva impordina, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:
 - (a) import on juhtune;
 - (b) import hõlmab eranditult tooteid, mis on ette nähtud vastuvõtjate või reisijate või nende perekonnaliikmete isiklikuks kasutamiseks;
 - (c) toodete laadi ja koguse põhjal on ilmne, et neid ei impordita kaubanduslikel eesmärkidel.

Artikkel 45

Lahknevused ja vormistusvead

1. Kui päritolukinnitusel ja tolliasutusele toodete impordiga seotud formaalsuste täitmiseks esitatud dokumentides olevate andmete vahel avastatakse väikseid erinevusi, ei muuda see päritolukinnitust iseenesest tühiseks, kui tõendatakse nõuetekohaselt, et see dokument vastab asjaomastele toodetele.
2. Päritolukinnituse ilmsed vormilised vead, nagu näiteks trükivead, ei tohi põhjustada dokumendi tagasilükkamist, kui need vead ei tekita põhjendatud kahtlusi dokumendis esitatud kannete õigsuses.

Artikkel 46

Päritolutõendi kehtivus

Päritolukinnitused, mis esitatakse impordiriigi tolliasutustele pärast artikli 41 lõikes 2 nimetatud kehtivusaja möödumist, võib tariifsete soodustuste kohaldamiseks aktsepteerida, kui need dokumendid jäid tähtaja jooksul esitamata erandlike asjaolude tõttu. Kui esitamisega jäädakse hiljaks muudel põhjustel, võivad impordiriigi tolliasutused päritolukinnitused aktsepteerida juhul, kui tooted on neile esitatud enne kõnealuse tähtaja möödumist.

Artikkel 47

Osasaadetistena importimise kord

1. Artikli 42 lõikes 3 osutatud protseduuri kohaldatakse liikmesriigi tolliasutuste määratava aja jooksul.
2. Impordiliikmesriigi tolliasutused, kelle järelevalvel järkjärguline vabasse ringlusse lubamine toimub, kontrollivad, et järjestikused kaubasaadetised kuuluvad nende lahtivõetud või kokkupanemata toodete hulka, mille kohta päritolukinnitus on koostatud.

Artikkel 48

Päritolukinnituse asendamine

1. Kui tooteid ei ole veel vabasse ringlusse lubatud, võib päritolukinnituse asendada ühe või mitme asenduspäritolukinnitusega, mille on koostanud kaupade valdaja selleks, et saata osa või kõik tooted liidu tolliterritooriumil asuvasse muusse kohta. Asenduspäritolukinnituse koostamiseks ei pea kaupade valdajad ise registreeritud eksportijad olema.
2. Päritolukinnituse asendamisel tuleb originaalpäritolukinnitusel esitada järgmine:
 - (a) asenduspäritolukinnitus(t)e üksikasjad;
 - (b) saatjate nimed ja aadressid;

(c) liidus asuv(ad) saaja(d).

Originaalpäritolukinnitusele märgitakse vastavalt „Replaced” või „Remplacée”.

3. Asenduspäritolukinnitusele märgitakse järgmine:

- (a) kõik uuesti saadetud toodete üksikasjad;
- (b) kuupäev, mil originaalpäritolukinnitus koostati;
- (c) kogu vajalik teave, mis on täpsustatud XII liites;
- (d) liidus asuva toodete saatja nimi ja aadress;
- (e) liidus asuva kaubasaaja nimi ja aadress,
- (f) asendamise kuupäev ja koht.

Isik, kes koostab asenduspäritolukinnituse, võib asenduspäritolukinnitusele lisada originaalpäritolukinnituse koopia.

- 4. Lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse mutatis mutandis selliste päritolukinnituste suhtes, millega asendatakse päritolukinnitusi, mis ise on asenduspäritolukinnitused.
- 5. Lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse mutatis mutandis selliste kinnituste suhtes, millega asendatakse päritolukinnitused selleks, et jagada kaubasaadetisi täiendavateks osadeks kooskõlas artikliga 18.

Artikkel 49

Päritolukinnituse õigsuse kontroll

- 1. Kui tolliasutustel on kahtlusi seoses toodete päritolustaatusiga, võivad nad nõuda, et deklarant esitaks nende poolt nimetatud mõistliku aja jooksul mis tahes olemasolevad tõendid, et kontrollida deklaratsioonil märgitud päritoluandmete korrektsust või artikli 18 kohaste tingimuste täitmist.
- 2. Tolliasutused võivad peatada soodustariifi kohaldamise artikli 64 kohase kontrollimise ajaks, kui.
 - (a) deklarandi esitatud teave ei ole piisav, et kinnitada toodete päritolustaatus või artikli 17 lõikes 2 ja artiklis 18 esitatud tingimuste täitmist;
 - (b) deklarant ei vasta teabe esitamiseks antud lõikes 1 osutatud ajavahemiku jooksul.
- 3. Ajal, mil oodatakse kas deklarandilt nõutud lõike 1 kohast teavet või lõike 2 kohase kontrolli tulemusi, pakutakse importijale võimalust, et tooted vabastatakse, kui eelnevalt on kasutusele võetud kõik vajalikud ettevaatusabinõud.

Artikkel 50

Soodustuste andmisest keeldumine

1. Impordiliikmesriigi tolliasutused keelduvad käesoleva otsuse kohaldamisest, ilma et neil oleks kohustus nõuda lisatõendeid või saata ÜMT-le kontrollitaotlus, kui:
 - (a) kaubad ei ole needsamad, mis on esitatud päritolukinnitusel;
 - (b) deklarant ei esita asjaomaste toodete kohta nõutavat päritolukinnitust;
 - (c) ilma et see piiraks artikli 36 punkti b ja artikli 44 lõike 1 kohaldamist, ei ole deklarandi valduses olev päritolukinnitus koostatud ÜMTs registreeritud eksportija poolt;
 - (d) päritolukinnitus ei ole koostatud kooskõlas XII liitega;
 - (e) artikli 18 tingimused ei ole täidetud.
2. Impordiliikmesriigi tolliasutused keelduvad käesoleva otsuse kohaldamisest pärast ÜMT pädevatele asutustele artikli 60 kohase kontrollitaotluse saatmist, kui importiva liikmesriigi tolliasutused:
 - (a) on saanud vastuse, et eksportijal ei olnud õigust päritolukinnitust koostada;
 - (b) on saanud vastuse, et asjaomased tooted ei ole pärit OCTst või et artikli 17 lõike 2 tingimused ei ole täidetud;
 - (c) kahtlesid põhjendatult päritolukinnituse kehtivuses või selles, kas deklarandi esitatud teave asjaomaste toodete tõelise päritolu kohta on tõene, ning esitasid kontrollitaotluse ja
 - ei ole saanud vastust artikli 60 kohase ettenähtud ajavahemiku jooksul või
 - on saanud vastuse, mis ei sisalda asjakohaseid vastuseid taotluses tõstatatud küsimustele.

V JAOTIS

HALDUSKOOSTÖÖ KORD

1. JAGU

ÜLDIST

Artikkel 51

Üldpõhimõtted

1. Selleks et tagada soodustuste nõuetekohane kohaldamine, ÜMTd:
 - (a) loovad oma riigis käesolevas lisa sätestatud reeglite ja menetluse rakendamiseks ja haldamiseks vajalikud haldusstruktuurid ja -süsteemid, sealhulgas vajaduse korral kumulatsiooni kohaldamiseks vajaliku korra, ning haldavad neid;
 - (b) teevad oma pädevate asutuste kaudu koostööd komisjoniga ja liikmesriikide tolliasutustega.
2. Lõike 1 punktis b osutatud koostöö hõlmab järgmist:
 - (a) komisjoni taotlusel tema igakülgne toetamine, et komisjon saaks jälgida, kas käesolevat lisa rakendatakse asjaomases riigis nõuetekohaselt, mis hõlmab ka komisjoni või liikmesriikide tolliasutuste kohapealsed kontrollkäike;
 - (b) ilma et see piiraks artiklite 49, 50, 55 ja 56 kohaldamist, toodete päritolustaatus ja muude käesolevas lisa sätestatud tingimuste täitmise kontrollimine, mis hõlmab ka kohapealseid kontrollkäike, kui komisjon või liikmesriikide tolliasutused seda päritoluga seotud uurimiste käigus taotleavad;
 - (c) kui kontroll või mis tahes olemasolev teave tundub osutavat, et käesoleva lisa sätteid on rikutud, teostab või korraldab ÜMT omal algatusel või komisjoni või liikmesriikide tolliasutuste nõudmisel asjakohase kiirusega uurimise selliste rikkumiste väljaselgitamiseks ja ärahoidmiseks. Komisjon ja liikmesriikide tolliasutused võivad kõnealustes uurimistes osaleda.
3. ÜMTd esitavad enne 1. jaanuari 2015 komisjonile ametliku kohustuse selle kohta, et nad täidavad lõikes 1 osutatud nõuded.

Artikkel 52

Avaldamisnõue ja tingimuste täitmine

1. Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teatajas* (C-seerias) ÜMTde loendi ja kuupäeva alates millest nad vastavad artiklites 51 ja 54 või artiklis 57 nimetatud tingimustele. Komisjon ajakohastab seda loendit, kui uus ÜMT täidab kõnealused tingimused.
2. Käesoleva jao tähenduses ÜMTst pärit toodete puhul on võimalik saada liidus vabasse ringlusse lubamisel tariifset soodustust üksnes tingimusel, et tooted eksporditi lõikes 1 osutatud loendis nimetatud kuupäeval või pärast seda.
3. ÜMT käsitatakse artiklite 51 ja 54 või artikli 57 kohastele tingimustele vastavana:
 - (a) kuupäeval, mil ta esitab artikli 54 lõikes 1 või artikli 57 lõikes 1 ja vajadusel artikli 54 lõikes 2 osutatud teatise;
 - (b) kuupäeval, mil ta esitab artikli 51 lõikes 1 osutatud kohustuse.
4. IV jaotise 3. jao ja V jaotise 3. jao rakendamiseks esitavad ÜMTd komisjonile artikli 57 lõike 1 punktis b osutatud teabe vähemalt kolm kuud enne seda, kui registreeritud eksportijate süsteemi hakatakse nende territooriumil tegelikult kohaldama.

Artikkel 53

Sanktsioonid

Sanktsioon määratakse isikule, kes toodete sooduskohtlemise saavutamiseks koostab või laseb koostada valeandmeid sisaldava dokumendi.

2. JAGU

ENNE REGISTREERITUD EKSPORTIJATE SÜSTEEMI KOHALDAMISE ALGUST TEHTAVA HALDUSKOOSTÖÖ VIISID

Artikkel 54

Pitserite ja aadresside teatamine

1. ÜMTd teatavad komisjonile oma riigi territooriumil asuvate selliste ametiasutuste nimed ja aadressid,
 - (a) kes kuuluvad asjaomase riigi valitsusasutuste alla ning kellel on õigus toetada komisjoni ja liikmesriikide tolliasutusi halduskoostöö tegemisel, nagu on ette nähtud käesolevas jaotises;
 - (b) kes on pädevad väljastama liikumissertifikaate EUR.1 ning neid sertifikaate ja arvedeklaratsioone hiljem kontrollima;
2. ÜMTd saadavad komisjonile kasutatavate pitserite näidised.

3. ÜMTd teatavad komisjonile kohe lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatava teabe muutumisest.
4. Komisjon edastab selle teabe iga liikmesriigi tollile.

Artikkel 55

Päritolutõendi õigsuse kontroll

1. Järelkontrolli päritolutõendite üle tehakse pisteliselt või siis, kui importiva riigi tolliasutusel tekib põhjendatud kahtlus dokumentide ehtsuses, kõnealuste toodete päritolustaatuses või käesoleva lisa muude nõuete täitmisel.
2. Lõike 2 rakendamisel tagastab impordiriigi toll ekspordiriigi tollile liikumissertifikaadi EUR.1, arve, kui see on esitatud, ja arvedeklaratsiooni või nende dokumentide koopiad, esitades vajaduse korral järelkontrolli põhjused. Järelkontrollitaotluse põhjendusena edastatakse kõik dokumendid ja teave, mille põhjal võib oletada, et päritolutõendis esitatud andmed on valed.
3. Kontrolli viib läbi ekspordiriigi toll. Selleks on tal õigus nõuda ükskõik milliseid tõendeid ja kontrollida ekspordija raamatupidamisdokumente ning teha muid kontrollimisi, mida ta peab asjakohaseks.
4. Kui impordiriigi toll otsustab kontrollitulemuste saamiseni asjakohaste toodete sooduskohndlemise peatada, pakub ta importijale võimalust, et tooted vabastatakse, kui eelnevalt on kasutusele võetud vajalikud ettevaatusabinõud.
5. Kontrolli taotlejatele tollivõimudele teatatakse selle kontrolli tulemused niipea kui võimalik. Tulemuste põhjal peab olema võimalik otsustada, kas dokumendid on ehtsad, kas asjaomaseid tooteid võib lugeda ÜMTst, liidust või majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigist pärinevateks toodeteks ja kas need vastavad muudele käesoleva lisa nõuetele.
6. Kui põhjendatud kahtluse korral ei saada vastust kümne kuu jooksul kontrollitaotluse esitamise kuupäevast arvates või kui vastus ei sisalda piisavalt teavet, et otsustada, kas kõnealune dokument on ehtne, või määrata toodete tegelikku päritolu, keeldub kontrolli taotlenud tolliasutus soodustuste andmisest, välja arvatud erandlikel asjaoludel.

Artikkel 56

Veendumine tarnija deklaratsiooni õigsuses

1. Tarnija deklaratsioone võib kontrollida pisteliselt või siis, kui impordiriigi tollil on põhjust kahelda nende dokumentide ehtsuses või asjakohaste materjalide tegelikku päritolu käsitleva teabe õigsuses või terviklikkuses.
2. Tolliasutus, kellele tarnija deklaratsioon esitatakse, võib nõuda, et deklaratsiooni koostamisriigi toll annaks välja teabesertifikaadi, mille näidis on esitatud IX liites. Teise võimalusena võib tolliasutus, kellele tarnija deklaratsioon esitatakse, nõuda, et deklaratsiooni koostamisriigi tolli väljaantud teabesertifikaadi esitaks ekspordija.

Teabesertifikaadi välja andnud tolliasutus säilitab selle koopiat vähemalt kolm aastat.

3. Kontrolli tulemustest teatatakse kontrolli taotlenud tolliasutusele niipea kui võimalik. Tulemustest peab selguma, kas materjalide staatust käsitlev deklaratsioon on õige.
4. Kontrollimiseks säilitavad tarnijad nii deklaratsiooni sisaldava dokumendi koopiat kui ka kõiki vajalikke tõendeid materjalide tegeliku staatuse kohta vähemalt kolm aastat.
5. Tarnija deklaratsiooni koostamisriigi tollil on õigus nõuda mis tahes tõendeid või teha mis tahes kontrollimisi, mida nad peavad vajalikuks, et veenduda tarnija deklaratsiooni õigsuses.
6. Kõik liikumissertifikaadid EUR.1, mis on välja antud või koostatud tarnija ebaõige deklaratsiooni põhjal, loetakse tühisteks.

3. JAGU

REGISTREERITUD EKSPORTIJATE SÜSTEEMI RAAMES KOHALDATAVAD HALDUSKOOSTÖÖ VIISID

Artikkel 57

Pitserite ja aadresside teatamine

1. ÜMTd teatavad komisjonile oma riigi territooriumil asuvate selliste ametiasutuste nimed ja aadressid,
 - (a) kes on asjaomase riigi valitsusasutused ning kellel on õigus toetada komisjoni ja liikmesriikide tolliasutusi halduskoostöö tegemisel, nagu on ette nähtud käesolevas jaotises;
 - (b) kes on asjaomase riigi valitsusasutused või tegutsevad valitsuse volitusel ning kellel on õigus eksportijaid registreerida ja neid registreeritud eksportijate registrist kõrvaldada.
2. ÜMTd teatavad komisjonile kohe lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatava teabe muutumisest.
3. Komisjon edastab selle teabe iga liikmesriigi tollile.

Artikkel 58

Registreeritud eksportijate andmebaasi loomine

1. Komisjon loob registreeritud eksportijate elektroonilise andmebaasi, mis põhineb ÜMTde valitsusasutuste ja liikmesriikide tolliasutuste esitatud teabel.

2. Üksnes komisjonil on juurdepääs kõnealusele andmebaasile ja selles sisalduvale teabele. Lõikes 1 nimetatud ametiasutused tagavad, et komisjonile esitatakse ajakohastatud, terviklikku ja täpset teavet.
3. Lõikes 1 osutatud andmebaasis hoitavad andmed avalikustatakse internetis, v.a artikli 28 kohase registreeritud eksportijaks saamise taotluse lahtris 2 ja 3 sisalduv konfidentsiaalne teave.
4. Isikuandmed, mida töödeldakse lõikes 1 osutatud andmebaasis, edastatakse või tehakse kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele kättesaadavaks üksnes kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artikliga 9.
5. Käesolev otsus ei mõjuta liidu ja siseriiklike õigusaktidega ette nähtud üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ning eelkõige ei muuda see liikmesriikide kohustusi seoses isikuandmete töötlemisega direktiivi 95/46/EÜ alusel ega liidu institutsioonide ja asutuste kohustusi seoses isikuandmete töötlemisega määruse (EÜ) nr 45/2001 alusel.
6. Eksportijate identifitseerimis- ja registreerimisandmeid, mis on sätestatud liite XI punktides 1, 3 (tegevuse kirjeldus), 4 ja 5, võib komisjon internetis avaldada ainult juhul, kui asjaomased eksportijad on vabatahtlikult andnud selleks konkreetse ja teadliku kirjaliku nõusoleku.
7. Eksportijatele esitatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 11 sätestatud teave.
8. Isikute õigusi seoses liites XI loetletud selliste registreerimisandmetega, mida töödeldakse riikide andmesüsteemides, kasutatakse vastavalt selle liikmesriigi seadusele, kes need isikuandmed talletas vastavalt direktiivi 95/46/EÜ rakendamiseks vastu võetud õigusaktidele.
9. Isikute õigusi seoses isikuandmete töötlemisega lõigetes 1–4 osutatud keskandmebaasis kasutatakse kooskõlas määrusega (EÜ) nr 45/2001.
10. Isikuandmete kaitsega tegelevad liikmesriikide järelevalveasutused ja Euroopa Andmekaitseinspektor teevad oma pädevuse piirides aktiivset koostööd ning tagavad lõigetes 1–4 osutatud andmebaasi koordineeritud järelevalve.

Artikkel 59

Päritolu kontrollimine

1. Selleks et tagada toodetele päritolustaatus andvate reeglite täitmine, viivad ÜMT pädevad asutused läbi järgmise:
 - (a) toodete päritolustaatuse kontrollimine liikmesriikide tolliasutuste taotlusel;
 - (b) eksportijate korrapärane omaalgatuslik kontrollimine.

Laiendatud kumulatsioon on lubatud üksnes artikli 10 kohaselt, kui riik, kellega liidul on kehtiv vabakaubandusleping, on nõustunud toetama ÜMTsid halduskoostöö

tegemisel nii, nagu ta toetaks liikmesriikide tolliasutusi kooskõlas vabakaubanduslepingu asjakohaste sätetega.

2. Lõike 1 punktis b osutatud kontrollidega tagatakse, et eksportijad täidavad oma kohustusi pidevalt. Kontrollide korraldatakse riskianalüüsi asjakohaste kriteeriumide alusel määratavate ajavahemike järel. Selleks nõuavad ÜMTde pädevad asutused, et eksportijad esitaksid enda koostatud päritolukinnituste koopiad või selliste kinnituste loendi.
3. ÜMTde pädevatel asutustel on õigus taotleda mis tahes tõendeid või eksportija raamatupidamise ja vajaduse korral eksportijat varustavate tootjate raamatupidamise kontrollimist, sealhulgas korraldada kohapealseid või mis tahes muid asjakohaseid kontrole.

Artikkel 60

Päritolutõendite õigsuse kontroll

1. Järelkontrolli päritolukinnituste üle tehakse pisteliselt või siis, kui liikmesriikide tolliasutustel tekib põhjendatud kahtlus, kas kinnitused on ehtsad ja asjaomaste toodete päritolustaatus on õige või kas käesoleva lisa muud nõuded on täidetud.

Kui liikmesriikide tolliasutused esitavad ÜMT pädevatele asutustele koostöötaotluse, et kontrollida päritolukinnituste kehtivust, toodete päritolustaatus või mõlemat, põhjendavad nad taotlusel, miks neil on põhjendatud kahtlus päritolukinnituse kehtivuses või toodete päritolustaatuses.

Kontrollitaotlusele võib lisada päritolukinnituse koopia ja mis tahes lisateabe või dokumendid, mis osutavad, et kinnituses esitatud teave ei ole korrektne.

Taotluse esitav liikmesriik kehtestab kontrollitulemuste teatamiseks kuue kuu pikkuse esialgse tähtaja alates kontrollitaotluse esitamisest.

2. Kui põhjendatud kahtluse korral lõikes 1 ettenähtud ajavahemiku jooksul vastust ei saada või kui vastus ei sisalda piisavalt teavet, et määrata toodete tegelik päritolu, saadetakse pädevatele asutustele teine teade. Selle teatega nähakse ette uus tähtaeg, mis ei ole pikem kui kuus kuud.

Artikkel 61

Muud sätted

1. V jaotise III jao ja VI jaotise III jao sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis* järgmise suhtes:
 - (a) kahepoolse kumulatsiooni raames liidust ÜMTsse toimuv eksport;
 - (b) ÜMTde kumulatsiooni raames ühest ÜMTst teise toimuv eksport, nagu on ette nähtud artikli 2 lõigetega 2 ja 5.

2. Liikmesriigi tolliasutused käsitlevad liidu eksportija taotlusel teda käesoleva otsuse tingimustele vastava registreeritud eksportijana, kui ta vastab järgmistele tingimustele:
- (a) tal on EORI number kooskõlas määruse (EMÜ) nr 2454/93 artiklitega 4k–4t;
 - (b) tal on sooduskorra raames heakskiidetud eksportija staatus;
 - (c) ta esitab liikmesriigi tolliasutusele adresseeritud taotlusel liites XI esitatud näidisvormi kohaselt teabe:
 - lahtrites 1–4 esitatud üksikasjade kohta;
 - lahtris 5 esitatud kohustuse täitmise kohta.

VI JAOTIS

CEUTA JA MELILLA

Artikkel 62

1. Käesoleva lisa sätteid, mis käsitlevad päritolutõendite väljaandmist, kasutamist ja sellele järgnevat kontrollimist, kohaldatakse *mutatis mutandis* kahepoolse kumulatsiooni raames ÜMTdest Ceutasse ja Melillasse eksporditavatele toodete suhtes ning Ceutast ja Melillast ÜMTsse eksporditavate toodete suhtes.
2. Ceutat ja Melillat käsitatakse ühtse territooriumina.
3. Hispaania toll vastutab käesoleva lisa kohaldamise eest Ceutas ja Melillas.

VII JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 63

Registreeritud eksportijate süsteemi erand

1. Erandina võib komisjon võtta vastu otsuseid, millega lubatakse kohaldada artikleid 21–35 ja 54–56 ühest või mitmest ÜMTst lähtuva ekspordi suhtes pärast 1. jaanuari 2017.

Erand kehtib seni, kui asjaomane ÜMT suudab hakata kohaldama artikleid 38–50 ja 57–61.

2. ÜMTd, kes soovivad kasutada lõikes 1 sätestatud erandit, esitavad komisjonile taotluse. Taotluses märgitakse tähtaeg, mida ÜMT vajab artiklite 38–50 ja 57–61 kohaldamise ettevalmistamiseks.
3. Komisjon võtab rakendusaktidega meetme, millega lubatakse lõikes 1 osutatud ajutist erandit. Rakendusaktid võetakse vastu artikli 64 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt.

Artikkel 64

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EMÜ) nr 2913/92 artikliga 247a loodud tolliseadustiku komitee.
2. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 65

Kohaldamine

1. Käesolevat lisa kohaldatakse alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast.
2. Artikli 52 lõike 3 punkti b kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2015.
3. Artikli 8 lõike 3 punkti b kohaldatakse alates 30. septembrist 2015.
4. Artikleid 21–35 ja artikleid 54–56 kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2016.
5. Artikleid 38–50 ja artikleid 57–61 kohaldatakse kuni 1. jaanuarini 2017.

I LIIDE

SISSEJUHATAVAD MÄRKUSED

1. märkus. Üldine sissejuhatus

Käesolevas lisas on esitatud artikli 4 kohased tingimused, mille kohaselt tooteid käsitatakse asjaomasest ÜMTst pärit toodetena. Olenevalt tootest on nelja tüüpi reegleid:

- (a) töö või töötlemisega ei ületata päritolustaatuseta materjalide suurimat lubatud sisaldust;
- (b) töö või töötlemise tulemusel ei kuulu valmistatud toode või valmistatud materjalid enam harmoneeritud süsteemi samasse neljakohalisse rubriiki või harmoneeritud süsteemi samasse kuuekohalisse alamrubriiki;
- (c) toimub konkreetne töö- või töötlemistoiming;
- (d) töö või töötlemine hõlmab teatavaid täielikult saadud materjale.

2. märkus. Loetelu struktuur

- 2.1. Esimeses ja teises veerus kirjeldatakse saadud toodet. Esimeses veerus on esitatud vastavalt vajadusele harmoneeritud süsteemi grupi, neljakohalise rubriigi või kuuekohalise alamrubriigi number. Teises veerus kirjeldatakse kõnealuse süsteemi asjaomasesse rubriiki või gruppi kuuluvaid tooteid. Esimese ja teise veeru iga kande jaoks on sõltuvalt märkusest 2.4 nähtud kolmandas veerus ette üks või mitu reeglit („päritolustaatus andvad toimingud”). Kõnealused päritolustaatus andvad toimingud kehtivad üksnes päritolustaatuseta materjalide suhtes. Kui mõnel juhul on esimese veeru kande ees „ex”, tähendab see, et kolmanda veeru reegel kehtib üksnes teises veerus kirjeldatud rubriigi osa suhtes.
- 2.2. Kui esimesse veergu on koondatud mitu harmoneeritud süsteemi rubriigi või alamrubriigi numbrit või on esitatud grupi number ning teises veerus on toodet seetõttu kirjeldatud üldiselt, kohaldatakse kolmanda veeru vastavat reeglit kõikide nende toodete suhtes, mis harmoneeritud süsteemis on klassifitseeritud kõnealuse grupi rubriikidesse või esimesse veergu koondatud mis tahes rubriiki või alamrubriiki.
- 2.3. Kui loetelu sisaldab erinevaid reegleid, mida kohaldatakse ühe rubriigi eri toodete suhtes, sisaldab iga taane kõnealuse rubriigi selle osa kirjeldust, mis on hõlmatud kolmanda veeru vastava reeglga.
- 2.4. Kui kolmandas veerus on esitatud kaks alternatiivset reeglit, mis on eraldatud sidesõnaga „või”, võib eksportija valida, millist reeglit kasutada.

3. märkus. Näited reeglite kohaldamise kohta

- 3.1. Artikli 4 lõike 2 sätteid, mis hõlmavad tooteid, mis on saanud päritolustaatuse ja mida kasutatakse muude toodete valmistamisel, kohaldatakse hoolimata sellest, kas päritolustaatus on saadud tehases, kus neid tooteid kasutatakse, või mõnes muus ÜMT või liidu tehases.

- 3.2. Artiklis 5 on sätestatud, et töö või töötlemine peab olema kõnealuses artiklis loetletud toimingutest ulatuslikum. Vastasel juhul ei saa kaubad kasu tariifsest sooduskohtlemisest isegi siis, kui allpool esitatud loendi tingimused on täidetud.

Esimese lõigu kohaldamisel nähakse loendi reeglitega ette päritolustaatus saamiseks vajalik minimaalne töö või töötlus ning sellest ulatuslikum töö või töötlemine annab samuti päritolustaatus; väiksem töö või töötlus päritolustaatus ei anna. Kui reeglina nähakse ette, et teatavas valmistamisetapis võib päritolustaatuseta materjali kasutada, on kõnealuse materjali kasutamine lubatud ka varasemas valmistamisetapis, kuid hilisemas etapis enam mitte.

- 3.3. Ilma et see piiraks märkuse 3.2 kohaldamist, tähendab reegli sõnastuses kasutatav väljend „valmistamine mis tahes rubriigi materjalidest”, et kasutada võib kõikide rubriikide materjale (ka kaubaga sama rubriigi ja kirjelduse alla kuuluvaid materjale), kui nimetatud reeglis sisalduvatest eripiirangutest ei tulene teisiti.

Väljend „valmistamine mis tahes rubriigi materjalidest, sealhulgas muud rubriiki ... kuuluvad materjalid” või „valmistamine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, sealhulgas tootega samasse rubriiki kuuluvatest teistest materjalidest” tähendab aga, et kasutada võib kõikidesse rubriikidesse klassifitseeritud materjale, välja arvatud neid, mille kirjeldus kuulub loendi teises veerus toodud kirjelduse alla.

- 3.4. Kui loendi reegel näeb ette, et toodet võib valmistada mitmest materjalist, tähendab see, et kasutada võib üht või mitut materjali. Kõiki nimetatud materjale kasutama ei pea.
- 3.5. Kui loendi reegel näeb ette, et toode peab olema valmistatud teatavast materjalist, ei takista nimetatud tingimus kasutamast ka muid materjale, mis oma iseloomulike omaduste tõttu reeglile ei vasta.

4. märkus. Teatavaid põllumajandustooteid käsitlevad üldised sätted

- 4.1. Gruppide 6, 7, 8, 9, 10 ja 12 ning rubriigi 2401 alla kuluvaid põllumajandustooteid, mis on kasvatatud või koristatud ÜMT territooriumil, käsitatakse kõnealuselt territooriumilt pärit toodetena isegi siis, kui need on kasvatatud mõnest teisest riigist imporditud seemnetest, taimesibulatest, pookealustest, pistikutest, pookeokstest, võsudest, pungadest või muudest elusate taimede osadest.
- 4.2. Kui päritolustaatuseta suhkru sisaldus on teatava toote puhul piiratud, võetakse selliste piirmäärade arvutamisel arvesse lõpptoote valmistamisel kasutatud rubriiki 1701 (sahharoos) ja rubriiki 1702 kuuluvate suhkrute (nt fruktoos, glükoos, laktoos, maltoos, isoglükoos või invertisuhkur) massi ja ka selliste suhkrute massi, mida on kasutatud lõpptootes kasutatud päritolustaatuseta toodete valmistamisel.

5. märkus. Teatavate tekstiiltoodete puhul kasutatav terminoloogia

- 5.1. Loendis kasutatud termin „looduslikud kiud” osutab muudele kiududele kui tehis- ja sünteeskiud. See piirdub ketruseelse etapiga ja hõlmab sealhulgas jäätmeid, ning kui ei ole määratud teisiti, ka kraasitud, kammitud või muul viisil töödeldud, kuid ketramata kiudusid.
- 5.2. Termin „looduslikud kiud” hõlmab rubriiki 0503 kuuluvat hobusejõhvi, rubriikidesse 5002 ja 5003 kuuluvat siidi ning rubriikidesse 5101–5105 kuuluvaid villakiudusid, loomavilla ja -karva, rubriikidesse 5201–5203 kuuluvaid puuvillakiudusid ning rubriikidesse 5301–5305 kuuluvaid muid taimseid kiudusid.
- 5.3. Loendis kasutatud terminitega „tekstiilimass”, „keemilised materjalid” ja „paberi valmistamiseks kasutatavad materjalid” kirjeldatakse neid materjale, mis ei kuulu gruppidesse 50–63 ning mida saab kasutada tehis-, süntees- või paberkiudude ja -lõngade valmistamiseks.
- 5.4. Loendis kasutatud termin „keemilised staapelkiud” tähendab rubriikidesse 5501–5507 kuuluvaid süntees- või tehisfilamentkõisikuid, -staapelkiudusid või kiujäätmeid.

6. märkus. Tekstiilmaterjalide segust tehtud toodete suhtes kohaldatavad lubatud hälbed

- 6.1. Kui loetelus esitatud toote puhul on viidatud käesolevale märkusele, ei kohaldata kolmandas veerus olevaid tingimusi ühegi nende valmistamiseks kasutatud põhitekstiilmaterjali suhtes, kui nende mass kokku on kuni 10 % kõikide kasutatud põhitekstiilmaterjalide kogumassist. (vt ka märkusi 6.3 ja 6.4.)
- 6.2. Märkuses 6.1 nimetatud piirmäära võib kohaldada siiski üksnes nende segatoodete suhtes, mis on valmistatud mitmest põhitekstiilmaterjalist.

Põhitekstiilmaterjalid on järgmised:

- siid,
- vill,
- loomakarvad;
- loomavill;
- hobusejõhv,
- puuvill,
- paberi valmistamiseks kasutatavad materjalid ja paber,
- lina,
- kanep,

- džuut ja muud niinekiud,
- sisal ja muud perekonna Agave taimede tekstiilkiud,
- kookoskiud, manilla, ramjee ja muud taimsed tekstiilkiud,
- sünteesfilamentkiud,
- tehisfilamentkiud,
- elektrit juhtivad filamentkiud,
- polüpropüleenist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polüestrist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polüamiidist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polüakrüülnitriilist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polüimiidist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polütetrafluoroetüleenist valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polü(fenüleensulfiidist) valmistatud sünteesstaapelkiud,
- polü(vinüülkloriidist) valmistatud sünteesstaapelkiud,
- muud sünteesstaapelkiud,
- viskoosist valmistatud tehisstaapelkiud,
- muud tehisstaapelkiud,
- mähitud või mähkimata lõng, mis koosneb elastsete polüetriosadega polüüretaanist,
- mähitud või mähkimata lõng, mis koosneb elastsete polüestriosadega polüüretaanist,
- rubriigi 5605 tooted (metalliseeritud lõng), mis sisaldavad kahe kile vahele liimitud kuni 5 mm laiuseid ribasid, mis koosnevad alumiiniumpulbriga kaetud või katmata alumiiniumfoolium- või kilesüdamikust,
- muud rubriiki 5605 kuuluvad tooted;
- klaaskiud;
- metallkiud.

Näide

Rubriiki 5203 kuuluvast puuvillakiust ja rubriiki 5506 kuuluvast sünteesstaapelkiust valmistatud lõng, mis kuulub rubriiki 5205, on segalõng. Seetõttu võib

päritolustaatuseta sünteesstaapelkiudu, mis ei vasta päritolureeglitele, kasutada tingimusel, et selle kogumass ei ületa 10 % lõnga massist.

Näide

Rubriiki 5112 kuuluv villane riie, mis on valmistatud rubriiki 5107 kuuluvast villasest lõngast ja rubriiki 5509 kuuluvast sünteesstaapellõngast, on segariie. Seetõttu võib kasutada päritolureeglitele mittevastavat sünteeslõnga või villast lõnga või neid mõlemaid, tingimusel et nende kogumass ei ületa 10 % riide massist.

Näide

Rubriiki 5205 kuuluvast puuvillasest lõngast ja rubriiki 5210 kuuluvast puuvillasest riidest valmistatud rubriiki 5802 kuuluv taftingriie on segatoode üksnes siis, kui puuvillane riie ise on kahte eri rubriiki klassifitseeritud lõngast valmistatud segariie või kui puuvillane lõng on segatoode.

Näide

Kui kõnealune taftingriie on valmistatud rubriiki 5205 kuuluvast puuvillasest lõngast ja rubriiki 5407 kuuluvast sünteesriidest, kujutavad kasutatud lõngad endast kahte eri põhitekstiilmaterjali ning kõnealune taftingriie on seega segatoode.

- 6.3. Toodete puhul, mis sisaldavad „mähitud või mähkimata lõnga, mis koosneb elastsete polüetriosadega polüuretaanist”, on lubatud hälve sellise lõnga puhul 20 %.
- 6.4. Toodete puhul, mis sisaldavad „kahe kile vahele läbipaistva või värvilise liimiga liimitud kuni 5 mm laiuseid ribasid, mis koosnevad alumiiniumipulbriga kaetud või katmata alumiiniumfoolium- või kilesüdamikust”, on lubatud hälve sellise riba kohta 30 %.

7. märkus. Teatavate tekstiiltoodete suhtes kohaldatavad muud lubatud hälbed

- 7.1. Kui loendis on tekstiiltoodete juures viide käesolevale märkusele, võib kasutada selliseid tekstiilmaterjale, mis ei vasta asjaomaste valmistoodete puhul loendi kolmanda veeru reeglile, tingimusel et need materjalid on klassifitseeritud mõnda teise rubriiki kui kõnealune toode ning nende väärtus ei ületa 8 % toote tehasehinnast.
- 7.2. Ilma et see piiraks märkuse 7.3 kohaldamist, võib tekstiiltoodete tootmiseks vabalt kasutada materjale, mis ei ole klassifitseeritud gruppidesse 50–63, hoolimata sellest, kas need sisaldavad tekstiili või mitte.

Näide

Kui loendi reegel näeb ette, et teatava tekstiilmaterjalist kaubaartikli (näiteks pükste) valmistamiseks tuleb kasutada lõnga, ei takista see metallist kaubaartiklite, näiteks nõövide kasutamist, kuna nõöpe ei klassifitseerita gruppidesse 50–63. Samal põhjusel ei takista see tõmblukkude kasutamist, isegi kui tõmblukud sisaldavad tavaliselt tekstiili.

- 7.3. Kui kohaldatakse protsendireeglit, tuleb gruppidesse 50–63 klassifitseerimata materjalide väärtus võtta arvesse kaubas sisalduvate päritolustaatuseta materjalide väärtuse arvutamisel.

8. märkus. Teatavate gruppi 27 kuuluvate toodetega teostatavate eritöötluste ja lihttoimingute määratlus

- 8.1. Rubriikides ex 2710 ja 2712 nimetatud eritöötlused on järgmised:

- (a) vaakumdestilleerimine;
- (b) põhjalik fraktsioneeriv redestilleerimine²⁴;
- (c) krakkimine;
- (d) reformimine;
- (e) ekstraheerimine selektiivlahustite abil;
- (f) kõikidest järgmistest toimingutest koosnev töötlus: töötlemine kontsentreeritud väävelhappe, ooleumi või vääveltrioksiidiga; neutraliseerimine aluseliste toimeainetega; värvitustamine ja puhastamine looduslike aktiivmuldade, aktiveeritud muldade, aktiivsöe või boksiidiga;
- (g) polümeerimine;
- (h) alküülimine;
- (i) isomeerimine.

- 8.2. Rubriikides 2710, 2711 ja 2712 nimetatud eritöötlused on järgmised:

- (a) vaakumdestilleerimine;
- (b) põhjalik fraktsioneeriv redestilleerimine²⁵;
- (c) krakkimine;
- (d) reformimine;
- (e) ekstraheerimine selektiivlahustite abil;
- (f) kõikidest järgmistest toimingutest koosnev töötlus: töötlemine kontsentreeritud väävelhappe, ooleumi või vääveltrioksiidiga; neutraliseerimine aluseliste toimeainetega; värvitustamine ja puhastamine looduslike aktiivmuldade, aktiveeritud muldade, aktiivsöe või boksiidiga;
- (g) polümeerimine;
- (h) alküülimine;

²⁴

Vt kombineeritud nomenklatuuri grupi 27 selgitava lisamärkuse 4 punkt b.

²⁵

Vt kombineeritud nomenklatuuri grupi 27 selgitava lisamärkuse 4 punkt b.

- (i) isomeerimine;
- (j) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate raskete õlide puhul väävlitustamine vesiniku abil, mille tulemusena väheneb töödeldavate toodete väävlisisaldus vähemalt 85 % (ASTM D 1266-59 T meetod);
- (k) üksnes rubriigi 2710 kaupade puhul parafiinitustamine, v.a filtrimine;
- (l) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate raskete õlide puhul vesinikuga töötlemine rõhu juures, mis on suurem kui 20 baari, ja temperatuuril, mis on vähemalt 250 °C, kasutades katalüsaatoreid (välja arvatud väävlitustavad katalüsaatorid), kusjuures vesinik on keemilise reaktsiooni aktiivne komponent. m) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate kütteõlide puhul atmosfäärirõhul destilleerimine, tingimusel et tootest (kaasa arvatud kaod) destilleerub 300 °C juures vähem kui 30 % ASTM D 86 meetodi järgi;
- (m) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate kütteõlide puhul atmosfäärirõhul destilleerimine, tingimusel et tootest (kaasa arvatud kaod) destilleerub 300 °C juures vähem kui 30 % ASTM D 86 meetodi järgi;
- (n) üksnes rubriiki ex 2710 kuuluvate raskete õlide puhul, välja arvatud gaasi- ja kütteõlid, töötlemine kõrgsagedusliku elektrilise harilahendusega;
- (o) (üksnes rubriiki ex 2712 kuuluvate toorsaaduste puhul, v.a vaseliin, mäevaha, ligniitvaha, turbavaha ja parafiin õlisisaldusega alla 0,75 % massist) õlitustamine fraktsioneeriva kristallisatsiooni abil.

8.3. Rubriikides ex 2707 ja 2713 märgitud lihttoimingud, nagu puhastamine, villimine, soolatustamine, vee eemaldamine, filtrimine, värvimine, markeerimine, väävlisisalduse reguleerimine erineva väävlisisaldusega kaupade segamise teel, või nimetatud toimingute ühendamine või nendega sarnased toimingud ei anna päritolustaatus.

II LIIDE

LOETELU TOODETEST NING TÖÖ- JA TÖÖTLEMISTOIMINGUTEST, MIS ANNAVAD PÄRITOLUSTAATUSE

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
Grupp 1	Elusloomad	Kõik gruppi 1 kuuluvad loomad on täielikult saadud või toodetud
Grupp 2	Liha ja söödav rups	Tootmine, mille puhul kogu liha ja söödav rups on täielikult saadud või toodetud
ex-grupp 3	Kalad ja vähid, limused ja muud veeseligrootud, v.a	Kõik kalad ja vähid, limused ja muud veeseligrootud on täielikult saadud või toodetud
0304	Kalafileed ja muu kalaliha (k.a kalahakkliha), värske, jahutatud või külmutatud	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
0305	Kuivatatud, soolatud või soolvees kala; külm- või kuumsuitsukala; inimtoiduks kõlblik kalajahu, -pulber ja -graanulid	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
ex 0306	Vähid, puhastatud või puhastamata, kuivatatud, soolatud või soolvees; vees või auru keedetud vähid (puhastamata), olenemata sellest, kas jahutatud või jahutamata, külmutatud, kuivatatud või soolatud või mitte; inimtoiduks kõlblik jahu ja graanulid vähkidest	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
ex 0307	Limused, karbis või karbita, kuivatatud, soolvees või soolatud; muud veeseligrootud (v.a vähid ja limused), kuivatatud, soolatud või soolvees; inimtoiduks kõlblik jahu ja graanulid vähkidest	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
Grupp 4	Piim ja piimatooted; linnunad; naturaalne mesi; mujal nimetamata loomse päritoluga toiduained;	Tootmine, mille puhul: — kõik kasutatavad gruppi 4 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud, ning — kasutatava suhkru ²⁶ mass ei ületa 40 % lõpptootte massist
ex-grupp 5	Mujal nimetamata loomsed tooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
ex 0511 91	Mittesöödav kalamari ja niisk	Kogu kalamari ja niisk on täielikult saadud või toodetud
Grupp 6	Eluspuud ja muud taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 6 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
Grupp 7	Köögiviljad ning söödavad juured ja mugulad	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 7 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
Grupp 8	Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	Tootmine, mille puhul: — kõik kasutatavad gruppi 8 kuuluvad puuviljad, marjad, pähklid ning melonite ja tsitrusviljade koor on täielikult saadud või toodetud ja

²⁶

Vt sissejuhatav märkus 4.2.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		— kasutatava suhkru ²⁷ mass ei ületa 40 % lõpptootte massist
Grupp 9	Kohv, tee, mate ja vürtsid;	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 10	Teravili	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 10 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
ex-grupp 11	Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen; välja arvatud:	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 10 ja 11, rubriikidesse 0701 ja 2303 ning alamrubriiki 0710 10 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
ex 1106	Rubriigi 0713 kuivatatud poetatud kaunviljadest valmistatud peen- ja jämejahu ning pulber	Rubriiki 0708 kuuluvate kaunviljade kuivatamine ja jahvatamine
Grupp 12	Õliseemned ja õliviljad; mitmesugused terad, seemned ja viljad; tööstuses kasutatavad taimed ja ravimtaimed; õled ja sööt	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 13	Šellak; kummivaigud, vaigud ja muud taimemahlad ja -ekstraktid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, mille puhul kasutatava suhkru ²⁸ mass ei ületa 40 % lõpptootte massist
Grupp 14	Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
ex-grupp 15	Loomsed ja taimsed rasvad ja õlid ning nende lõhustamissaadused; töödeldud toidurasvad; loomsed ja taimsed vahad; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
1501 kuni 1504	Sea-, kodulinnu-, veise-, lamba- või kitserasv, kalade rasvad jne	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
1505, 1506 ja 1520	Villarasv ja sellest saadud rasvained (k.a lanoliin). Muud loomsed rasvad ja õlid ning nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata. Toorglütserool; glütserooliveed ja glütseroolleelised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
1509 ja 1510	Oliiviõli ja selle fraktsioonid	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad taimsed materjalid on täielikult saadud või toodetud
1516 ja 1517	Loomsed või taimsed rasvad või õlid ja nende fraktsioonid, osaliselt või täielikult hüdrogeenitud, esterdatud, ümberesterdatud või elaidiseeritud, rafineeritud või rafineerimata, kuid edasi töötlemata Margariin; söödavad segud või valmistised loomsetest või taimsetest rasvadest või	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

²⁷ Vt sissejuhatav märkus 4.2.

²⁸ Vt sissejuhatav märkus 4.2.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	õlidest või selle grupi erinevate rasvade või õlide fraktsioonidest, v.a rubriigi 1516 toidurasvadest või -õlidest ning nende fraktsioonidest	
Grupp 16	Tooted lihas-, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeseligrootustest	Tootmine: — mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, välja arvatud gruppi 2 kuuluv liha ja söödav rups ja 16 gruppi kuuluvad materjalid, mis on saadud 2 gruppi kuuluvast lihas- ja söödavast rupsist, ja — mille puhul 3 gruppi kuuluvad materjalid ja gruppi 16 kuuluvad materjalid, mis on saadud 3 gruppi kuuluvatest kaladest ja vähkidest, limustest ja muudest veeseligrootustest, on täielikult saadud või toodetud
ex-grupp 17	Suhkur ja suhkrukondiitritooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
1702	ex 1702 Muud suhkrud, sh keemiliselt puhas laktoos ja glükoos, tahkel kujul; suhkrusiirupid; tehismesi, naturaalse meega segatud või segamata; karamell	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul kõigi kasutatavate rubriikidesse 1101 kuni 1108, 1701 ja 1703 kuuluvate materjalide mass ei ületa 30 % lõpptootte massist ex 1702
1704	Suhkrukondiitritooted (sh valge šokolaad), mis ei sisalda kakaod	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul — suhkru²⁹ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ei ületa 40 % lõpptootte massist ja — suhkru³⁰ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass koos ei ületa 60 % lõpptootte massist
Grupp 18	Kakao ja kakaotooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul — suhkru³¹ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ei ületa 40 % lõpptootte massist ja — suhkru³² ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass koos ei ületa 60 % lõpptootte massist
Grupp 19	Tooted teraviljast, jahust, tärklisest või piimast; valikpagaritooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul — kasutatavate gruppidesse 2, 3 ja 16 kuuluvate materjalide mass ei ületa 20 % lõpptootte massist ja — kasutatavate rubriikidesse 1006 ja 1101 kuni 1108 kuuluvate materjalide koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast ja — suhkru³³ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ei ületa 40 % lõpptootte massist ja — suhkru³⁴ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass koos ei ületa 60 % lõpptootte massist

-
- 29 Vt sissejuhatav märkus 4.2.
30 Vt sissejuhatav märkus 4.2.
31 Vt sissejuhatav märkus 4.2.
32 Vt sissejuhatav märkus 4.2.
33 Vt sissejuhatav märkus 4.2.
34 Vt sissejuhatav märkus 4.2.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
ex-grupp 20	Tooted köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, mille puhul kasutatud suhkrus ³⁵ mass ei ületa 40 % lõpptoot massist
2002 ja 2003	Tomatid, seemned ja trühvliid, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta	Tootmine, mille puhul kõik kasutatavad gruppi 10 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud
Grupp 21	Mitmesugused toiduvalmistised; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul – suhkrus³⁶ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ei ületa 40 % lõpptoot massist ja – suhkrus³⁷ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass koos ei ületa 60 % lõpptoot massist
Grupp 22	Joogid, alkohol ja äädikas	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriikidesse 2207 ja 2208 kuuluv materjal, mille puhul – kõik alamrubriikidesse 0806 10, 2009 61, 2009 69 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud ja
		– suhkrus³⁸ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ei ületa 40 % lõpptoot massist ja – suhkrus³⁹ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass koos ei ületa 60 % lõpptoot massist
ex-grupp 23	Toiduainetetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex 2302 ex 2303	ex 2303 Tärklise tootmisjäägid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul kasutatavate gruppi 10 kuuluvate materjalide mass ei ületa 20 % lõpptoot massist
2309	Loomasöödana kasutatavad tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul – kõik kasutatavad gruppidesse 2 ja 3 kuuluvad materjalid on täielikult saadud või toodetud ja – kasutatavate gruppidesse 10 ja 11 ning rubriikidesse 2302 ja 2303 kuuluvate materjalide mass ei ületa 20 % lõpptoot massist ja – suhkrus⁴⁰ ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide individuaalne mass ei ületa 40 % lõpptoot massist ja – - suhkrus ja teiste kasutatavate gruppi 4 kuuluvate materjalide mass koos ei ületa 60 % lõpptoot massist
ex-grupp 24	Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, mille puhul kasutatavate gruppi 24 kuuluvate materjalide mass ei ületa 30 % kasutatavate grupi 24 materjalide kogumassist
2401	Töötlemata tubakas; tubakajäätmad	Kogu gruppi 24 kuuluv töötlemata tubakas ja tubakajäätmad on täielikult saadud või toodetud.

35 Vt sissejuhatav märkus 4.2.

36 Vt sissejuhatav märkus 4.2.

37 Vt sissejuhatav märkus 4.2.

38 Vt sissejuhatav märkus 4.2.

39 Vt sissejuhatav märkus 4.2.

40 Vt sissejuhatav märkus 4.2.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
2402	Sigarid, manilla sigarid, sigarillod ja sigaretid, tubakast või tubaka asendajatest	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a rubriiki 2403 kuuluv materjal, mille puhul kasutatavate rubriiki 2401 kuuluvate materjalide mass ei ületa 50 % kasutatavate rubriiki 2401 materjalide kogumassist
ex-grupp 25	Sool; väävel; mullad ja kivimid; krohvimismaterjalid, lubi ja tsement; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex 2519	Purustatud looduslik magneesiumkarbonaat (magnesiit) hermeetiliselt suletud mahutites ja puhas või lisanditega magneesiumoksiid, v.a sulatatud magneesia ja ülepõletatud (paagutatud) magneesia	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Looduslikku magneesiumkarbonaati (magnesiiti) võib siiski kasutada.
Grupp 26	Maagid, räbu ja tuhk	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex-grupp 27	Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused; bituumenained; mineraalvahad, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex 2707	Õlid, mis sarnanevad kõrgel temperatuuril kivistõrva destilleerimise teel saadud mineraalõlidega, milles aromaatsete komponentide mass ületab meetaaromaatsete komponentide massi ja mille mahust üle 65 % destilleerub temperatuuril 250 °C (sh lakibensiini ja benseeni segud), mootorikütuse või kütteainena kasutamiseks	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust ⁴¹ või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
2710	Naftaõlid ja bituminoosetest mineraalidest saadud õlid (v.a toorõlid); mujal nimetamata preparaadid, mis sisaldavad põhikomponendina 70 % massist ja rohkem naftaõlisisid või bituminoosetest mineraalidest saadud õlisisid, mis on nende preparaatide põhikoostisosadeks; õlijäätmed	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust ⁴² või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
2711	Naftagaasid jm gaasilised süsivesinikud	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust ⁴³ või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
2712	Vaseliin; parafiin, mikrokristalne naftavaha,	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust ⁴⁴

⁴¹ Eritöötluste eritingimused on esitatud sissejuhatavates märkustes 8.1 ja 8.3.

⁴² Eritöötluste eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 8.2.

⁴³ Eritöötluste eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 8.2.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	toorparafiin, osokeriit, ligniidivaha, turbavaha, muud mineraalsed vahad jms sünteesil või muudel menetlustel saadud tooted, värvitud või värvimata	või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
2713	Naftakoks, naftabituumen jm nafta- või bituminoosetest mineraalidest saadud õlide tootmisjäägid	Rafineerimine ja/või üks või mitu eritöötlust ⁴⁵ või tootmine, milles kõik kasutatavad materjalid on klassifitseeritud muusse rubriiki kui toode. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised ja anorgaanilised ühendid; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 29	Orgaanilised kemikaalid; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex 2905	Metallalkoholaadid nii käesoleva rubriigi alkoholist kui ka etanoolist, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, sh teistest rubriiki 2905 kuuluvatest materjalidest. Käesolevasse rubriiki kuuluvaid metallalkoholaate võib siiski kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast. või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
2905 43; 2905 44; 2905 45	Mannitool; D-glütsitool (sorbitool); Glütserool	Tootmine mis tahes alamrubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse alamrubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 30	Farmaatsiatooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 31	Väetised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 32	Park- ja värvaineekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid; tint	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 33	Eeterlikud õlid ja resinoidid; parfümeeria- ja	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei

⁴⁴ Eritöötluste eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 8.2.

⁴⁵ Eritöötluste eritingimused on esitatud sissejuhatavates märkustes 8.1 ja 8.3.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	kosmeetikatooted ning hügieenivahendid; välja arvatud:	ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
3302?		
ex-grupp 34	Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad, vahavalmistised, poleerimis- ja puhastusvahendid, küünlad jms tooted; voolimispastad, stomatoloogiline vaha ja hambaravis kasutatavad kipsisegud, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Toote samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex 3404	ex 3404 Tehisvaha ja vahavalmistised: – mis põhinevad parafiinil, naftavahal, bituminoosetest mineraalidest saadud vahal, toorparafiinil või õlivabal parafiinil	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 35	Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 36	Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud; pürofoorsed sulamid; teatavad kergsüttivad valmistised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Toote samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 37	Foto- ja kinokaubad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Toote samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 38	Mitmesugused keemiatooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Toote samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
3824 60	Sorbitool, v.a alamrubriiki 2905 44 kuuluv	Tootmine mis tahes alamrubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki ja alamrubriiki 2905 44 kuuluv materjal. Toote samasse alamrubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 39	Plastid ja plasttooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex 3907	- Polükarbonaadist ja akrülnitriilbutadieenstüreen	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Toote samasse rubriiki kuuluvaid materjale võib kasutada, kui nende koguväärtus ei

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	i kopolümeerist (ABS) valmistatud kopolümeer	ületa 50 % toote tehasehinnast ⁴⁶ või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
	– Polüester	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või tootmine tetrabroom (bisfenoolA) polükarbonaadist või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 40	Kautšuk ja kummitooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
4012	Protekteeritud või kasutatud kummist õhkrehvid; kummist täis- või padjandrehtid, vahetatavad kummist protektorid ja põiavööd:	
	– kummist protekteeritud õhk-, täis- või padjandrehtid	Kasutatud rehvide protekteerimine
	– muud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a rubriikidesse 4011 ja 4012 kuuluvad materjalid või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex-grupp 41	Toornahad (v.a karusnahad) ja nahk; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
4101 kuni 4103	Veiste (k.a pühvlite) ja hobuslaste toornahad (värsked või soolatud, kuivatatud, painitud, pikeldatud või muul viisil konserveeritud, ent parkimata, pärgamentimata jm viisil edasi töötlemata), karvaga või karvata, laustatud või laustmata; lamba ja talle toornahad (värsked, soolatud, kuivatatud, painitud, pikeldatud või muul viisil konserveeritud, ent parkimata, pärgamentimata jm viisil edasi töötlemata), villaga või villata, laustmata või laustatud, v.a grupi 41 märkuses 1.c nimetatud; muud toornahad (värsked või soolatud, kuivatatud, painitud, pikeldatud, soolvees või muul viisil konserveeritud, ent	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist

⁴⁶

Toodete puhul, mis koosnevad nii rubriikidesse 3901–3906 kui ka rubriikidesse 3907–3911 kuuluvatest materjalidest, kohaldatakse seda piirangut ainult selle materjalirühma suhtes, mis on tootes massilt ülekaalus.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	parkimata, pärgamentimata jm viisil töötlemata), karvadega või ilma, laustatud või laustumata, v.a grupi 41 märkuses 1.b ja 1.c nimetatud	
4104 kuni 4106	Pargitud või enne kuivatamist järelpargitud, villata või karvata, laustatud või laustumata, kuid edasi töötlemata	Alamrubriiki 4104 11, 4104 19, 4105 10, 4106 21, 4106 31 või 4106 91 kuuluvate pargitud või eelpargitud nahkade järelparkimine või Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
4107, 4112, 4113	Pärast parkimist või kuivatamiseelset järelparkimist muul viisil töödeldud nahad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Alamrubriiki 4104 41, 4104 49, 4105 30, 4106 22, 4106 32 ja 4106 92 kuuluvaid materjale võib siiski kasutada, kui pargitud või toornaha järelparkimine toimub kuivalt
Grupp 42	Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisiribed, käekotid jms tooted; tooted loomasooltest (v.a jämesiidist)	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex-grupp 43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
4301	Toorkarusnahad (sh pead, sabad, käpad jm koosneritööks sobivad tükid ning lõiked), v.a rubriikides 4101, 4102 või 4103 nimetatud toornahad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
ex 4302	ex 4302 Pargitud või töödeldud ühendatud karusnahad:	
	– nelinurksete tükide, ristide vm kujunditena	Pleegitamine või värvimine lisaks kokkuühendamata pargitud või töödeldud karusnaha lõikamisele ja kokkuühendamisele
	– muud	Tootmine ühendamata pargitud või töödeldud karusnahast
4303	Karusnahast rõivad, rõivamanused jm karusnahatooted	Tootmine rubriiki 4302 kuuluvast pargitud või töödeldud ühendamata karusnahast
ex-grupp 44	Puit ja puittooted; puusüsi; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex 4407	Pikikiudu saetud või lõhestatud ja spooni hõõveldatud või kooritud puit paksusega üle 6 mm, hõõveldatud, lihvitud või pikijätkatud	Hõõveldamine, lihvimine või pikijätkamine ex 4408
ex 4408	Kuni 6 mm paksusega jätkatud spoon vineerimiseks (k.a spoonihõõveldatud kihtpuitmaterjal) ja vineeri valmistamiseks ja muu pikikiudu saetud, spoonihõõveldatud või kooritud puit paksusega kuni 6 mm, mida on hõõveldatud,	Servjätkamine, hõõveldamine, lihvimine või pikijätkamine

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	lihvitud või pikijätkatud	
ex 4410 – ex 4413	Profileeritud liistud, sh profileeritud põrandaliistud jm profileeritud laudad	Profileerimine ex 4421
ex 4415	Puidust pakk-kastid, karbid, salved, trumlid jms puitpakendid	Tootmine mõõtu lõikamata laudadest ex 4418
ex 4418	– Puidust tiseri- ja puusepatooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Puidust kärgpaneel, katusesindleid ja -laaste võib siiski kasutada
	– Profileeritud liistud	Profileerimine ex 4421
ex 4421	Tuletikutoorikud; puidust jalatsinaelad ja -tihvtid	Valmistamine mis tahes rubriiki kuuluvast puidust, v.a rubriiki 4409 kuuluvast pidevprofiiliga puidust
Grupp 45	Kork ja korgist tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 46	Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 47	Kiumass puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäägid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 48	Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad, masinakirjatekstid ning plaanid ja joonised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex-grupp 50	Siid; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex 5003	Kraasitud või kammitud siidijäägid (sh lahtihaspeldamiseks sobimatud kookonid, lõngajäätmed ja kohestatud jäätmed)	Siidijääkide kraasimine või kammimine
5004 – ex 5006	Siidlõng ja siidijääkidest kedratud lõng	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ja korrutamine ⁴⁷
5007	Siidriie või siidijääkidest riie:	Looduslike ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest kiududest filamentlõnga ekstrusioon või korrutamine, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või Kudumine, millega kaasneb värvimine või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine

⁴⁷

Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁴⁸
ex-grupp 51	Lambavill ja muude loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
5106 kuni 5110	Lambavillast ja muude loomade villast, loomakarvadest või hobusejõhvist lõng	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ⁴⁹
5111 kuni 5113	Lambavillast, muude loomade villast, loomakarvadest või hobusejõhvist riie:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või Kudumine, millega kaasneb värvimine või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁵⁰
ex-grupp 52	Puuvill; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
5204 kuni 5207	Puuvillane lõng ja niit	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ⁵¹
5208 kuni 5212	Puuvillane riie:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁵²
ex-grupp 53	Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

48 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

49 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

50 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

51 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

52 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	riie; välja arvatud:	
5306 kuni 5308	Muudest tekstiilkiududest paberlõng	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ⁵³
5309 kuni 5311	Muudest tekstiilkiududest paberlõngast riie;	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁵⁴
5401 kuni 5406	Lõng, monofilament ja keemilistest filamentkiududest niit	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine VÕI looduslike kiudude ketramine ⁵⁵
5407 ja 5408	Keemilisest filamentlõngast riie;	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine või korrutamine ja tektureerimine, millega kaasneb kudumine, <u>kui</u> kasutatava korrutamata/tektureerimata lõnga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁵⁶
5501 kuni 5507	Keemilised staapelkiud	Keemiliste kiudude ekstrusioon
5508 kuni 5511	Keemilistest staapelkiududest lõng ja õmblusniit	Looduslike kiudude ketramine või keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine ⁵⁷
5512 kuni 5516	Keemilistest staapelkiududest riie;	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine või

- 53 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.
- 54 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.
- 55 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.
- 56 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.
- 57 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.
- 58 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseerimine, termofitseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁵⁸
ex grupp 56	Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nõõrid, paelad, köied ja trossid ning tooted nendest; välja arvatud:	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine või looduslike kiudude ketramine või flokkeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine ⁵⁹
5602	Vilt, impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud või mitte:	
	- nõeltöödeldud vilt	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb kanga moodustumine Kuid: – rubriiki 5402 kuuluvat polüpropüleenfilamenti, – rubriiki 5503 või 5506 kuuluvaid polüpropüleenkiudusid või – rubriiki 5501 kuuluvaid polüpropüleenfilamentkõisikuid, milles iga filamenti või kiu joontihedus on alla 9 detsiteksi võib kasutada, kui nende väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast või looduslikest kiududest vildi puhul ainult kanga valmistamine ⁶⁰
	- muud	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb kanga moodustumine või muu looduslikest kiududest vildi puhul ainult kanga valmistamine ⁶¹
5603	Lausriie, impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud või mitte	Keemiliste kiudude ekstrusioon või looduslike kiudude kasutamine, millega kaasneb lausriide valmistamine, sealhulgas nõeltorkemeetodil
5604	Tekstiiliga kaetud kumminiit ja -paal; tekstiillõng ning rubriiki 5404 või 5405 ribad jms, impregneeritud, pealistatud, kaetud või ümbritsetud kummi või plastiga:	
	- tekstiiliga kaetud kumminiit ja -paal	Tootmine tekstiiliga katmata kumminiidist või -paalast
	- muud	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine või looduslike kiudude ketramine ⁶²
5605	Metalliseeritud lõng, mähitud või mähkimata, mis koosneb metallniidi, -riba või -pulbriga kombineeritud või metalliga kaetud	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine või looduslike ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine ⁶³

⁵⁹ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁶⁰ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁶¹ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁶² Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	tekstiil lõngast või rubriigi 5404 või 5405 ribast vms	
5606	Mähitud lõng, rubriigi 5404 või 5405 mähitud ribad jms (v.a rubriiki 5605 kuuluv lõng ja mähitud lõng hobusejõhvist); šenill-lõng (k.a šenill-lõng flokist); bukleelõng	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb ketramine või looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või ketramine, millega kaasneb flokeerimine või flokeerimine, millega kaasneb värvimine ⁶⁴
Grupp 57	Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või tootmine kookos-, sisal- või džuuilõngast või flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine või taftingtöötlus, millega kaasneb värvimine või trükkimine Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb lausriide valmistamine, sealhulgas nõeltorkemeetodil ⁶⁵ Kuid: – rubriiki 5402 kuuluvat polüpropüleenfilamenti, – rubriiki 5503 või 5506 kuuluvaid polüpropüleenkiudusid või – rubriiki 5501 kuuluvaid polüpropüleenfilamentkõisikuid, milles iga filamenti või kiu joontihedus on alla 9 detsiteksi, kui nende koguväärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast Aluskihina võib kasutada džuuutriiet
ex grupp 58	Eriiride; taftingriide; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid; välja arvatud:	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või kudumine, millega kaasneb flokeerimine või pealistamine või flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine või lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofitseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁶⁶
5805	Gobeläänid, Flandria, Aubussoni, Beauvais' jms	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

⁶³ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁶⁴ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁶⁵ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁶⁶ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	tüüpi käsitlegedel valmistatud seinavaibad ning käsitsi väljaõmmeldud (näiteks vars- või ristpistes) seinavaibad, valmistoodetena või mitte	
5810	Tikandid meetrikaubana, ribade või motiividena	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
5901	Kummi või tärkisainetega pealistatud tekstiilriie raamatute väliskaanteks jms otstarbeks; pausriie; ettevalmistatud maalimisloüend; vaheriie jms jäik kübara-alusriie	Kudumine, millega kaasneb flokeerimine või pealistamine või flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine
5902	Rehvikootriie eriti tugevast nailonlõngast või muust eriti tugevast polüamiid-, polüester- või viskooslõngast:	
	- mis sisaldab kuni 90 % massist tekstiilmaterjale	Kudumine
	- muud	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb kudumine
5903	Plastiga impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie (v.a rubriiki 5902 kuuluv)	kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast
5904	Linoleum, mõõtu lõigatud või lõikamata; põrandakatted tekstiilalusel, mõõtu lõigatud või lõikamata	Kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine ⁶⁷
5905	Tekstiilseinakatted:	
	- kummi, plasti vm ainetega impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud	kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine
	- muud	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ⁶⁸
5906	Kummeeritud tekstiilriie, v.a rubriiki 5902 kuuluv:	
	- Silmkoelised ja heegeldatud kangad	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel

⁶⁷ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁶⁸ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	(trikookangad)	silmuskudumine või silmuskudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine või looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb silmuskudumine ⁶⁹
	- muu sünteesfilamentlõngast kangas tekstiilmaterjalisisaldusega üle 90 % massist	Keemiliste kiudude ekstrusioon, millega kaasneb kudumine
	- muud	kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine või looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb kudumine
5907	Tekstiilriie, mujal nimetamata viisil impregneeritud, pealistatud või kaetud; maalitud lõuend teatridekoratsioonideks, stuudio fooniks jms	Kudumine, millega kaasneb flokeerimine või pealistamine või flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine või trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, meriseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast
5908	Tekstiiltahid lampidele, ahjudele, valgumihklitele, küünaldele vms, telgedel kootud, punutud või silmkoelised; hõõgsukad ja ringkootud hõõgsukakangas selleks otstarbeks, impregneeritud või impregneerimata:	
	- impregneeritud hõõgsukad	Tootmine ringkootud hõõgsukakangast
	- muud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
5909 kuni 5911	Tehnilise otstarbega tekstiiltooted:	
	- poleerimiskettad ja -rõngad, v.a rubriiki 5911 kuuluvast vildist	Kudumine
	- tavaliselt paberivalmistuses vm tehnilisel otstarbel kasutatav rubriiki 5911 kuuluv riie, vanutatud, impregneeritud, pealistatud või mitte, ringkootud või lõputu lindina, ühe- või mitmekordse lõime ja/või koelõngaga või siledakoeline mitmekordse lõime ja/või koelõngaga	Keemiliste kiudude ekstrusioon või looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine, millega kaasneb kõigil juhtumitel kudumine või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine Kasutada tohib ainult järgmisi kiude: – kookoslõng, – polütetrafluoroetüleenlõng ⁷⁰ , – mitmekordne polüamiidlõng, mis on immutatud või kaetud fenoolvaikudega, – m-fenüleendiamiini ja isoftaalhappe polükondenseerimisel saadud aroomaatsest

⁶⁹

Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁷⁰

Seda materjali võib kasutada üksnes paberimasinates kasutatava riide valmistamiseks.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		polüamiidist valmistatud sünteeskiududest lõng, – – polütetra–fluoroetüleenist valmistatud monofilament⁷¹, – – polü-p-fenüleenitereftalamiidist valmistatud sünteeskiududest lõng, – – fenoolvaiguga pealistatud ja akrüüllõngaga mähitud klaaskiudlõng, lõng⁷² – – kopolüester monofilamendid polüestrist ja tereftaalhappe vaikudest ja 1,4-tsükloheksaandietanoolhapest ja isoftaalhapest
	- muud	Keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon VÕI looduslike kiudude või keemiliste staapelkiudude ketramine, millega kaasneb kudumine⁷³ või kudumine, millega kaasneb värvimine või pealistamine
Grupp 60	Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel silmuskudumine või silmuskudumine, millega kaasneb flokeerimine või pealistamine või flokeerimine, millega kaasneb värvimine või trükkimine või looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb silmuskudumine või korrutamine ja tekstureerimine, millega kaasneb silmuskudumine, kui kasutatava korrumata/tekstureerimata lõnga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast
Grupp 61	Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted):	
	- saadud mitme kindlakujuliseks lõigatud trikookangast detaili või kindlakujuliseks silmkootud või heegeldatud detaili kokkuõmblemisel vm viisil ühendamisel	Silmuskudumine ja valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ^{74 75}
	- muud	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel silmuskudumine (kudumine tootele kuju andmiseks) või looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb silmuskudumine (kudumine tootele kuju andmiseks)⁷⁶
ex grupp 62	Rõivad ning rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud; välja arvatud:	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) või valmistamine, millele eelneb trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine,

⁷¹ Seda materjali võib kasutada üksnes paberimasinates kasutatava riide valmistamiseks.

⁷² Seda materjali võib kasutada üksnes paberimasinates kasutatava riide valmistamiseks.

⁷³ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁷⁴ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁷⁵ Vt sissejuhatav märkus 7.

⁷⁶ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁷⁷ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ^{77 78}
ex 6202, ex 6204, ex 6206, ex 6209 ex 6211	ja Tikitud naiste-, tüdrukute- ja imikurõivad ning imikute rõivamanused	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) või tootmine tikkimata kangast, kui selle väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast ⁷⁹
ex 6210 ex 6216	ja Tulekaitsevahendid aluminiseeritud polüestrist fooliumiga kaetud kangast	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) või pealistamine, kui kasutatud pealistamata kanga väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast, millega kaasneb kokkuõmblemine (sealhulgas väljalõikamine) ⁸⁰
ex 6212	Rinnahoidjad, sukahoidjad, korsetid, traksid, sukapaelad jms tooted ning nende osad, silmkoelised või heegeldatud	
	- saadud mitme kindlakujuliseks lõigatud trikookangast detaili või kindlakujuliseks silmkootud või heegeldatud detaili kokkuõmblemisel vm viisil ühendamisel	Silmuskudumine ja valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ^{81 82}
	- muud	Looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine või keemilistest filamentkiududest lõnga ekstrusioon, millega kaasneb kõigil juhtumitel silmuskudumine (kudumine tootele kuju andmiseks) või looduslikest kiududest lõnga värvimine, millega kaasneb silmuskudumine (kudumine tootele kuju andmiseks) ⁸³
6213 ja 6214	Taskurätikud, suurrätikud, pea- ja kaelarätikud, sallid, mantliljad, loorid jms:	
	- tikitud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) või tootmine tikkimata kangast, kui selle väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast ⁸⁴ või valmistamine, millele eelneb trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofikseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ^{85 86}
	- muud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine)

⁷⁸ Vt sissejuhatav märkus 7.

⁷⁹ Vt sissejuhatav märkus 7.

⁸⁰ Vt sissejuhatav märkus 7.

⁸¹ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁸² Vt sissejuhatav märkus 7.

⁸³ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁸⁴ Vt sissejuhatav märkus 7.

⁸⁵ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁸⁶ Vt sissejuhatav märkus 7.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		või valmistamine, millele järgneb trükkimine, millega kaasneb vähemalt kaks ettevalmistus- või viimistlustoimingut (nagu pesemine, pleegitamine, merseriseerimine, termofitseerimine, karvastamine, kalandreerimine, kokkutõmbumisvastane töötlemine, püsiviimistlemine, dekateerimine, immutamine, nõelumine ja nopete eemaldamine), kui kasutatava trükkimata kanga väärtus ei ületa 47,5 % toote tehasehinnast ^{87 88}
6217	Muud valmis rõivamanused; rõivaste ja rõivamanuste osad, v.a rubriigis 6212 nimetatud toodete osad:	
	- tikitud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) või tootmine tikkimata kangast, kui selle väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast ⁸⁹
	- Tulekaitsevahendid aluminiseeritud polüestrist fooliumiga kaetud kangast	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) või pealistamine, kui kasutatud pealistamata kanga väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast, millega kaasneb kokkuõmblemine (sealhulgas väljalõikamine) ⁹⁰
	- vaheriie kraedeks ja kätisteks, valmis lõigatud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast
	- muud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁹¹
ex grupp 63	Muud tekstiilist valmistooted; komplektid; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted; kaltsud; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
6301 kuni 6304	Tekid, reisivaibad, voodipesu jms; kardinad jms; muud sisustustarbed:	
	- vildist, lausriidest	Keemiliste kiudude ekstrusioon või looduslike kiudude kasutamine, millega igal juhul kaasneb lausriide valmistamine, kaasa arvatud nõeltorkemeetodil, ja valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁹²
	- muud:	
	-- Tikitud	Kudumine või silmuskudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ⁹³ või tootmine tikkimata kangast, kui selle väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast ⁹⁴
	-- muud	Kudumine või silmuskudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine)
6305	Kotid kaupade pakendamiseks	Keemiliste kiudude ekstrusioon või looduslike kiudude ja/või keemiliste staapelkiudude ketramine, millega kaasneb kudumine või silmuskudumine ja valmistamine (sealhulgas

87 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

88 Vt sissejuhatav märkus 7.

89 Vt sissejuhatav märkus 7.

90 Vt sissejuhatav märkus 7.

91 Vt sissejuhatav märkus 7.

92 Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

93 Vt sissejuhatav märkus 7.

94 Vt sissejuhatav märkus 7.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		väljalõikamine) ⁹⁵
6306	Presentkatted, markiisid ja päikesekatted; telgid; paatide, purjelaudade või maismaasõidukite purjed; matkatarbed:	
	- lausriidest	Keemiliste või looduslike kiudude ekstrusioon, millega igal juhtumil kaasneb lausriide valmistamine, sealhulgas nõeltorkemeetodil
	- muud	Kudumine, millega kaasneb valmistamine (sealhulgas väljalõikamine) ^{96 97} või pealistamine, kui kasutatud pealistamata kanga väärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast, millega kaasneb kokkuõmblemine (sealhulgas väljalõikamine)
6307	Muud valmistooted, k.a rõivalõiked (šabloonid)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 40 % toote tehasehinnast
6308	Komplektid riidest ja lõngast, lisanditega või ilma, vaipade, seinavaipade, tikitud laudlinade, salvrätikute vms tekstiiltoodete valmistamiseks, jaemüügiks pakendatud	Komplekti iga ese peab vastama reeglile, mida kohaldataks eseme suhtes juhul, kui see ei kuuluks komplekti. Komplektis võib siiski olla päritolustaatuseta esemeid, kui nende koguväärtus ei ületa 15 % komplekti tehasehinnast
ex grupp 64	Jalatsid, kedrid jms tooted; nende osad; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a sisetalla vm talleosa külge kinnitatud, rubriiki 6406 kuuluvad kokkupandud pealsed
6406	Jalatsite osad (k.a pealsed, ka muude talleosade kui välistalla külge kinnitatud); eemaldatavad sisetallad, kannapehmenused jms; kedrid, säärised jms tooted, nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 65	Peakatted ja nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, istmega jalutuskepid, piitsad, ratsapiitsad ja nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 67	Töödeldud suled ja udusuled ning tooted nendest; tehislilled; tooted juustest	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex-grupp 68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex 6803	Tooted looduslikust või aglomereeritud kiltkivist	Tootmine töödeldud kiltkivist
ex 6812	ex 6812 Asbesttooted; asbestil põhinevatest või asbestil ja magneesiumkarbonaadil põhinevatest segudest tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist

⁹⁵ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁹⁶ Tekstiilmaterjalide segust valmistatud toodete eritingimused on esitatud sissejuhatavas märkuses 6.

⁹⁷ Vt sissejuhatav märkus 7.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
ex 6814	ex 6814 Vilgust, sh paagutatud või regenereeritud vilgust tooted, paberist, papist või muust materjalist alusel	Tootmine töödeldud vilgust (sh paagutatud või regenereeritud vilgust)
Grupp 69	Keraamikatooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 70	Klaas ja klaastooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
7006	Rubriikide 7003, 7004 või 7005 klaas, painutatud, töödeldud servadega, graveeritud, puuritud,	
	- dielektrilise kilega kaetud klaasplaatalused, SEMII ⁹⁸ standardite kohased pooljuhid	Tootmine rubriiki 7006 kuuluvatest katmata klaasplaatalustest
	– muud	Tootmine rubriiki 7001 kuuluvast materjalist
7010	Korvpudelid, pudelid, kolvid, purgid, kannud, rohupudelid, ampullid jm klaasanumad kaupade säilitamiseks, pakendamiseks või transpordiks; klaasist konservipurgid; klaaskorgid, klaaskaaned jm klaasist sulgemisvahendid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või klaasesemete lihvimine, kui lihvimata klaasesemete koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
7013	Klaaskaabad, mis on ette nähtud laua katmiseks, köögis kasutamiseks, tualett- ja kontoritarvetena, ruumide kaunistamiseks vms otstarbeks (v.a rubriikide 7010 ja 7018 tooted)	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või klaasesemete lihvimine, kui lihvimata klaasesemete koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast või käsitsi puhutud klaasesemete käsitsi kaunistamine (v.a siiditrükk), kui käsitsi puhutud klaasesemete koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 71	Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, väärismetallid ja poolvääriskivid, väärismetallid, väärismetalliga plakeeritud metallid, nendest valmistatud tooted; juveeltoodete imitatsioonid; mündid, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
7106, 7108 ja 7110	Väärismetallid:	
	- survetöötlemata	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a rubriiki 7106, 7108 ja 7110 kuuluvad materjalid või

⁹⁸

SEMII (Semiconductor Equipment and Materials Institute Incorporated) – Pooljuhtide Tööstuse Seadmete ja Materjalide Instituut.

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		rubriiki 7106, 7108 või 7110 kuuluvate väärismetallide elektrolüütiline, termiline või keemiline eraldamine või rubriiki 7106, 7108 või 7110 kuuluvate väärismetallide sulatamine ja/või legeerimine omavahel või mitteväärismetallidega
	- pooltöödeldud või pulbrina	Tootmine survetöötlemata väärismetallidest
ex 7107, ex 7109 ja ex 7111	Väärismetallidega plakeeritud metallid, pooltöödeldud	Tootmine väärismetalliga plakeeritud survetöötlemata metallist
7115	Muud tooted väärismetallist või väärismetalliga plakeeritud metallist	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7117	Juveltoodete imitatsioonid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või tootmine väärismetalliga pindamata või katmata mitteväärismetalliosadest, kui kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 72	Raud ja teras; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7207	Pooltooted rauast või legeerimata terasest	Tootmine rubriiki 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 või 7206 kuuluvast materjalist
7208 kuni 7216	Rauast või legeerimata terasest lehtvaltsitud, vardad ja latid, kujuprofiilid	Tootmine rubriiki 7206 või 7207 kuuluvatest valuplokkidest vm esmasvormidest või pooltoodetest
7217	Traat rauast või legeerimata terasest	Tootmine rubriiki 7207 kuuluvatest pooltoodetest
7218 91 ja 7218 99	Pooltooted	Tootmine rubriiki 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 või alamrubriiki 7218 10 kuuluvast materjalist
7219 kuni 7222	Lehtvaltsitud roostevabast terasest, vardad ja latid, kujuprofiilid	Tootmine rubriiki 7218 valuplokkidest vm esmasvormidest või pooltoodetest
7223	Roostevabast terasest traat	Tootmine rubriiki 7218 kuuluvatest pooltoodetest
7224 90	Pooltooted	Tootmine rubriiki 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 või alamrubriiki 7224 10 kuuluvast materjalist
7225 kuni 7228	Lehtvaltsitud, kuumvaltsitud vardad ja latid, korrapäraselt kokku keritud; muust legeerterasest kujuprofiilid; legeeritud või legeerimata terasest õõnsad puurvardad	Tootmine rubriiki 7206, 7207, 7218 või 7224 valuplokkidest vm esmasvormidest või pooltoodetest
7229	Legeerterasest traat	Tootmine rubriiki 7224 kuuluvatest pooltoodetest
ex-grupp 73	Raud- või terastooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex 7301	Sulundkonstruktsioonid	Tootmine rubriiki 7207 kuuluvast materjalist
7302	Raudteede ja trammiteede rauast või terasest konstruktsioonelemendid: rööpad, hammas- ja kontrarööpad, pöörmekangid jm ristühendused, liiprid, lukuliiprid, aluslapid, sidelapid, kiilud, tugiplaadid, tugipadjad, tõmmitsad, kandurid, rööpapid jm	Tootmine rubriiki 7206 kuuluvast materjalist

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	detailid rööbaste ühendamiseks või kinnitamiseks	
7304, 7305 ja 7306	Rauast (v.a malmist) või terasest torud ja õõnesprofiilid	Tootmine rubriiki 7201, 7207, 7208, 7209, 7210 või 7211 kuuluvast materjalist ex 7307
ex 7307	Roostevabast terasest toruliitmikud	Selliste sepiatud toorikute treimine, puurimine, hõõritsemine, väliskeermestamine, kraatide eemaldamine ja liivjugameetodil puhastamine, mille väärtus ei ületa 35 % toote tehasehinnast
7308	Rauast või terasest metallkonstruktsioonid (v.a rubriigi 9406 kokkupandavad ehitised) ja nende osad (näiteks sillad, sillasektsioonid, lüüsiväravad, tornid, sõrestikmastid, katusekatted, katusefermid, ukse, aknad, nende raamid, lävepakud, aknaluugid, balustraadid, piilarid ja sambad); tahvlid, vardad, kujuprofiilid, torud jms tarindites kasutatavad raud- või terastooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Rubriiki 7301 kuuluvaid keevitatud kujuprofiile ei tohi siiski kasutada ex 7315
ex 7315	Rehviketid	Tootmine, mille puhul kasutatavate rubriiki 7315 kuuluvate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 74	Vask ja vasktooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7403	Rafineeritud vask ja vasesulamid, survetöötlemata	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 75	Nikkel ja nikkeltooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
ex-grupp 76	Alumiinium ja alumiiniumtooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7601	Survetöötlemata alumiinium	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
7607	Alumiiniumfoolium (trükiga kaetud või mitte, paberist, papist, plastist vms materjalidest aluskihiga või ilma), paksusega kuni 0,2 mm (aluskihti arvestamata)	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 7606 kuuluv materjal
Grupp 77	(Reserveeritud võimalikuks tulevaseks kasutamiseks kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemis)	
ex-grupp 78	Plii ja pliitooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
7801	Survetöötlemata plii:	
	- rafineeritud plii	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
	- muud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Rubriiki 7802 kuuluvaid jäätmeid ja jääke ei tohi siiski kasutada
Grupp 79	Tsink ja tsinktooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 80	Tina ja tinatooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal
Grupp 81	Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; tooted	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	nendest	
ex-grupp 82	Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid; nende mitteväärismetallist osad; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8206	Jaemüügiks pakendatud komplektid kahest või enamast rubriikidesse 8202–8205 kuuluvast tööriistast	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a rubriikidesse 8202–8205 kuuluvaid materjale. Komplektis võib siiski olla rubriikidesse 8202–8205 kuuluvaid tööriistu, kui nende koguväärtus ei ületa 15 % komplekti tehasehinnast
8211	Lõiketeradega noad, hammastatud või mitte (sh aianoad), v.a rubriigi 8208 noad, nende lõiketerad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Mitteväärismetallist noateri ja noapäid võib siiski kasutada
8214	Muud lõikeriistad (näiteks juukselõikusmasinad, lihunik- ja köögikirved, raumis- ja hakkimisnoad, paberinoad); maniküüri- ja pediküürikomplektid ja -tarbed (sh küüneviilid)	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Mitteväärismetallist käepidemeid võib siiski kasutada
8215	Lusikad, kahvlid, kulbid, vahukulbid, tordilabidad, kala- ja võinoad, suhkrutangid jms köögi- ja lauatarbed	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Mitteväärismetallist käepidemeid võib siiski kasutada
ex-grupp 83	Mitmesugused mitteväärismetallist tooted; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex 8302	ex 8302 Muud kinnitusdetailid, furnituurid jms tooted ehitiste jaoks ning uste automaatsulgurid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Muid rubriiki 8302 kuuluvaid materjale võib siiski kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 20 % toote tehasehinnast
ex 8306	Mitteväärismetallist kujukesed jm kaunistused	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Muid rubriiki 8306 kuuluvaid materjale võib siiski kasutada, kui nende koguväärtus ei ületa 30 % toote tehasehinnast
ex-grupp 84	Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8401	Tuumareaktorid; tuumareaktorite kütteelemendid (kassetid), kiiritamata; seadmed ja aparaadid isotoopide eraldamiseks	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8407	Sädesüütega sisepõlemis-kolbmootorid ja rootormootorid	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8408	Survesüütega sisepõlemis-kolbmootorid (diiselmootorid või pooldiiselmootorid)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8427	Kahvellaadurid; muud tõste- või teisaldusmehhanismiga varustatud veokid	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8482	Veerelaagrid	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
		tehasehinnast
ex-grupp 85	Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; helisalvestus- ja taasesitusseadmed, telepildi ja -heli salvestus- ja taasesitusseadmed, nende osad ja tarvikud; välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8501, 8502	Elektrimootorid ja -generaatorid; voolugeneraatorseadmed ja pöörlevad muundurid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8503 kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8513	Kantavad elektrivalgustid oma vooluallikaga (näiteks patarei, aku, magneeto), v.a rubriiki 8512 kuuluvad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8519	Helisalvestus- ja -taasesitusseadmed	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8522 kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8521	Videosignaalide salvestus- või taasesitusaparatuur, sisaldab või ei sisalda videotuunerit	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8522 kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8523	Salvestuseta heli- ja infokandjad, v.a grupi 37 tooted	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8525	Ringhäälingu ja televisiooni saateaparaadid, vastuvõtuseadmetega või vastuvõtuseadmeteta, helisalvestus või -taasesitusaparatuuriga või ilma; telekaamerad, digitaalkaamerad ja muud salvestavad videokaamerad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8529 kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8526	Radarseadmed (raadiolokatsiooniseadmed), raadionavigatsiooni abiseadmed ja raadiokaugjuhtimisseadmed	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8529 kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8527	Ringhäälingu vastuvõtuaparaadid, samasse korpusesse paigaldatud helisalvestus või -taasesitusseadmetega või ajanaõtjaga või ilma nendeta	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8529 kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8528	Monitorid ja projektorid ilma televisiooni vastuvõtuseadmeta; televisiooni vastuvõtuseadmed, mis võivad sisaldada ka ringhäälingu	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8529 kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	raadiovastuvõtjat, heli- või videosalvestusseadmeid või heli- või videotaasesitusseadmeid	
8535 kuni 8537	Elektrilised lülitusseadmed vooluahelatele, elektrikatkedid ja kaitseseadmed vooluahelatele; optiliste kiudude, optiliste kiudude kimpude ja kiudoptiliste kaablite pistikühendused; puldid, paneelid, konsoolid, alused, jaotuskilbid jms, voolulülitus- ja jaotusseadme jaoks	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki ja rubriiki 8538 kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8540 11 ja 8540 12	Kineskoobid, sh videomonitoridele	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8542 31 kuni 8542 33 ja 8542 39	Monoliitsed integraallülitused	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast või difusioonitoiming (mille puhul integraallülituse toodetakse pooljuhtmaterjalist alusel vastava dopandi valikulise lisamise teel) isegi juhul, kui kokkupanek ja/või testimine toimub muudes riikides kui lepinguosalistes riikides
8544	Isoleeritud traat (sh emailtraat ja anooditud traat), kaablid (sh koaksiaalkaabel) jm isoleeritud elektrijuhtmed, pistikutega või pistikuteta; individuaalvarjestusega kiududest koosnevad kiudoptilised kaablid (komplektis elektrijuhtmete või pistikutega või ilma nendeta)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8545	Süsielektroodid, süsiharjad, kaarlambi- ja primaarelemendisõed jms elektrotehnikatooted grafiidist vm süsiniku erimist, metallosadega või metallosadeta	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
8546	Elektriisolaatorid, kõikvõimalikest materjalidest	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8547	Elektrimasinate, -aparaatide ja -seadmete isolatsioonivahendid, valmistatud täielikult isoleermaterjalist peale mõne väiksema metallosa (näiteks keermestatud kruvipesa), mis on sisse pandud vormimise käigus üksnes montaaži otstarbel, v.a rubriigi 8546 isolaatorid; mitteväärismetallist, isoleermaterjalidega vooderdatud torud juhtmetele ning nende ühendusdetailid	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8548	Primaarelementide, -	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	patareide ja akude jäätmed ja jäägid; kasutatud primaarelemendid, -patareid ja akud; mujal selles grupis nimetamata elektrilised osad ja manused seadmetele ja aparatuuridele	tehasehinnast
Grupp 86	Raudtee- või trammivedurid, -veerem ning nende osad; raudtee- või trammiteeseadmed ja -tarvikud ning nende osad; mitmesugused mehaanilised (sh elektromehaanilised) liikluskorraldusseadmed	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex-grupp 87	Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud; välja arvatud:	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
8711	Mootorrattad (k.a mopeedid) ja abimootoriga jalgrattad, külgkorviga või ilma; külgkorvid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
ex-grupp 88	Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex 8804	Rotovarjud	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, sh muust rubriiki 8804 kuuluvast materjalist või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 89	Laevad, paadid ja ujukonstruktsioonid	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex-grupp 90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumentid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
9002	Mis tahes materjalist läätсед, prismad, peeglid jm optikatooted instrumentide või seadmete osade või tarvikutena, kokku monteeritud (v.a samalaadsed tooted optiliselt töötlemata klaasist)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
9033	Grupi 90 masinate, seadmete, instrumentide ja aparatuuride osad ja tarvikud (mujal käesolevas grupis nimetamata)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 91	Kellad ja nende osad	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
Grupp 92	Muusikariistad; nende osad	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	ja tarvikud	tehasehinnast
Grupp 93	Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 50 % toote tehasehinnast
Grupp 94	Mööbel; madratsid, madratsialused, padjad ja muud täistopitud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex-grupp 95	Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
ex 9506	Golfikepid ja nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Golfikepipeade valmistamiseks mõeldud toorikuid võib siiski kasutada
ex-grupp 96	Mitmesugused tööstustooted, välja arvatud:	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal või Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
9601 ja 9602	Töödeldud elevantiluu, luu, kilpkonnalu, sarv, hirvesarv, korallid, pärlmutter jms loomse päritoluga nikerdusmaterjalid, tooted nendest materjalidest (sh voolitud tooted) Töödeldud taimsed või mineraalsed nikerdusmaterjalid, tooted nendest materjalidest; vahast, steariini, kautšukist, looduslikest vaikudest ja modelleerimisplastidest voolitud või nikerdatud tooted, mujal nimetamata voolitud või nikerdatud tooted; töödeldud želatiin, kõvastumata (v.a želatiin rubriigist 3503), tooted sellest	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
9603	Luuad, pintslid, harjad (k.a harjad seadmete, mehhanismide ja sõidukite osadena), mehaanilised motoriseerimata põrandapuhastajad, mopid ja sulgedest tolmutõukijad; eeltöödeldud köitesõlmed ja harjasekimbud luudade ja harjade valmistamiseks; maalirullid ja -tampoonid, kuivatuskaabitsad (v.a kuivatusrullid)	Tootmine, mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
9605	Tualett- või õmblustarvete, jalatsi- või riidepuhastusvahendite reisirakendid	Komplekti iga ese peab vastama reeglile, mida kohaldataks eseme suhtes juhul, kui see ei kuuluks komplekti. Komplektis võib siiski olla päritolustaatuseta esemeid, kui nende koguväärtus ei ületa 15 % komplekti tehasehinnast
9606	Nööbid, rõhknööbid,	Tootmine:

HS rubriik	Toote kirjeldus	Päritolustaatuseta materjalidega tehtav töö- või töötlemistoiming, mis annab päritolustaatuse
(1)	(2)	(3)
	nööbivormid, nende osad; nööbitoorkud	mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, ja mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
9608	Pastapliiatsid; vildist vms urbsest materjalist otstega pliatsid ja markerid; täitesulepead, stilograafid jm sulepead; kopeersuled; liikuva või vintsüdamikuga pliatsid; sulepea-, pliatsi-jms hoidikud; eelnimetatud kirjatarvete osad (sh otsikud ja klambrid), v.a rubriiki 9609 kuuluvad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvatest materjalidest, v.a toote rubriiki kuuluv materjal. Tootega samasse rubriiki kuuluvaid sulgi või suleotsikuid võib siiski kasutada
9612	Kirjutusmasinalindid jms trükilindid, tindiga immutatud või muul viisil trükimärkide jätmiseks ette valmistatud, poolidel või kassetides või mitte; templipadjad, tindiga immutatud või mitte, ümbrisega või ümbriseta	Tootmine: mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal, ja mille puhul kasutatavate materjalide koguväärtus ei ületa 70 % toote tehasehinnast
9613 20	Korduvtäidetavad gaaskütusel taskuvälgumihklid	Tootmine, mille puhul kasutatavate rubriiki 9613 kuuluvate materjalide koguväärtus ei ületa 30 % toote tehasehinnast
9614	Piibud (k.a piibukahad) ja sigari- või sigaretipitsid, nende osad	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist
Grupp 97	Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	Tootmine mis tahes rubriiki kuuluvast materjalist, v.a toote rubriiki kuuluv materjal

III LIIDE

Liikumissertifikaadi EUR.1 vorm

1. Liikumissertifikaat EUR.1 koostatakse vormil, mille näidis on esitatud käesolevas liites. Vorm trükitakse ühes või mitmes sellises keeles, milles käesolev otsus on koostatud. Sertifikaadid koostatakse ühes neist keeltest ja kooskõlas eksportiva riigi riigisiseste õigusnormidega ning käsitsi kirjutamisel kasutatakse tinti ja trükitähti.
2. Sertifikaadi suurus on 210 x 297 mm, kusjuures pikkuse lubatud hälve on vahemikus +8 kuni -5 mm. Kasutatav paber peab olema valge liimitatud kirjapaber, mis ei sisalda puidumassi ja kaalub vähemalt 25 g/m². Paberile peab olema taustaks trükitud roheline giljošš, mis muudab igasuguse mehaaniliste või keemiliste vahenditega tekitatud võltsingu silmale nähtavaks.
3. Eksportivad riigid võivad jätta endale õiguse trükkida sertifikaadid ise või lasta need trükkida selleks volitatud trükikodadel. Sel juhul peab igal sertifikaadil olema viide sellisele volitusele. Igal sertifikaadil peab olema trükikoja nimi ja aadress või tunnus, mille abil saab trükikoda identifitseerida. Vormile peab olema trükitud või muul viisil kantud seerianumber, mille järgi saab seda identifitseerida.

1. Eksportija (nimetus, täielik aadress, riik)	EUR.1 Nr A 000.000		
	Enne vormi täitmist vaata märkusi tagaküljel		
	2. Sertifikaat, mida kasutatakse järgmiste riikide vahelises sooduskaubanduses: ja (märkida asjaomased riigid, riikide rühmad või territooriumid)		
3. Kaubasaaja (nimetus, täielik aadress, riik) (Täitmine vabatahtlik)	4. Riik, riikide rühm või territoorium, kust pärinevana tooteid käsitletakse		5. Sihtriik, riikide rühm või territoorium
6. Veo üksikasjad (täitmine vabatahtlik)	7. Märkused		
8. Kaubaartikli number; märgistused ja numbrid; pakendite arv ja liik ⁽¹⁾ ; kauba kirjeldus		9. Brutokaal (kg) või muu mõõtühik (liitrid, m ³ jne)	10. Arved (täitmine vabatahtlik)
11. TOLLI KINNITUS Deklaratsioon kinnitatud Ekspordidokument ⁽²⁾ Vorm nr:..... Tolliasutus Väljaandnud riik või territoorium . Pitser		12. EKSPORTIJA DEKLARATSIOON Mina, allakirjutanu, kinnitan, et eespool kirjeldatud kaubad vastavad käesoleva sertifikaadi väljaandmiseks ettenähtud tingimustele. Koht ja kuupäev.....	

Kuupäev <i>(Allkiri)</i>	 <i>(Allkiri)</i>
---	----------------------------------

- (1) Pakkimata kaupade puhul märkida vastavalt asjaoludele esemete arv või sõna „lahtine”.
 (2) Täidetakse üksnes juhul, kui eksportiva riigi või territooriumi õigusnormid seda nõuavad.

13. Kontrolli taotlus (kellele):	14. Kontrolli tulemused
Käesoleva sertifikaadi ehtsust ja õigsust tuleb kontrollida (Koht ja kuupäev) Pitser (Allkiri)	Teostatud kontroll näitab, et käesolev sertifikaat (*) ☐ on nimetatud tolliasutuse poolt välja antud ja selles sisalduv teave on õige. ☐ ei vasta ehtsuse ja õigsuse nõuetele (vt lisatud märkused). (Koht ja kuupäev) Pitser (Allkiri) (*) Asjakohasesse lahtrisse teha X

MÄRKUSED

1. Sertifikaadil ei tohi olla kustutusi ega ülekirjutusi. Paranduse korral kriipsutatakse valed andmed läbi ja lisatakse vajaduse korral uued andmed. Selliseid muudatusi tohib teha üksnes sertifikaadi täitnud isik ning need peab heaks kiitma väljaandjariigi või -territooriumi tolliasutus.
2. Sertifikaadile kantavate andmete vahele ei tohi jätta tühikuid ning igale kaubaartiklile peab eelnema järjekorranumber. Viimase kaubanimetuse järele tuleb tõmmata horisontaaljoon. Kasutamata ruum tuleb läbi kriipsutada nii, et hiljem ei oleks võimalik midagi lisada.
3. Kaupu tuleb kirjeldada kooskõlas kaubandustavade ja piisavalt üksikasjalikult, et neid oleks võimalik identifitseerida.

IV LIIDE

Kaupade liikumissertifikaadi taotlus EUR.1

1. Eksportija (nimetus, täielik aadress, riik)	EUR.1 Nr A 000.000	
	Enne vormi täitmist vaata märkusi tagaküljel	
	2. Järgmiste riikide vahelises sooduskaubanduses kasutatava sertifikaadi taotlus: 	
3. Kaubasaaja (nimetus, täielik aadress, riik) (Täitmine vabatahtlik)	ja ning (märkida asjaomased riigid, riikide rühmad või territooriumid)	
	4. Riik, riikide rühm või territoorium, kust pärinevana käsitletakse	5. Sihtriik, riikide rühm või territoorium
6. Veo üksikasjad (täitmine vabatahtlik)	7. Märkused	
8. Kaubaartikli number; märgistus ja number; pakendite arv ja liik¹; kauba kirjeldus	9. Brutokaal (kg) või muu mõõt-ühik (liitrid, m³, jne.)	10. Arve (täitmine vabatahtlik)

(1) Pakkimata kaupade puhul märkida vastavalt asjaoludele esemete arv või sõna „lahtine”

V LIIDE

Eksportija deklaratsioon

Mina, allakirjutanu, pöördel kirjeldatud kauba eksportija,

KINNITAN, et kõnealune kaup vastab lisatud sertifikaadi väljastamiseks nõutavatele tingimustele;

NIMETAN järgnevalt asjaolud, millest tulenevalt võib lugeda need kaubad eespool nimetatud tingimustele vastavaks:

ESITANjärgmised tõendavad dokumendid¹:

KOHUSTUN esitama asjaomaste asutuste taotluse korral kõik tõendid, mida kõnealused asutused võivad nõuda selleks, et välja anda lisatud sertifikaat, ja vajadusel lubama, et kõnealused asutused kontrollivad minu raamatupidamist ja eespool nimetatud kauba valmistamisprotsesse;

TAOTLEN lisatud sertifikaadi väljastamist nimetatud kaupade kohta.

(Koht ja kuupäev)

(Allkiri)

(1) Näiteks: impordidokumendid, liikumissertifikaadid, tootja deklaratsioonid jne, mis viitavad valmistamisel kasutatud toodetele või samas seisukorras reeksportitud kaupadele.

VI LIIDE

ARVEDEKLARATSIOON

Arvedeklaratsioon, mille tekst on toodud allpool, tuleb koostada kooskõlas joonealuste märkustega. Joonealuseid märkusi ei ole vaja uuesti esitada.

Hispaaniakeelne tekst

El exportador de los productos incluidos en el presente documento (autorización aduanera n° ...⁽¹⁾) declara que, salvo indicación en sentido contrario, estos productos gozan de un origen preferencial ...⁽²⁾.

Tšehhi keelne tekst

Vývozce výrobků uvedených v tomto dokumentu (číslo povolení ...⁽¹⁾) prohlašuje, že kromě zřetelně označených, mají tyto výrobky preferenční původ v ...⁽²⁾.

Taanikeelne tekst

Eksportøren af varer, der er omfattet af nærværende dokument, (toldmyndighedernes tilladelse nr. ...⁽¹⁾), erklærer, at varerne, medmindre andet tydeligt er angivet, har præferenceoprindelse i ...⁽²⁾.

Saksakeelne tekst

Der Ausführer (Ermächtigter Ausführer; Bewilligungs-Nr. ...⁽¹⁾) der Waren, auf die sich dieses Handelspapier bezieht, erklärt, dass diese Waren, soweit nicht anderes angegeben, präferenzbegünstigte ...⁽²⁾ Ursprungswaren sind.

Eestikeelne tekst

Käesoleva dokumendiga hõlmatud toodete eksportija (tolliameti kinnitus nr. ...⁽¹⁾) deklareerib, et need tooted on ...⁽²⁾ sooduspäritoluga, välja arvatud juhul kui on selgelt näidatud teisiti.

Kreekakeelne tekst

Ο εξαγωγέας των προϊόντων που καλύπτονται από το παρόν έγγραφο (άδεια τελωνείου υπ' αριθ. ...⁽¹⁾) δηλώνει ότι, εκτός εάν δηλώνεται σαφώς άλλως, τα προϊόντα αυτά είναι προτιμησιακής καταγωγής ...⁽²⁾.

Ingliskeelne tekst

The exporter of the products covered by this document (customs authorization No ...⁽¹⁾) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of ...⁽²⁾ preferential origin.

Prantsuskeelne tekst

L'exportateur des produits couverts par le présent document (autorisation douanière n° ...⁽¹⁾) déclare que, sauf indication claire du contraire, ces produits ont l'origine préférentielle ...⁽²⁾.

Itaaliakeelne tekst

L'esportatore delle merci contemplate nel presente documento (autorizzazione doganale n. ...⁽¹⁾) dichiara che, salvo indicazione contraria, le merci sono di origine preferenziale ...⁽²⁾.

Läti keelne tekst

Eksportētājs produktiem, kuri ietverti šajā dokumentā (muitas pilnvara Nr. ...⁽¹⁾), deklarē, ka, izņemot tur, kur ir citādi skaidri noteikts, šiem produktiem ir priekšrocību izcelsme no ...⁽²⁾.

Leedukeelne tekst

Šiame dokumente išvardintų prekių eksportuotojas (muitinės liudijimo Nr ...⁽¹⁾) deklaruoja, kad, jeigu kitaip nenurodyta, tai yra ...⁽²⁾ preferencinės kilmės prekės.

Ungarikeelne tekst

A jelen okmányban szereplő áruk exportőre (vámfelhatalmazási szám: ...⁽¹⁾) kijelentem, hogy eltérő jelzés hiányában az áruk kedvezményes ...⁽²⁾ származásúak.

Maltakeelne tekst

L-esportatur tal-prodotti koperti b'dan id-dokument (awtorizzazzjoni tad-dwana nru. ...⁽¹⁾) jiddikjara li, hlief fejn indikat b'mod ċar li mhux hekk, dawn il-prodotti huma ta' oriġini preferenzjali ...⁽²⁾.

Hollandikeelne tekst

De exporteur van de goederen waarop dit document van toepassing is (douanevergunning nr. ...⁽¹⁾), verklaart dat, behoudens uitdrukkelijke andersluidende vermelding, deze goederen van preferentiële ... oorsprong zijn ⁽²⁾.

Poolakeelne tekst

Eksporter produktów objętych tym dokumentem (upoważnienie władz celnych nr ...⁽¹⁾) deklaruje, że z wyjątkiem gdzie jest to wyraźnie określone, produkty te mają ...⁽²⁾ preferencyjne pochodzenie.

Portugaliikeelne tekst

O abaixo assinado, exportador dos produtos cobertos pelo presente documento (autorização aduaneira n.º. ...⁽¹⁾), declara que, salvo expressamente indicado em contrário, estes produtos são de origem preferencial ...⁽²⁾.

Slovenikeelne tekst

Izvoznik blaga, zajetega s tem dokumentom (pooblastilo carinskih organov št ...⁽¹⁾) izjavlja, da, razen če ni drugače jasno navedeno, ima to blago preferencialno ...⁽²⁾ poreklo.

Slovakikeelne tekst

Vývozca výrobkov uvedených v tomto dokumente (číslo povolenia ...⁽¹⁾) vyhlasuje, že okrem zreteľne označených, majú tieto výrobky preferenčný pôvod v ...⁽²⁾.

Soomekeelne tekst

Tässä asiakirjassa mainittujen tuotteiden viejä (tullin lupa n:o ...⁽¹⁾) ilmoittaa, että nämä tuotteet ovat, ellei toisin ole selvästi merkitty, etuuskohteluun oikeutettuja ... alkuperätuotteita ⁽²⁾.

Rootsikeelne tekst

Exportören av de varor som omfattas av detta dokument (tullmyndighetens tillstånd nr. ...⁽¹⁾) försäkrar att dessa varor, om inte annat tydligt markerats, har förmånsberättigande ... ursprung ⁽²⁾.

Bulgaariakeelne tekst

Износителят на продуктите, обхванати от този документ (митническо разрешение № ... (1)) декларира, че освен където е отбелязано друго, тези продукти са с ... преференциален произход ⁽²⁾.

Rumeeniakeelne tekst

Exportatorul produselor ce fac obiectul acestui document (autorizația vamală nr. ...⁽¹⁾) declară că, exceptând cazul în care în mod expres este indicat altfel, aceste produse sunt de origine preferențială ...⁽²⁾.

.....(3)

(Koht ja kuupäev)

.....(4)

(Eksportija allkiri; lisaks sellele tuleb kirjutada loetavalt allakirjutaja nimi)

- ¹ Kui arvedeklaratsiooni koostab heakskiidetud eksportija, tuleb siia kanda heakskiidetud eksportija loa number. Kui arvedeklaratsiooni ei koosta heakskiidetud eksportija, jäetakse sulgudes olevad sõnad välja või lünk tühjaks.
- ² Märkida toodete päritolu. Kui liikumissertifikaat käsitleb täielikult või osaliselt kaupu, mis pärinevad Ceutast või Melillast, peab eksportija need selgelt tähistama märkega „CM” dokumendis, mille alusel sertifikaat koostatakse.
- ³ Kui samad andmed sisalduvad dokumendis endas, võib need tähised märkimata jätta.
- ⁴ Kui eksportija allkirja ei nõuta, jäetakse koos allkirjaga märkimata ka allakirjutaja nimi.

VII LIIDE

TARNIJA DEKLARATSIOON SOODUSPÄRITOLUSTAATUSEGA TOODETE KOHTA

Mina, allakirjutanu, kinnitan, et käesolevas arves loetletud kaubad⁽¹⁾

on toodetud⁽²⁾ ning vastavad ÜMTde ja Euroopa Liidu sooduskaubandust reguleerivatele päritolureeglitele.

Kohustun tolliasutustele täiendavalt esitama tõendavaid dokumente, kui seda nõutakse.

.....⁽³⁾

.....⁽⁴⁾

.....⁽⁵⁾

Märkus

Eespool esitatud tekst, mille lüngad on täidetud vastavalt joonealustes märkustes esitatud juhisele, on tarnija deklaratsioon. Joonealuseid märkusi ei ole vaja uuesti esitada.

⁽¹⁾ Kui tegemist on vaid mõnede arves loetletud toodetega, tuleb need selgesti tähistada ning lisada deklaratsiooni järgmine märkus selle tähistuse kohta: „... mis on loetletud käesolevas arves ja tähistatud ... on toodetud ...”.

Kui kasutatakse muud dokumenti kui arvet või arve lisa (vt artikli 32 lõige 3), kasutatakse sõna „arve” asemel selle dokumendi nimetust.

⁽²⁾ Euroopa Liit, liikmesriik, majanduspartnerluslepinguga ühinenud riik või ÜMT. Kui nimetatud on majanduspartnerluslepinguga ühinenud riik või ÜMT, tuleb nimetada ka Euroopa Liidu tolliasutus, kus hoitakse asjaomast (asjaomaseid) EUR.1 sertifikaati (sertifikaate), lisades selle sertifikaadi numbri ja võimaluse korral asjaomase tollideklaratsiooni numbri.

⁽³⁾ Koht ja kuupäev.

⁽⁴⁾ Nimi ja ametikoht ettevõttes.

⁽⁵⁾ Allkiri.

VIII LIIDE

TARNIJA DEKLARATSIOON SOODUSPÄRITOLUSTAATUSETA TOODETE KOHTA

Mina, allakirjutanu, kinnitan, et käesolevas arves loetletud kaubad⁽¹⁾

on toodetud⁽²⁾

ja sisaldavad järgmisi osi või materjale, millel ei ole majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigi, ÜMT ega Euroopa Liidu sooduspäritolustaatus:

.....⁽³⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾

.....

.....

.....⁽⁶⁾

Kohustun tolliasutustele täiendavalt esitama tõendavaid dokumente, kui seda nõutakse.

.....⁽⁷⁾⁽⁸⁾

.....⁽⁹⁾

Märkus

Eespool esitatud tekst, mille lüngad on täidetud vastavalt joonealustes märkustes esitatud juhisele, on tarnija deklaratsioon. Joonealuseid märkusi ei ole vaja uuesti esitada.

⁽¹⁾ Kui tegemist on vaid mõnede arves loetletud toodetega, tuleb need selgesti tähistada ning lisada deklaratsiooni järgmine märkus selle tähistuse kohta: „... mis on loetletud käesolevas arves ja tähistatud ... on toodetud ...”.

Kui kasutatakse muud dokumenti kui arvet või arve lisa (vt artikli 32 lõige 3), kasutatakse sõna „arve” asemel selle dokumendi nimetust.

⁽²⁾ Euroopa Liit, liikmesriik, majanduspartnerluslepinguga ühinenud riik või ÜMT.

⁽³⁾ Igal juhul tuleb esitada toote kirjeldus. Kirjeldus peab olema piisav ja nii üksikasjalik, et oleks võimalik määrata kõnealuste toodete tariifset klassifikatsiooni.

⁽⁴⁾ Tolliväärtus tuleb märkida üksnes juhul, kui seda nõutakse.

⁽⁵⁾ Päritoluriik tuleb märkida üksnes juhul, kui seda nõutakse. Märkida tuleb sooduskohtlemist võimaldav päritolu, muu päritolu korral tuleb märkida „kolmas riik”.

⁽⁶⁾ „ja seda on töödeldud järgmisel viisil [Euroopa Liidus], [liikmesriigis] [majanduspartnerluslepinguga ühinenud riigis] [ÜMTs] []”, ning lisatakse töötlemise kirjeldus, kui seda nõutakse.

⁽⁷⁾ Koht ja kuupäev.

⁽⁸⁾ Nimi ja ametikoht ettevõttes.

⁽⁹⁾ Allkiri.

IX LIIDE

Teabesertifikaat

1. Kasutada tuleb käesolevas lisas esitatud teabesertifikaadi vormi ning see trükitakse ühes või mitmes sellises ametlikus keeles, milles leping on koostatud, järgides seejuures eksportiva riigi õigusnorme. Teabesertifikaadid koostatakse ühes neist keeltest; käsitsi täitmisel kasutatakse tinti ja trükitähti. Teabesertifikaadile peab olema trükitud või muul viisil kantud järjekorranumber, mille järgi saab selle identifitseerida.
2. Teabesertifikaadi suurus on 210×297 mm, kusjuures kõrguse lubatud hälve on vahemikus + 8 kuni - 5 mm. Kasutada tuleb valget kirjapaberi mõõdus paberit, mis ei sisalda puidumassi ja mille kaal on vähemalt 25 g/m^2 .
3. Riigi ametiasutused võivad jätta endale õiguse trükkida vormid ise või lasta need trükkida selleks volitatud trükikodadel. Viimasel juhul peab igal vormil olema viide sellisele volitusele. Igal vormil peab olema trükikoja nimi ja aadress või tunnusmärk, mille abil saab trükikoja identifitseerida.

EUROOPA LIIT

1. Tarnija ⁽¹⁾		TEABESERTIFIKAAT, mis lihtsustab LIKUMISSERTIFIKAADI väljaandmist sooduskaubanduses järgmiste partnerite vahel		
2. Kaubasaaja ⁽¹⁾		EUROOPA LIIT ja ÜMTd		
3. Töötaja ⁽¹⁾		4. Riik, kus toimus töö või töötlemine		
6. Imporditolliasutus ⁽¹⁾		5. Ametkondlikuks kasutuseks		
7. Impordidokument ⁽²⁾ Vorm nr Seeria: Kuupäev				
SIHTLIKMESRIIKI SAADETAVAD KAUBAD				
8. Märgistus, numbrid, kogused ja pakendi liik		9. Kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteem rubriigi/alamrubriigi number (HS-i kood)		10. Kogus ⁽³⁾
				11. Väärtus ⁽⁴⁾
KASUTATUD IMPORTKAUBAD				
12. Kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteem rubriigi/alamrubriigi number (HS-i kood)		13. Päritoluriik	14. Kogus ⁽³⁾	15. Väärtus ^{(2) (5)}
16. Töötamise või töö kirjeldus				
17. Märkused				
18. TOLLI KINNITUS Deklaratsioon kinnitatud: Dokument: Vorm: nr Tolliasutus Kuupäev: Ametlik pitser (Allkiri)		19. TARNIJA DEKLARATSIOON Mina, allakirjutanu, kinnitan, et käesolevas sertifikaadis esitatud teave on õige. (Koht) (Kuupäev) (Allkiri)		

⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ Vt joonealused märkused pöördel.

KONTROLLIMISE NÕUE	KONTROLLI MISE TULEMUS
Allakirjutanud tolliametnik nõuab käesoleva teabesertifikaadi ehtsuse ja õigsuse kontrollimist.	Tehtud kontroll näitab, et käesolev sertifikaat ⁽¹⁾ a) on välja antud nimetatud tolliasutuse poolt ja selles sisalduv teave on õige (*) b) ei vasta ehtsuse ja õigsuse nõuetele (vt lisatud märkused) (*)
..... (Koht ja kuupäev)	 (Koht ja kuupäev)
Ametlik pitser	Ametlik pitser
..... (Ametniku allkiri)	 (Ametniku allkiri)
	(*) Mittevajalik maha tõmmata.

RISTVIITED

- (1) Isiku või äriühingu nimi ja aadress.
- (2) Vabatahtlik teave.
- (3) Kg, hl, m³ või muu mõõtühik.
- (4) Pakendit loetakse selles sisalduvate kaupade juurde kuuluvaks osaks. Seda sätet ei kohaldata siiski selliste pakendite suhtes, mis ei ole kõnealuse kaubaartikli pakendamisel tavapärased ja millel on eraldi võetuna praktiline väärtus, mis ei ole seotud selle kasutamisega pakendina.
- (5) Väärtus tuleb märkida vastavalt päritolureegleid käsitlevatele sätetele.

X LIIDE

ERANDI TAOTLUSE VORM

1. VALMISTOOTE KAUBANDUSLIK KIRJELDUS

--

1.1 Tolliklassifikatsioon (HS-kood)

--

2. KASUTATUD PÄRITOLUSTAATUSETA MATERJALI KAUBANDUSLIK KIRJELDUS

--

2.1 Tolliklassifikatsioon (HS-kood)

--

3. EELDATAV AASTANE EKSPORDIKOGUS ÜHENDUSSE (KAAL VÕI TÜKKIDE, MEETRITE VM ÜHIKUTE ARV)

--

4. LÕPPTOODETE VÄÄRTUS

--

5. PÄRITOLUSTAATUSETA MATERJALIDE VÄÄRTUS

--

6. PÄRITOLUSTAATUSETA MATERJALIDE PÄRITOLU

--

7. PÕHJUSED, MIKS LÕPPTOODE EI VASTA PÄRITOLUREEGLILE

--

--

8. ERANDI TAOTLETAV KOHALDAMISAEG

... pp/kk/aaaa kuni pp/kk/aaaa

9. VÕIMALIKUD ARENGUSUUNAD, MILLE PUHUL KAOB VAJADUS ERANDI JÄRELE

--

10. TEAVE ETTEVÕTJA KOHTA

Ettevõtte kapitali struktuur / Tehtud või tehtavate investeeringute suurus / Tööle võetud või tööle võetavate töötajate arv

XI LIIDE

REGISTREERITUD EKSPORTIJAKS SAAMISE TAOTLUS

1. Eksportija nimi, täielik aadress ja riik (<i>mittekonfidentsiaalne</i>)
2. Kontaktandmed, sh telefoni- ja faksinumber ning e-posti aadress (<i>konfidentsiaalne</i>)
3. Tegevuse kirjeldus: kas teie põhitegevus on kaupade tootmine või nendega kauplemine (<i>mittekonfidentsiaalne</i>) ja vajaduse korral kirjeldage tööstuslikku tootmisportsessi (<i>konfidentsiaalne</i>)
4. Sooduskohtlemise tingimustele vastavate toodete indikatiivne kirjeldus, sh harmoneeritud süsteemi neljakohaliste rubriikide (või gruppide, kui kaubad kuuluvad harmoneeritud süsteemi rohkem kui kahekümnesse rubriiki) indikatiivne loend
5. Eksportija kohustus Allakirjutanu kinnitab käesolevaga, et kõik andmed on õiged ja: – tema varasemat luba ei ole tühistatud või juhul, kui see on tühistatud, on ta lahendanud probleemid, mille tõttu luba tühistati; – võtab kohustuse koostada päritolukinnitusi üksnes selliste kaupade puhul, mis vastavad sooduskohtlemise tingimustele ja mille puhul järgitakse käesolevas lisas esitatud päritolureegleid, millele kõnealused kaubad vastama peavad; – võtab kohustuse säilitada sooduskohtlemise saamiseks vastavate toodete tootmise ja tarnimise kohta nõuetekohased kaubandusliku raamatupidamise dokumendid ning säilitada neid vähemalt kolm aastat alates aastast, mil päritolukinnitus koostati;

- võtab kohustuse nõustuda, et tema väljastatud päritolukinnitusi kontrollitakse, mis hõlmab raamatupidamisdokumentide kontrollimist ning komisjoni ja liikmesriikide ametiasutuste korraldatavaid kohapealseid kontrollkäike;
- võtab kohustuse taotleda enda eemaldamist registreeritud eksportijate registrist, kui ta enam ei täida käesoleva otsuse raames kaupade eksportimise tingimusi või ei kavatse enam selliseid kaupu eksportida.

Koht, kuupäev ja volitatud allakirjutaja allkiri, ametinimetus ja/või tiitel

6. Eksportija eelneval konkreetsel ja teadlikul nõusolekul, et tema isikuandmed avaldatakse internetis

Käesolevaga on allakirjutanu teadlik, et tema esitatud teavet võib säilitada komisjoni andmebaasis ja et selle üksikasju võib avalikustada internetis, v.a teave, mis on käesoleval taotlusel märgitud konfidentsiaalsena. Ta nõustub, et kõnealune teave avalikustatakse internetis. Allakirjutanu võib loobuda nõusolekust avaldada kõnealune teave internetis, saates e-kirja, faksi või tavakirja järgmisele aadressile:

Koht, kuupäev ja volitatud allakirjutaja allkiri, ametinimetus ja/või tiitel

7. Lahter, mille täidab valitsusasutus

Taotlus on registreeritud järgmise numbri all:

Registreerimisnumber: _____

Registreerimiskuupäev _____

Kehtib alates_____

Allkiri ja pitser_____

Tähelepanuks taotlejale: Juhime Teie tähelepanu sellele, et andmed märkega „mittekonfidentsiaalne” kantakse üldkasutatavasse andmebaasi; andmed märkega „konfidentsiaalne” on kättesaadavad pädevatele valitsusasutustele ning liidu ja selle liikmesriikide pädevatele asutustele.

XII LIIDE

PÄRITOLUKINNITUS

Koostatakse mis tahes äridokumendil, millel on näidatud eksportija ja kaubasaadetise vastuvõtja nimi ja täielik aadress ning kaupade kirjeldus ja väljastamiskuupäev (1).

Prantsuskeelne tekst

L'exportateur (Numéro d'exportateur enregistré – excepté lorsque la valeur des produits originaires contenus dans l'envoi est inférieure à EUR 10.000 (2)) des produits couverts par le présent document déclare que, sauf indication claire du contraire, ces produits ont l'origine préférentielle . . . (3) au sens des règles d'origine de la Décision d'association des pays et territoires d'outre-mer et que le critère d'origine satisfait est(4)

Ingliskeelne tekst

The exporter (Number of Registered Exporter – unless the value of the consigned originating products does not exceed EUR 10,000 (2)) of the products covered by this document declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of . . . preferential origin (3) according to rules of origin of the Decision on the association of the overseas countries and territories and that the origin criterion met is(4)

-
- (1) Kui päritolukinnitus asendab artikli 51 kohaselt mõnda teist päritolukinnitust, märgitakse see ära alati koos originaalkinnituse väljastamiskuupäevaga.
 - (2) Kui päritolukinnitus asendab teist päritolukinnitust, kirjutab sellise kinnitusega hõlmatud kaupade järgmine valdaja päritolukinnitusele oma nime ja täieliku aadressi ning seejärel märgib: „acting on the basis of the statement on origin made out by [name and full address of the exporter in the OCT], registered under the following number [Number of Registered Exporter of the exporter in the OCT]”.
 - (3) Tuleb märkida toodete päritoluriik. Kui päritolukinnitus on täielikult või osaliselt seotud toodetega, mis pärinevad Ceutast või Melillast artikli 67 tähenduses, peab eksportija need selgelt eristama tähisega „CM” sellisel dokumendil, mille alusel kinnitus koostatakse.
 - (4) Täielikult saadud toodete puhul tuleb märkida täht „P”; piisava töö või töötuse läbinud toodete puhul tuleb märkida täht „W”, selle järele kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi (harmoneeritud süsteemi) kohase eksporditava toote rubriigi neljakohaline kood (nt „W” 9618); vajaduse korral asendatakse eespool mainitud tähis ühe järgmise tähisega: „EU cumulation”, „OCT cumulation”, „cumulation with EPA country”, „extended cumulation with country x” või „Cumul UE”, „cumul OCT”, „cumul avec pays APE”, „cumul étendu avec le pays x”.

XIII LIIDE

TOOTED, MILLE SUHTES ARTIKLIS 8 OSUTATUD PÄRITOLU KUMULATSIOONI SÄTTEID EI KOHALDATA KUNI 1. OKTOOBRINI 2015

HS-kood/ CN-kood	Kirjeldus
1701	Roosuhkur ja peedisuhkur ning keemiliselt puhas sahharoos tahkel kujul
1702	Muu suhkur, sh keemiliselt puhas laktoos, maltoos, glükoos ja fruktoos, tahkel kujul; maitse- ja värvainelisanditeta suhkruisürupid; tehismesi, naturaalse meega segatud või segamata; karamell.
Ex 1704 90, mis vastab koodile 1704 90 99	Suhkrukondiitritooted, mis ei sisalda kakaod (v.a närimiskumm; lagritsaekstrakt sahharoosisisaldusega üle 10 % massist, kuid muude lisaaineteta; valge šokolaad; kondiitritootemass, k.a martsipan, kontaktpakendites netomassiga vähemalt 1 kg; kurgupastillid ja kõhakompvekid; suhkrukatttega (paneeritud) tooted; kummikompekid, marmelaad, sefiir, pastilaa; keedetud maiustused; iirised, karamellid jms maiustused; pressitud tabletid)
Ex 1806 10, mis vastab koodile 1806 10 30	Kakaopulber, mis sisaldab sahharoosi (k.a sahharoosina väljendatud invertsuhkur) või sahharoosina väljendatud isoglükoosi vähemalt 65 %, kuid alla 80 % massist
Ex 1806 10, mis vastab koodile 1806 10 90	Kakaopulber, mis sisaldab sahharoosi (k.a sahharoosina väljendatud invertsuhkur) või sahharoosina väljendatud isoglükoosi vähemalt 80 % massist
Ex 1806 20, mis vastab koodile 1806 20 95	Kakaod sisaldavad tooted plokkide, tahvlite või batoonidena massiga üle 2 kg või vedelal kujul, pastana, pulbrina, graanulitena või muul kujul, mahutis või kontaktpakendis massiga üle 2 kg (v.a kakaovõi, tooted, mis sisaldavad kakaovõid vähemalt 18 % massist või kakaovõid ja piimarasva kokku vähemalt 25 % massist; piimašokolaadi graanulid; šokolaadiglasuur; šokolaad ja šokolaaditooted: suhkrukondiitritooted ja suhkruasendajatega valmistatud asendustooted, mis sisaldavad kakaod; kakaovõid; kakaod sisaldavad tooted jookide valmistamiseks)
Ex 1901 90, mis vastab koodile 1901 90 99	Jäme- ja peenjahust, tangudest, tärklistest või linnaseekstraktist valmistatud mujal nimetamata toiduained, mis ei sisalda kakaod või sisaldavad seda alla 40 % massist, arvestatuna täiesti rasvavabalt; mujal nimetamata toiduained rubriikidesse 0401–0404 kuuluvatest kaupadest, mis ei sisalda kakaod või sisaldavad kakaod alla 5 % massist, arvestatuna täiesti rasvavabalt (v.a toiduained, mis ei sisalda piimarasva, sahharoosi (sh invertsuhkrut), isoglükoosi, glükoosi ega tärklist või sisaldavad piimarasva alla 1,5 %, sahharoosi (sh invertsuhkrut) või isoglükoosi alla 5 % ning glükoosi või tärklist alla 5 %; pulbrilised toiduained rubriikide 0401–0404 toodetest; jaemüügiks pakendatud imikutoidud; segud ja taignad rubriigi 1905 pagaritoodete valmistamiseks)
Ex 2101 12, mis vastab koodile 2101 12 98	Kohvist valmistatud tooted (v.a kohviekstraktid, -essentsid ja -kontsentraadid ning nendest valmistatud tooted)
Ex 2101 20, mis vastab koodile 2101 20 98	Teest või matest valmistatud tooted (v.a tee- või mateekstraktid, -essentsid ja -kontsentraadid ning nendest valmistatud tooted)
Ex 2106 90, mis vastab koodile 2106 90 59	Lõhna- ja maitseainelisandiga või värvilisandiga suhkruisürupid (v.a isoglükoosisiirup, laktoosisiirup, glükoosisiirup ja maltodekstriinisiirup)
Ex 2106 90, mis vastab koodile 2106 90 98	Mujal nimetamata toiduvalmistised (v.a valgukontsentraadid ja tektureeritud valkained; alkoholtoodete segud (v.a lõhnaainetel põhinevad), mida kasutatakse jookide valmistamiseks; lõhna- ja maitseainelisandiga või värvilisandiga suhkruisürupid; valmistised, mis sisaldavad piimarasvu vähemalt 1,5 % või sahharoosi, isoglükoosi, glükoosi või tärklist vähemalt 5 %)
Ex 3302 10, mis vastab koodile 3302 10 29	Lõhnaainete baasil valmistised, mis sisaldavad kõiki joogi aroomiaineid ja mille tegelik alkoholisisaldus ei ületa 0,5 % mahust, kasutamiseks jookide tootmisel (v.a valmistised, mis sisaldavad piimarasvu vähemalt 1,5 % või sahharoosi, isoglükoosi, glükoosi või tärklist vähemalt 5 %)

VII LISA

SOODUSTUSTE AJUTINE TÜHISTAMINE

Artikkel 1

Soodustuste tühistamise põhimõtted

1. Järgmistel põhjustel võidakse ajutiselt tühistada käesoleva otsuse artiklis 41 sätestatud sooduskorra kohaldamine teatavate või kõikide ÜMTst pärit toodete suhtes:
 - (a) pettus;
 - (b) eeskirjade eiramine või toodete päritolureeglite ja nendega seoses kehtestatud korra pidev mittetäitmine või nende täitmise mittetagamine;
 - (c) käesoleva otsuse artiklite 41–48 sätete rakendamiseks ja nende täitmise kontrolliks lõikes 2 ning VI lisa V jaotises osutatud halduskoostööst keeldumine.
2. Lõikes 1 nimetatud halduskoostöö tegemisel ÜMT muu hulgas:
 - (a) teatab komisjonile ja ajakohastab päritolureeglite rakendamiseks ja nende järgimise kontrolliks vajalikud andmed;
 - (b) abistab liitu, teostades liikmesriikide tolliasutuste taotlusel kauba päritolutõendite järelkontrolli, ning teatab tulemused õigeaegselt;
 - (c) teostab või korraldab asjakohaseid uurimisi päritolureeglite rikkumise tuvastamiseks ja vältimiseks;
 - (d) abistab liitu, võimaldades komisjonil kooskõlastatult ja tihedas koostöös liikmesriikide pädevate asutustega täita oma territooriumil liidu uurimisi, et kontrollida dokumentide autentsust või artiklis 41 osutatud korra lubamiseks vajalike andmete täpsust;
 - (e) täidab VI lisa artiklite 7–10 tähenduses päritolu kumulatsiooni reegleid, või tagab nende täitmise;
 - (f) abistab liitu toimingute kontrollimisel, kui võib eeldada päritoluga seotud pettust. Pettust võib eeldada juhul, kui nende toodete import, millele on kehtestatud käesolevas otsuses sätestatud sooduskord, oluliselt ületab ÜMT tavalist eksporditaset.

Artikkel 2

Sooduskorra tühistamine

1. Kui komisjon leiab, et käesoleva lisa artikli 1 lõigetes 1 ja 2 nimetatud põhjustel on ajutise peatamise õigustamiseks piisavalt tõendeid, võib ta käesoleva otsusega kehtestatud sooduskorra soodustatud riigist pärinevate kõigi või teatud toodete suhtes tühistada, tingimusel et ta on eelnevalt:
 - (a) artikli 3 lõikes 2 osutatud korras pidanud nõu VIII lisa artiklis 10 osutatud komiteega;
 - (b) pöördunud liikmesriikide poole, et need võtaksid tarvitusele ettevaatusabinõud, mis on vajalikud liidu finantshuvide kaitseks ja/või selle tagamiseks, et soodustatud riik täidab oma kohustusi, ning
 - (c) avaldanud *Euroopa Liidu Teatajas* teadaande, et esineb põhjendatud kahtlustusi selle kohta, kuidas asjaomane soodustatud riik kohaldab sooduskorda ja/või täidab oma kohustusi, mis võib muuta küsitavaks asjaomase riigi õiguse rakendada käesoleva otsusega kehtestatud sooduskorda.

Komisjon teatab asjaomasele ÜMT-le igast käesoleva lõikega kooskõlas tehtud otsusest enne selle jõustumist. Komisjon teavitab ka VIII lisa artiklis 10 osutatud komiteed.

2. Ajutine peatamine ei kesta kauem kui kuus kuud. Tühistamisaja lõppedes otsustab komisjon pärast VIII lisa artiklis 10 osutatud komitee teavitamist ajutise tühistamise lõpetada või seda pikendada käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud korra kohaselt.
3. Liikmesriigid edastavad Euroopa Komisjonile kogu asjakohase teabe, mis võib õigustada soodustuste tühistamist või tühistamise pikendamist.

Artikkel 3

Komiteemenetlus

1. Artikli 2 rakendamisel abistab komisjoni VIII lisa artiklis 10 osutatud komitee.
2. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

VIII LISA

KAITSE JA JÄRELEVALVE KORD

Artikkel 1

Järelevalve- ja kaitsemeetmete alased mõisted

Järelevalve- ja kaitsemeetmeid silmas pidades on käesoleva lisa artiklites 2–10:

- (a) „samasugune toode” – toode, mis on vaatlusaluse tootega identne, see tähendab täiesti sarnane, või sellise toote puudumisel muud toodet, mis ei ole vaatlusaluse tootega küll täiesti sarnane, kuid on omadustelt väga sarnane;
- (b) „huvitatud isikud” – isikuid, kes on seotud lõikes 1 nimetatud importtoote ning samasuguse või otseselt konkureeriva toote tootmise, levitamise ja/või müügiga;
- (c) „tõsised raskused” – liidu tootjate majandusliku ja/või rahalise olukorra halvenemine.

Artikkel 2

Kaitsemeetmete põhimõtted

- 1. Kui käesoleva otsuse artiklis 41 osutatud mis tahes sooduskorra alusel ÜMTst pärit toodet imporditakse kogustes ja/või hindadega, mis põhjustavad või ähvardavad põhjustada tõsiseid raskusi samasuguste või otseselt konkureerivate toodete tootjatele liidus, võidakse vastavalt käesoleva artikli lõigetele võtta vajalikke kaitsemeetmeid.
- 2. Lõike 1 rakendamisel eelistatakse selliseid meetmeid, mis häirivad assotsieerimist kõige vähem. Need meetmed ei tohi olla ulatuslikumad, kui on tekkinud raskuste lahendamiseks tingimata vaja. Meetmed ei tohi olla ulatuslikumad, kui käesoleva otsuse kohase soodusrežiimi lõpetamine.
- 3. Kaitsemeetmete võtmisel ja muutmisel pööratakse erilist tähelepanu asjaomaste ÜMTde huvidele.

Artikkel 3

Menetluse algatamine

- 1. Kui käesoleva lisa artiklis 2 sätestatud tingimuste täitmise kohta on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid, uurib komisjon, kas tuleks võtta kaitsemeetmeid.
- 2. Uurimine algatakse liikmesriigi, mis tahes juriidilise isiku, ELi tootjate huve esindava mis tahes ühenduse, millel ei ole juriidilise isiku staatust, taotlusel või komisjoni enda initsiatiivil, kui komisjon leiab, et uurimise algatamiseks on olemas piisavad, käesoleva lisa artiklis 2 osutatud teguritel põhinevad esmapilgul usutavad tõendid. Uurimise algatamise taotlus sisaldab tõendeid selle kohta, et käesoleva lisa

artiklis 2 nimetatud tingimused kaitsemeetmete kasutuselevõtmiseks on täidetud. Taotlus esitatakse komisjonile. Komisjon uurib võimalikult põhjalikult taotluses esitatud tõendite täpsust ja adekvaatsust, et kindlaks määrata, kas uurimise algatamiseks on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid.

3. Kui selgub, et menetluse algatamiseks on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid, avaldab komisjon Euroopa Liidu Teatajas sellekohase teate. Menetlus algatatakse ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist lõike 2 alusel. Kui uurimine algatatakse, esitatakse teates kõik vajalikud üksikasjad menetluse ja tähtaegade, sh Euroopa Komisjoni kaubanduse peadirektoraadi ärakuulamise eest vastutava ametniku poole pöördumise võimaluse kohta.
4. Uurimise läbiviimise eeskirjad ja kord ette nähtud artikliga 4.
5. ÜMTde ametiasutuste taotlusel korraldatakse käesoleva otsuse artiklis 13 nimetatud kolmepoolne konsulteerimine, ilma et see piiraks käesolevas artiklis esitatud tähtaegade kohaldamist. Kolmepoolse konsulteerimise tulemused tehakse teatavaks nõuandekomiteele.

Artikkel 4

Uurimine

1. Pärast menetluse algatamist alustab komisjon uurimist. Lõikes 3 sätestatud ajavahemik algab päevast, mil otsus uurimise algatamise kohta avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Komisjon võib paluda liikmesriikidel esitada teavet ja liikmesriigid teevad kõik vajaliku, et seda palvet täita. Kui kõnealune teave pakub üldist huvi ja ei ole konfidentsiaalne käesoleva lisa artikli 11 tähenduses, lisatakse see lõikega 8 ette nähtud mittekonfidentsiaalsete dokumentide hulka.
3. Uurimine viiakse lõpule kaheteistkümne kuu jooksul alates selle algatamisest.
4. Komisjon hangib kogu teabe, mida ta peab vajalikuks, et teha vastavalt vajadusele otsus käesoleva lisa artiklis 2 sätestatud tingimuste kohta, ja püüab seda teavet kontrollida, kui ta seda asjakohaseks peab.
5. Uurimise käigus hindab komisjon objektiivseid ja koguseliselt mõõdetavaid tegureid, mis võivad mõjutada liidu majandusvaldkonna olukorda, eelkõige turuosa, müüginahmu muutused, tootmismahut, tootmisvõimsus, tootlikkus, tootmisvõimsuse kasutamine, kasum ja kahjum ning tööhõive. See loetelu ei ole ammendav ja komisjon võib arvesse võtta ka muid tegureid.
6. Endast *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud teates sätestatud tähtaja jooksul teatanud huvitatud isikud ja asjaomase ÜMT esindajad võivad kirjaliku taotluse alusel tutvuda kogu teabega, mis on seoses uurimisega komisjoni valdusesse antud (välja arvatud liidu või liikmesriikide ametivõimude koostatud asutusesisesed dokumendid), juhul kui see teave on nende huvide kaitsmiseks oluline ega ole konfidentsiaalne artikli 11 tähenduses ning kui komisjon seda uurimisel kasutab. Endast teatanud huvitatud isikud võivad edastada komisjonile oma seisukohad kõnealuse teabe kohta. Neid

seisukohti arvestatakse juhul, kui need on tõendatud piisavate esmapilgul usutavate tõenditega.

7. Komisjon tagab, et kõik uurimiseks vajalikud andmed ja kogu statistika on kättesaadav, mõistetav, läbipaistev ja kontrollitav.
8. Komisjon kuulab huvitatud isikud ära eelkõige juhul, kui nad on Euroopa Liidu Teatajas avaldatud teates ette nähtud aja jooksul ära kuulamist kirjalikult taotlenud ja tõestanud, et uurimise tulemused tõenäoliselt mõjutavad neid ja et neil on suuliste selgituste andmiseks erilised põhjused. Komisjon kuulab sellised isikud täiendavalt ära, kui neil on uute selgituste andmiseks erilised põhjused.
9. Kui teavet ei esitata komisjoni kehtestatud tähtaja jooksul või kui uurimist oluliselt takistatakse, võidakse järeldused teha kättesaadavate faktide põhjal. Kui komisjon leiab, et mõni huvitatud isik või kolmas isik on talle esitanud väära või eksitava teabe, jätab ta selle teabe arvesse võtmata ja võib kasutada kättesaadavaid fakte.
10. Komisjon teatab asjaomasele ÜMT-le kirjalikult uurimise algatamisest.

Artikkel 5

Eelneva järelevalve meetmed

1. Käesoleva otsuse artiklis 41 osutatud ÜMTdest pärit toodete suhtes võib teostada erijärelevalvet.
2. Komisjon võtab eelneva järelevalve meetmed vastu vastavalt käesoleva lisa artiklis 6 osutatud nõuandemenetlusele.
3. Eelneva järelevalve meetmed on tähtjalised. Kui ei ole sätestatud teisiti, kaotavad need kehtivuse meetmete kehtestamise esimesele kuuekuulisele ajavahemikule järgneva kuuekuuse ajavahemiku järel.
4. Komisjon ja ÜMTde pädevad ametiasutused tagavad järelevalvemeetmete tõhususe, võttes kasutusele VI ja VII lisa sätestatud halduskoostöö meetodid.

Artikkel 6

Ajutiste kaitsemeetmete kehtestamine

1. Nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, kus liidu tootjate majandusliku ja/või finantsolukorra halvenemist oleks raske heastada, võidakse kehtestada ajutisi meetmeid. Ajutisi meetmeid ei kohaldata kauem kui 200 päeva. Komisjon võtab ajutised meetmed vastu vastavalt käesoleva lisa artiklis 10 osutatud nõuandemenetlusele. Hädavajaduse korral võtab komisjon koheselt rakendatavad ajutised meetmed vastu vastavalt käesoleva lisa artiklis 10 osutatud nõuandemenetlusele.

2. Kui ajutised kaitsemeetmed tunnistatakse kehtetuks, sest uurimise käigus selgub, et käesoleva lisa artiklis 2 sätestatud tingimused on täitmata, makstakse kõik nende ajutiste meetmete kohaselt sissenõutud tollimaksud automaatselt tagasi.

Artikkel 7

Lõplike meetmete kehtestamine

1. Kui lõpptulemusena väljaselgitatud faktide põhjal tehakse kindlaks, et käesoleva lisa artiklis 2 sätestatud tingimused ei ole täidetud, võtab komisjon vastavalt käesoleva lisa artiklis 4 osutatud kontrollimenetlusele vastu otsuse uurimise ja menetluse lõpetamise kohta. Kaitstes nõuetekohaselt konfidentsiaalset teavet käesoleva lisa artikli 9 tähenduses, avalikustab komisjon aruande, milles ta esitab oma uurimise tulemused ja põhjendatud järeldused, milleni on ta jõudnud kõigi asjakohaste faktiliste ja õiguslaste küsimuste suhtes.
2. Kui lõpptulemusena väljaselgitatud faktide põhjal tehakse kindlaks, et käesoleva lisa artiklis 2 sätestatud tingimused on täidetud, võtab komisjon vastavalt artiklis 4 osutatud kontrollimenetlusele vastu otsuse lõplike kaitsemeetmete kehtestamise kohta. Kaitstes nõuetekohaselt konfidentsiaalset teavet käesoleva lisa artikli 9 tähenduses, avalikustab komisjon aruande, mis sisaldab kokkuvõtet otsustamisega seotud olulistest faktidest ja kaalutlustest ning teavitab ÜMT ametiasutusi viivitamatult otsusest võtta vajalikud kaitsemeetmed.

Artikkel 8

Kaitsemeetmete kestus ja läbivaatamine

1. Kaitsemeede kehtib ainult niikaua, kui vaja, et märgatavat kahju ära hoida või heastada ja kohanemisele kaasa aidata. See tähtaeg ei tohi ületada kolme aastat, välja arvatud juhul, kui seda pikendatakse lõike 2 kohaselt.
2. Kaitsemeetme esialgse kohaldamise tähtaega võib erandkorras pikendada kuni kahe aasta võrra, kui on kindlaks tehtud, et kaitsemeedet on endiselt vaja tõsiste raskuste vältimiseks või kõrvaldamiseks.
3. Lõike 3 kohasele pikendamisele peab eelnema uurimine, mida taotleb liikmesriik, liidu tootmisharu esindav juriidiline isik või selline ühing, mis ei ole juriidiline isik, või komisjon omal algatusel, kui on piisavalt esmapilgul usutavaid tõendeid, et kaitsemeede on endiselt vajalik.
4. Teade uurimise algatamise kohta avaldatakse artikli 4 kohaselt ja kaitsemeede kehtib kuni uurimise tulemuste selgumiseni. Uurimine korraldatakse ja lõike 2 kohane pikendamist käsitlev otsus tehakse kooskõlas artiklitega 6 ja 7.

Artikkel 9

Konfidentsiaalsus

1. Käesoleva otsuse alusel saadud teavet kasutatakse ainult selleks, milleks seda nõuti. Käesoleva otsuse alusel saadud mis tahes teavet, mis on oma loomult konfidentsiaalne või mis on esitatud konfidentsiaalsena, ei avalikustata ilma selle teabe andja loata.
2. Igas konfidentsiaalsustaotluses märgitakse põhjus, miks teave on konfidentsiaalne. Kui teabe andja ei soovi teavet avalikustada ega luba seda üldises või kokkuvõtlikus vormis avaldada ning kui ilmneb, et konfidentsiaalsustaotlus ei ole põhjendatud, võib kõnealuse teabe jätta arvesse võtmata.
3. Teavet peetakse igal juhul konfidentsiaalseks, kui on tõenäoline, et selle avaldamisel on teabe andjale või sellise teabe allikale märkimisväärselt ebasoodne mõju.
4. Lõigete 1–4 kohaldamine ei piira liidu asutusi osutamast üldisele teabele ja eelkõige käesoleva otsuse alusel tehtud otsuste põhjustele. Need asutused peavad siiski arvesse võtma asjaomaste füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustatud huve, et nende ärisaladusi ei avaldataks.

Artikkel 10

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee, mis on asutatud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 260/2009 (impordi ühiste eeskirjade kohta)⁹⁹ artikli 4 lõike 1 alusel. See komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
4. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes nimetatud määruse artikliga 4.

⁹⁹ ELT L 84, 31.3.2009, lk 1.

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

- 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
- 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise struktuurile
- 1.3. Ettepaneku/algatuse liik
- 1.4. Eesmärgid
- 1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus
- 1.6. Meetme kestus ja finantsmõju
- 1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

- 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
- 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteemid
- 2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed
- 2.4. Kontrolli kulude ja sellest saadava kasu hinnang

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

ETTEPANEKULE LISATAV FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Nõukogu otsus ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus)

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise (ABM/ABB)¹⁰⁰ struktuurile

Jaotis 21: Areng ja suhted Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani (AKV) piirkonna riikidega
21 04: Keskkond ja loodusvarade, sealhulgas energia jätkusuutlik majandamine
21 05: Inim- ja sotsiaalne areng
21 06: Piirkondlik koostöö Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidega
21 07: Arengukoostöö meetmed ja sihtotstarbelised programmid

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

- ☐ Ettepanek/algatus käsitleb **uut meetet**
- ☐ Ettepanek/algatus käsitleb uut meetet, **mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest**¹⁰¹
- ☒ Ettepanek/algatus **käsitleb olemasoleva meetme pikendamist**
- ☐ Ettepanek/algatus käsitleb **ümbersuunatud meetet**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Komisjoni mitmeaastased strateegilised eesmärgid, mida ettepaneku/algatuse kaudu täidetakse

Edendada ÜMTde majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning seada sisse tihedad majandussidemed nende ja liidu kui terviku vahel.

Edendada ÜMTde elanike huve ja jõukust, et nad saavutaksid majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise arengu, mille poole nad püüdlevad.

Edendada ÜMTde konkurentsivõimet, parandada nende vastupanuvõimet, vähendada nende haavatavust ning süvendada koostööd ÜMTde ja teiste partnerite vahel.

¹⁰⁰ ABM – tegevuspõhine juhtimine; ABB – tegevuspõhine eelarvestamine.

¹⁰¹ Vastavalt finantsmääruse artikli 49 lõike 6 punktile a või b.

1.4.2. *Erieesmärgid ning asjaomased tegevusalad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise süsteemile*

Eesmärgid:

- a) edendada ELi väärtusi ja standardeid kogu maailmas;
- b) rajada vastavalt ELi ja ÜMTde ühistele huvidele nende vahel võrdsematel alustel põhinevad suhted;
- c) parandada ÜMTde konkurentsivõimet;
- d) suurendada ÜMTde vastupanuvõimet ning vähendada nende majanduslikku ja keskkonnavalast haavatavust;
- e) edendada ÜMTde koostööd kolmandate riikidega;
- f) võtta arvesse ELi poliitilise tegevuskava prioriteete;
- g) võtta arvesse üleilmses kaubanduses toimunud muudatusi ning ELi ja kolmandate riikide vahel sõlmitud kaubanduslepinguid.

Kavatsetakse:

- a) edendada ÜMTde sotsiaalset ja majanduslikku arengut, seades sisse tihedad majandussidemed nende ja liidu kui terviku vahel;
- b) toetada ÜMTde suutlikkust välja töötada ja rakendada poliitikat, strateegiaid, tegevuskavasid ja meetmeid osapoolte koostöövaldkondades; koordineerida koostööd sellistes valdkondades nagu keskkond, kliimamuutus ja suurõnnetuste ohu vähendamine, et toetada ÜMTde jätkusuutlikku arengut;
- c) edendada loodusvarade jätkusuutlikku kasutamist ja ressursitõhusust ning katkestada majanduskasvu ja keskkonnaseisundi halvenemise vaheline seos;
- d) toetada ÜMTde majanduse mitmekesistamist;
- e) edendada ÜMTde jätkusuutlikku arengut, tipptasemel teadmisi ja tööstuse konkurentsivõimet, tehes ja ÜMTdega koostööd teaduse, tehnoloogia (sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia), teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas;
- f) toetada ÜMTde jõupingutusi, et viia oma õigusakte vastavusse Euroopa Liidu õigusaktidega, kui see on asjakohane;
- g) tugevdada ÜMTde ja Euroopa Liidu noorte vahelisi sidemeid; parandada ÜMTde ja tervete piirkondade hariduse kvaliteeti ning edendada inimväärtet tööd; tugevdada ÜMTde suutlikkust jälgida ja avastada nakkushaigusi ning võidelda nakkushaiguste puhangutega;
- h) võtta arvesse ja säilitada ÜMTde kultuurilist mitmekesisust ja identiteeti;

- i) soodustada ÜMTde integratsiooni piirkondliku ja maailmamajandusega ning edendada kaupade ja teenustega kauplemist;
- j) leevendada mõju, mida ÜMTde geograafiline kaugus avaldab nende konkurentsivõimele;
- k) toetada ÜMTde suutlikkust töötada välja ja rakendada poliitikat, mis aitavad arendada nende kaupade ja teenustega kauplemist;
- l) aidata ÜMTdel luua soodne investeerimiskliima, et toetada nende sotsiaalset ja majanduslikku arengut;
- m) edendada finantssüsteemi stabiilsust, terviklikkust ja läbipaistvust ning head juhtimistava maksuvaldkonnas;
- n) aidata ÜMTdel välja töötada uuenduslike ja tõhusad politsei- ja õigusalase koostöö vahendeid ning toetada nende võitlust inimkaubanduse, terrorismi ja muude organiseeritud kuritegevuse vormidega;
- o) toetada ÜMTde ekspordi- ja kauplemisvõime suurenemist;
- p) luua võimalusi sihipärase koostöö tegemiseks ja dialoogi pidamiseks kaubanduse valdkonnas ja sellega seotud valdkondades.

Asjaomased tegevusalad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise süsteemile

- Jaotis 21: Areng ja suhted Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani (AKV) piirkonna riikidega
- 21 04: Keskkond ja loodusvarade, sealhulgas energia jätkusuutlik majandamine
- 21 05: Inim- ja sotsiaalne areng
- 21 06: Piirkondlik koostöö Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidega
- 21 07: Arengukoostöö meetmed ja sihtotstarbelised programmid (vt punkt 1.2).

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Täpsustage, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju abisaajatele/sihtrühmale.

Oodatav mõju:

- a) ÜMTde ja ELi vaheliste majandussidemete tugevnemine;
- b) toetada ÜMTde suutlikkust välja töötada ja rakendada poliitikat, strateegiaid, tegevuskavasid ja meetmeid osapoolte koostöövaldkondades;
- c) edendada loodusvarade jätkusuutlikku kasutamist ja ressursitõhusust;
- d) toetada ÜMTde majanduse mitmekesistamist;
- e) paremini koordineerida koostööd teaduse, tehnoloogia (sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia), teadusuuringute ja innovatsiooni ning keskkonna, kliimamuutuste ja suurõnnetuste ohu vähendamise valdkonnas;
- f) lähendada üksteisele ELi ja ÜMTde õigusakte;
- g) tugevdada ELi ja ÜMTde noorte vahelisi sidemeid, parandada ÜMTde hariduse kvaliteeti ja edendada inimväärsel tööl ning tugevdada nende suutlikkust võidelda nakkushaiguste puhangutega;
- h) parandada teadlikkust ÜMTde kultuurilist mitmekesisusest ja identiteedist;
- i) edendada ÜMTde integratsiooni piirkondliku ja maailmamajandusega;
- j) parandada juurdepääsu ÜMTdele;
- k) parandada ÜMTde suutlikkust töötada välja ja rakendada kaubanduse arendamist toetavat poliitikat;
- l) parandada ÜMTde investeerimiskliimat;
- m) suurendada ÜMTde finantssüsteemi stabiilsust, usaldusväärsust ja läbipaistvust;
- n) töötada välja uuenduslikke ja tõhusaid politsei- ja õigusosalase koostöö vahendeid eelkõige inimkaubanduse, terrorismi ja muude organiseeritud kuritegevuse vormidega võitlemise valdkonnas;
- o) parandada ÜMTde ekspordi- ja kauplemisvõimet;
- p) edendada dialoogi ja sihipärast koostööd kaubanduse valdkonnas ja sellega seotud valdkondades.

1.4.4. Tulemus- ja mõjunäitajad

Täpsustage, milliste näitajate alusel hinnatakse ettepaneku/algatuse elluviimist.

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus on poliitiline dokument, milles on ette nähtud ELi ja ÜMTde vahelise koostöö õigusraamistik vastavalt aluslepingule.

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsust täiendab komisjoni rakendusmäärus ja programmidokumendid, milles on sätestatud ELi ja ÜMTde vahelise koostöö strateegiad (peamised koostöövaldkonnad) ja ühiselt kokku lepitud rahaeraldised.

Programmidokumentides ja nende alusel vastu võetavates komisjoni rahastamisotsustes nähakse ette strateegia täitmise seireks kasutatavad näitajad. Olenevalt ÜMT eripärast ning koostöösektorist võib olla tegemist sisend-, väljund-, tulemus- ja mõjunäitajatega. Teatavatel juhtudel, kui rakendamise viisiks on ELi eelarvetoetuse andmine, võidakse aastaeasmärgid kindlaks määrata ja ELi toetus on välja maksta vastavalt eesmärkide täitmise tulemustele.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5.1. Lühiki- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused

Vastavalt aluslepingule tuleb ÜMTde assotsieerimine ELiga üksikasjalikult sätestada. Praeguse ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus kehtib kuni 31. detsembrini 2013. Selleks et ÜMTdele oleks kättesaadav asjakohane toetus ja abi, on vaja õigusraamistikku.

1.5.2. Euroopa Liidu meetme lisaväärtus

Kuna probleemid muutuvad aina keerulisemaks, ei suuda EL, kui ta tegutseb ülejäänud maailmast eraldi, täita oma prioriteetseid eesmärke sellistes valdkondades nagu turvalisus, arukas, kaasav ja jätkusuutlik majanduskasvu ja töökohtade loomine, võitlus kliimamuutuste tagajärgedega, juurdepääs energiale, ressursitõhususe suurendamine ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse, veevarude majandamine, jäätmekäitlus, tervishoid ja võitlus epideemiatega ning haridus.

Ainult ELil, kelle 27 liikmesriiki tegutsevad ühise poliitika ja strateegiate raames, on piisavalt kaalu, et tulla toime selliste üleilmsete probleemidega nagu kliimamuutus. Üksikute liikmesriikide tegevus võib jääda lünklikuks ja olla piiratud. Samuti annab ELi kaalukus talle eeliseid ÜMTde valitsustega poliitilise dialoogi pidamisel.

Oma välistegevuses juurutab EL oma standardeid ja jagab oma kogemusi. ÜMTdest võivad saada ELi strateegilised tugipunktid maailmas. Kui ÜMTd viiksid oma õigusaktid ja standardid vastavusse ELi omadega, võimaldaks see suurendada ÜMTde ja seejärel ka ELi mõju vastavates piirkondades.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Avalike arutelude tulemusel on sõnastatud mitu probleemivaldkonda. Nii näiteks soovitatakse arengukoostöös keskenduda vaesuse vähendamise asemel võrdsematel alustel põhinevate suhete loomisele. See muutust pooldasid ÜMTd ja liikmesriigid ühisdokumendis, milles väljendati seisukohta, et kuigi assotsieerimisraamistik on andnud ÜMTde majanduslikku ja sotsiaalsesse arengusse märkimisväärse panuse, tuleks ELil võtta ÜMTde suhtes teistsugune lähenemisviis kui AKV riikide ja muude arengumaade suhtes. Ettepaneku kohaselt tuleks

lähtuda vastastikkuse põhimõttest, võttes arvesse ühiseid huve ja väärtusi ning ÜMTde eripära, nende mitmekesisust ja haavatavust. Paradigma nihutamisel tuleks arvesse võtta ka ÜMTdes ja ELis esile kerkinud poliitilisi prioriteete.

2011. aastal toimunud välishindamise käigus leiti, et aastail 1999–2009 toimunud ÜMTde ja ELi finantskoostöö raames ÜMTdele EAFi loodusõnnetuste ja ettenägematute sündmuste tagajärgede kõrvaldamiseks ettenähtud vahenditest abi andmisel oli reageerimisaeg liiga pikk.

Lisaks osutati sellele, et tõhususe suurendamiseks tuleb edendada ÜMTde ja nende naaberriikide koostööd. Uurimuses osutati, et EL ei ole ÜMTde ja nende naabrite (kolmandad riigid, AKV riigid ja ELi äärepoolseimad piirkonnad) vahelist koostööd piisavalt lihtsustanud, eelkõige kuna partneritel tuleb kasutada vahendeid mitmest erinevast ELi rahastust.

ÜMTde juurdepääs ELi programmidele ja horisontaalsetele eelarveridadele on keeruline hoolimata sellest, et ÜMT vastab igati abi saamist tingimustele, kuna enamikul ÜMTdel puudub osalemisis või edukate projektitaotluste esitamiseks vajalik haldussuutlikkus. Kaubandusrežiimi valdkonnas tuvastati välisuuringute ja sidusrühmadega konsulteerimise abil mitmeid probleeme. Probleemidele osutas ka Euroopa Komisjon. ÜMTde, nende liikmesriikide ja välishindajad jõudsid ühisele seisukohale, et ÜMTde ja ELi assotsieerimise raames toimunud kaubandus- ja majanduskoostöö on suurendanud ÜMTde sotsiaalse ja majandusarengu jätkusuutlikkust, kuna assotsieerimine on võimaldanud ÜMTdele turvalise pääsu ELi suurele turule, avardanud nende ekspordivõimalusi ning toetanud kohalikku majandust. Hoolimata nendest positiivsetest tulemustest rõhutasid välishindajad, et ÜMTde laialdane pääs ELi turule ei ole alati loonud tegelikke kaubandusvõimalusi, kuna ÜMTdel oli probleeme turulepääsu võimaluste ärakasutamisega.

Välisuuringute aruannetes soovitati läbi vaadata ÜMTde ja ELi assotsieerimise raames tehtav kaubandus- ja majanduskoostöö. Eelkõige soovitati läbi vaadata teenuskaubanduse kord ja päritolureglid, piisavalt toetada ÜMTde kaubanduspoliitika arendamist, suurendada nende suutlikust kaubanduspoliitika valdkonnas ning aidata neil läbi viia regulatiivreform.

1.5.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

ELi poliitikavaldkondade sidusust ning ELi väärtuste, standardite ja huvide edendamist tuleb hinnata Euroopa 2020. aasta strateegia alusel. Aruka majanduskasvu ja jätkusuutlike prioriteetide valdkonnas lähtutakse Euroopa 2020. aasta strateegiast, suurendades toetust sotsiaalmajandusliku arengu mootoritele – teadusuuringutele, innovatsioonile, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ning jätkusuutliku majanduskasvu eelduste loomisele.

2014.–2020. aasta ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus mängib seejuures olulist rolli. Nõudlike keskkonna-, toiduohutuse ja tarbijate tervise alaste standardite (sealhulgas rahvusvaheliste standardite) rakendamise ja edendamise seisukohalt pakub huvi idee rajada nn kogemuste ja teadmiste jagamise keskuseid. ÜMTd paistavad silma oma bioloogiline mitmekesisusega. Kõnealuse bioloogilise mitmekesisuse jätkusuutlikule kasutamisele ning kaitsele aitaks kaasa parem teaduslik dokumentatsioon ja juurdepääs teadusuuringute tulemustele. Rahvusvaheliste toiduohutuse, looma- ja taimetervise alaste standardite rakendamine võib soodustada kaubandust ÜMTde kaubandust partneritega, sealhulgas ELi liikmesriikidega. Nii EL kui ka ÜMTd võivad saada suurt kasu ELi püüdlustest täita keskkonnavalaseid nõudeid ning tema üleilmsest rollist kliimamuutuste vastase võitluse

valdkonnas. Euroopa Komisjon on arvamisel, et bioloogiline mitmekesisus ja ÜMTde muud loodusvarad võiksid olla aluseks teadus- ja looduskaitsealasele tõhustatud koostööle. Partnerlus keskkonna valdkonnas võib pakkuda huvi kummalegi osapoollele.

1.6. Meetme kestus ja finantsmõju

☒ **Piiratud kestusega** ettepanek/algatus

- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab ajavahemikku 1.1.2014–31.12.2020
- ☒ Finantsmõju avaldub ajavahemikul 1.1.2014–31.12.2020
- ☐ **Piiramatu kestusega** ettepanek/algatus
- rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid¹⁰²

☒ **Otsene tsentraliseeritud eelarve täitmine** komisjoni poolt

☒ **Kaudne tsentraliseeritud eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☒ rakendusametitele
- ☒ ühenduste asutatud asutustele¹⁰³
- ☒ riigi avalik-õiguslikele asutustele või avalikke teenuseid osutavatele asutustele
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud konkreetsete meetmete rakendamine Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaselt ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis finantsmääruse artikli 49 tähenduses

☒ Eelarve **täitmine koostöös** liikmesriikidega

☒ **Detsentraliseeritud eelarve täitmine** koostöös kolmandate riikidega

☐ **Eelarve täitmine ühiselt** rahvusvaheliste organisatsioonidega (**täpsustage**)

Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused”.

Märkused:

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus on ÜMTde ja ELi vahelise koostöö raamistik. Selle rakendamise kord nähakse rahastamisotsustega ette iga ÜMT jaoks eraldi, sõltuvalt kokkulepitud strategiast ja asjaomase ÜMT eripärast.

¹⁰² Eelarve täitmise viise selgitatakse koos viidetega finantsmäärusele veebisaidil BudgWeb: http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html.

¹⁰³ Määratletud finantsmääruse artiklis 185.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage teostamise tingimused ja sagedus.

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsusega kehtestatakse ÜMTde ELiga assotsieerimise õigusraamistik. See on oma laadilt tekst, milles määratakse kindlaks ELi välissuhted kõnealuste riikide ja territooriumitega ning mille rakendamist ei ole võimalik hinnata põhinäitajate alusel. ELi ja ÜMTde vahel kokkulepitud koostöö strateegiad, mille eesmärk on toetada ÜMTde jätkusuutlikku arengut, hinnatakse vastavalt iga programmi raames kokkulepitud sisendi- ja väljundinäitajatele.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteemid

2.2.1. Tuvastatud ohud

Riskikeskkond

Käesoleva otsuse alusel antava abi riskikeskkonna moodustavad ohud seonduvad eesmärkide saavutamata jäämise, mitteoptimaalse finantsjuhtimise ja/või kehtivatest eeskirjadest kõrvalekaldumisega (seaduslikkust ja korrektsust mõjutavad vead). Need ohud on järgmised:

- majanduslik/poliitiline ebastabiilsus ja/või loodusõnnetused võivad põhjustada raskusi ja viivitusi meetmete kavandamisel ja elluviimisel, eelkõige ebakindla olukorraga riikides;
- partnerriikide institutsioonilise ja haldussuutlikkuse puudumine võib põhjustada raskusi ja viivitusi meetmete kavandamisel ja elluviimisel;
- geograafiliselt hajutatud projektid ja programmid (mis hõlmavad osaliselt mitut riiki/territooriumi/piirkonda) võivad põhjustada järelevalvele logistilisi või ressursiprobleeme, seda eelkõige meetmete mis tahes kohapealse järelevalve puhul;
- võimalike partnerite/abisajaate ja nende sisekontrollstruktuuride ja -suutlikkuse erinevus võib killustada ning seega vähendada meetmete rakendamise toetamiseks ja järelevalveks ette nähtud komisjoni ressursside tõhusust ja tulemuslikkust;
- partnerriikides rakendatud välisabi / riiklike arengukavade tulemuste ja mõju kohta saada olevate andmete halb kvaliteet ja vähesus võib takistada komisjonil aruannete koostamist tulemuste kohta ja nende eest vastutamist;
- halduskulude katmiseks ettenähtud vahendite puudumine võib tähendada, et otsuse nõuetekohaseks täitmiseks ei jätku ressursse.

Kohaldatavatest eeskirjadest kõrvalekaldumise ohu eeldatav tase

Õigusakti rakendamisel on võetud eesmärk mitte ületada eeskirjadest kõrvalekaldumise (vea määra) taset, mida on täheldatud arengu ja koostöö peadirektoraadi EuropeAid varasemate tehingute puhul, mil jääkvea kogutase on olnud alla 2 % (mitme aasta arvestuses pärast kõigi

kavas olevate kontrollide ja korrektsioonide elluviimist suletud lepingute korral). See tähendab üldjuhul, et Euroopa Kontrollikoja aastase kinnitava avalduse jaoks kontrollitud asjaomase aasta tehingute juhuslikus valimis jääb hinnanguline viga vahemikku 2–5 %. EuropeAidi hinnangul on see suure riskiga keskkonnast tulenevalt madalaim saavutatav kõrvalekaldumise tase, võttes arvesse halduskoormust ja vastavuskontrollide vajalikku kulutasuvust.

2.2.2. Ettenähtud kontrollimeetod(id)

Arengu ja koostöö peadirektoraadi EuropeAid sisekontrolli struktuur

Arengu ja koostöö peadirektoraadi EuropeAid sisekontroll/juhtimise protsess on kavandatud nii, et see annaks mõistliku kinnituse, et on tagatud tulemuste saavutamine tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususe seisukohast, finantsaruandluse usaldusväärsus ja vastavus asjaomasele seadusandlikule ja menetlusraamistikule.

Tulemuslikkus ja tõhusus

Lisaks kõigile komisjoniülese strateegilise planeerimise ja programmitöö eeskirjadele, siseauditi keskkonnale ja komisjoni sisekontrollistandardite muudele nõuetele kasutab komisjon oma tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususe tagamiseks (ning välisabi andmise keskkonnast tuleneva suure ohutase leevendamiseks) ka edaspidi sihtotstarbelist abi haldamise raamistikku, mida ta kohaldab kõigi oma vahendite suhtes. Kõnealune raamistik hõlmab järgmist:

- suurema osa välisabi haldamise üleandmine ELi kohapealsetele delegatsioonidele;
- selge ja ametlik finantsaruandluse kord (volitatud eelarvevahendite käsutaja (peadirektor) volitab peakorteris edasi volitatud eelarvevahendite käsutajat (direktor), kes volitab omakorda ELi delegatsiooni juhti);
- ELi delegatsioonide korrapärane aruandlus peakorterile (välisabi juhtimise aruanded), sh delegatsiooni juhi iga-aastane kinnitav avaldus;
- laiaulatusliku koolitusprogrammi pakkumine peakorteri ja asjaomaste ELi delegatsioonide töötajatele;
- peakorteri/delegatsiooni märkimisväärne tugi ja juhised (sealhulgas interneti kaudu);
- korrapäraseid kontrollkäigud iga kolme kuni kuue aasta tagant delegatsioonidesse, kellele on välisabi haldamine üle antud;
- projekti- ja programmitsükli juhtimise metoodika, mis hõlmab järgmist:
- kvaliteetsed abivahendid seoses meetmete kavandamise, rakendamismeetodi, rahastamismehhanismi, haldamissüsteemi ning rakendamises osalevate partnerite hindamise ja valimisega jms;
- programmi ja projekti juhtimise, järelevalve ja aruandluse vahendid tõhusaks rakendamiseks, sh korrapäraseks kohapealseks välisjärelevalveks;

- olulised hindamis- ja auditivahendid.

Finantsaruandlus ja raamatupidamine

Komisjon jätkab kõrgeimate raamatupidamis- ja finantsaruandlusstandardite järgimist, kasutades komisjoni tekkepõhise raamatupidamisearevestuse süsteemi põhimõtteid ning konkreetset välisabivaldkonnaga seotud vahendeid, nagu ühtne RELEXi teabesüsteem (CRIS).

Asjaomase seadusandliku ja menetlusraamistiku järgimist käsitlevaid kontrollimeetodeid on kirjeldatud punktis 2.2 (pettuste ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed).

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed.

- Kuna EuropeAid tegutseb riskikeskkonnas, kus oht on suur, peavad tema süsteemid olema valmis märkimisväärseks vigade (eeskirjade eiramise) avaldumise võimaluseks ning hõlmama kõrget kontrolli taset, mis tagab maksete tegemise protsessis võimalikult vara vigade ärahoidmise, avastamise ja korrigeerimise. See tähendab praktikas, et EuropeAid keskendub vastavuskontrolli valdkonnas kõige enam mahukatele eelkontrollidele, mida nii välisaudiitorid kui ka komisjoni töötajad viivad kohapeal läbi mitme aasta jooksul, enne kui tehakse projektide lõppmaksed (tehes samal ajal endiselt mõningaid järelauditeid ja -kontrolle), ja mis on märgatavalt ulatuslikumad finantsmäärusega nõutud finantskontrollist. EuropeAidi vastavuskontrolli raamistik koosneb muu hulgas allpool esitatud olulistest komponentidest.
- Ennetavad meetmed:
- pettusega seotud küsimusi hõlmav kohustuslik põhikoolitus abi haldamisega seotud töötajatele ja audiitoritele;
- juhiste andmine (sh interneti teel), mis hõlmab lepingute sõlmimise praktilist juhendit, EuropeAidi käsiraamatut ja finantsjuhtimise abimaterjale (rakendamises osalevatele partneritele);
- eelhindamine, et tagada ELi vahendite haldamisel pettuse ärahoidmiseks ja avastamiseks vajalike asjakohaste pettusevastaste meetmete kasutamine ühise ja detsentraliseeritud juhtimise alusel asjaomaseid vahendeid haldavates riigiasutustes;
- partnerriigis kasutusel olevate pettusevastaste mehhanismide eelsõelumine osana hinnangust sellele, kas riigi rahanduse juhtimine vastab eelarvetoetuse saamise kriteeriumile (s.t aktiivne tegutsemine pettuse ja korruptsiooni vastu võitlemiseks, nõuetekohased kontrolliasutused, piisav õigussuutlikkus ning tõhusad reageerimise ja karistuste mehhanismid);
- komisjon allkirjastas 2008. aastal Accras rahvusvahelise abi läbipaistvuse algatuse (IATI), leppides nii kokku abi läbipaistvuse standardi osas, millega tagatakse abivoogude ja dokumentide kiiremad, üksikasjalikumad ja korrapärasemad andmed;

- komisjon rakendab alates 14. oktoobrist 2011 rahvusvahelise abi läbipaistvuse algatuse standardi esimest etappi läbipaistva abiteabe avaldamiseks enne Busanis 2011. aasta novembris toimuvat järgmist abi tõhususe kõrgetasemelist foorumit. Lisaks töötab komisjon koostöös ELi liikmesriikidega välja ühist veebipõhist IT-rakendust TR-AID, mis muudab rahvusvahelise abi läbipaistvuse algatuse ja muude allikate kaudu esitatud ELi abiandmed kasutajasõbralikuks abiteabeks;
- vigade avastamise ja korrigeerimise meetmed;
- välisauditid ja -kontrollid (nii kohustuslikud kui ka riskipõhised), sealhulgas Euroopa Kontrollikoja auditid ja kontrollid;
- järelkontrollid (riskipõhised) ja sissenõuded;
- ELi rahastamise peatamine raske pettusjuhtumi, sealhulgas laiaulatusliku korruptsiooni korral, kuni ametiasutused on võtnud asjakohaseid meetmeid sellise pettuse tagajärgede korrigeerimiseks ning selle vältimiseks tulevikus.
- EuropeAid arendab oma pettusevastast strateegiat edasi kooskõlas 24. juunil 2011 vastu võetud komisjoni uue pettusevastase võitluse strateegiaga, et tagada muu hulgas järgmist:
 - komisjoni pettusevastased sisekontrollid on komisjoni uue pettusevastase võitluse strateegiaga täielikult kooskõlas;
 - komisjoni pettuste riskijuhtimise lähenemisviis on suunatud pettusealdiste valdkondade kindlaksmääramisele ning neile reageerimisele asjakohasel viisil;
 - kolmandates riikides ELi vahendite kasutamiseks ette nähtud süsteemid võimaldavad hankida asjakohaseid andmeid, mida saab kasutada pettuste riskijuhtimises (näiteks topeltrahastamine);
 - vajaduse korral võidakse luua välisabivaldkonnaga seotud pettusejuhtumite analüüsimisele pühendatud võrgustikud ja sobivad IT-vahendid.

2.4. Kontrolli kulude ja sellest saadava kasu hinnang

EuropeAidi kulude sisekontrolli/juhtimise hinnangulisteks kogukuludeks on ajavahemikul 2014–2020 eelarves kavandatud aastas keskmiselt 658 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena. Kõnealune näitaja hõlmab EuropeAidi juhtimisstruktuuriga lahutamatult seotud Euroopa Arengufondi juhtimist. Kõnealused mittetegevuskulud moodustavad ligikaudu 6,4 % üldistest kulukohustuste assigneeringutest (hinnangu kohaselt keskmiselt 10,2 miljardit eurot aastas), mis hõlmavad tegevust ja haldust ning on EuropeAidi kuludeks ELi üldeelarvest ja Euroopa Arengufondist ajavahemikul 2014–2020 ette nähtud.

Kõnealustesse juhtimiskuludesse on arvestatud kõik EuropeAidi peakorteri ja delegatsioonide töötajad, infrastruktuur, reisikulud, koolitus, järelevalve, hindamine ja auditilepingud (sealhulgas abisaajate algatusel sõlmitud lepingud).

EuropeAid kavatseb aja jooksul parandada juhtimiskulude ja tegevuskulude suhet uutes õigusaktides ette nähtud täiustatud ja lihtsustatud korra alusel, mis tugineb finantsmääruse läbivaatamisest tõenäoliselt tulenevatele muudatustele. Kõnealustest juhtimiskuludest saadav peamine kasu väljendub poliitikaeesmärkide täitmises, tõhusas ja tulemuslikus ressursside kasutamises ning kulutasuvuse saavutamiseks välja töötatud usaldusväärsete ennetusmeetmete ja muude selliste kontrollide rakendamises, millega tagatakse rahaliste vahendite seaduslik ja korrektne kasutamine.

Kuigi kuludega seotud juhtimistegevuse ja vastavuskontrolli laadi parandamist ja sihipärasemaks muutmist jätkatakse, on kõnealused kulud üldiselt vajalikud õigusaktide eesmärkide tulemuslikuks ja tõhusaks saavutamiseks, nii et eeskirjadest kõrvalekaldumise oht püsiks minimaalne (jääkviga alla 2 %). Need kulud on oluliselt väiksemad, kui sisekontrollide kõrvaldamise või vähendamisega seotud ohud sellises kõrge riskiga valdkonnas.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

Märkus:

Komisjoni teatistes Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide ning ülemeremaade ja -territooriumidega ajavahemikus 2014–2020 tehtava ELi koostöö rahastamist (11. Euroopa Arengufond) käsitleva mitmeaastase finantsraamistiku ettevalmistamine” esitati muu hulgas ÜMTdele 11. EAFist rahaliste vahendite eraldamise ettepanek.

Sellega seoses töötati välja lihtsustatud finantsselgitus 11. EAFi mõju kohta rubriigile V (KOM(2011) 837 (lõplik), Brüssel, 7.detsember 2011).